

คู่มือ

การบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

Administration of Crime Prevention and Suppression

**สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พุทธศักราช 2561**

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ในการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นในการวิเคราะห์อาชญากรรมวางแผนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนนโยบายผู้บังคับบัญชาไปสู่ความสำเร็จ

คำนำ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นในการวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรมเพื่อวางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนนโยบายของผู้บังคับบัญชาไปสู่ความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับ ศรัทธา เชื่อถือจากประชาชน ตามวิสัยทัศน์ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ “เป็นหลักประกันความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ที่มีมาตรฐานสากล”

คู่มือการบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ถือเป็นคู่มือสำหรับผู้บริหารหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นกรอบยุทธศาสตร์และแนวทางในการบริหารจัดการกับความท้าทายในการบริหารงานในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนำไปใช้ในการบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้บริหารงานในสายงานป้องกันปราบปรามของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 แนวคิดในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก	1
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)	2
ทฤษฎีอาชญาวิทยา	3
การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก	14
บทที่ 2 อำนาจหน้าที่ของหัวหน้างานป้องกันปราบปราม	23
บทที่ 3 การบริหารงานสายตรวจ	26
การเตรียมการก่อนออกตรวจ (INPUT)	29
การปฏิบัติขณะออกตรวจ (PROCESS)	50
การปฏิบัติภายหลังออกตรวจ	61
บทที่ 4 การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยประชาชนมีส่วนร่วม (ประชารัฐ)	65
บทที่ 5 การป้องกันอาชญากรรมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่	82
เทคโนโลยีสำหรับควบคุมกำกับดูแล	82
เทคโนโลยีสำหรับการสืบค้นข้อมูล	83
เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารข้อมูล	84
เทคโนโลยีสำหรับการถ่ายภาพและเก็บประวัติบุคคล	84
ระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191	85
Police I lert U Application	89
บทที่ 6 ตู๋ยาม จูตริบแจ้ญเหตุ จูตสก็ดจ๊ับ	90
บทที่ 7 การประเมินผลลัพธ์ของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม	93
บทที่ 8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานสายตรวจ	102
บทที่ 9 พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)	105

ภาคผนวก

ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 25 เวรยาม สายตรวจ กองรักษาการณั	116
แนวทางการตรวจสอบการปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม	122
บรรณานุกรม	127

บทที่ 1

แนวคิดในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก

วิสัยทัศน์ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

“เป็นหลักประกันความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ที่มีมาตรฐานสากล”

นโยบายการบริหารราชการ

ภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และกรอบแนวทางการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2564 ซึ่งคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) มีมติเห็นชอบ ในการประชุม เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2554 สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้กำหนดนโยบายการบริหาร ราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยให้ถือเป็นนโยบายสำคัญ และเร่งด่วนที่จะต้องร่วมกันขับเคลื่อน ให้ปรากฏผลชัดเจน เป็นรูปธรรม ในด้านการป้องกันปราบปรามและลดระดับอาชญากรรม ดังนี้

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชทานให้กับข้าราชการ ตำรวจ ในเรื่องของการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชน ความว่า ...

“...การจับผู้ร้ายนั้นไม่ถือเป็นความชอบเป็นต้นว่าผู้นั้น ได้กระทำการครบถ้วนแก่หน้าที่เท่านั้น แต่จะถือเป็นความชอบต่อเมื่อได้ปกครองป้องกันเหตุร้ายให้ชีวิตและทรัพย์สินของข้าแผ่นดินในท้องที่นั้น อยู่เย็นเป็นสุขพอควร...”

1. มุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรมเป็นเป้าประสงค์หลักด้วยการควบคุมอาชญากรรม ทั้งในมิติของ อัตราการเกิดเหตุและระดับความรุนแรงของการเกิดเหตุ เพื่อให้ประชาชนรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรม น้อยลง และหากเกิดคดีขึ้น ต้องเร่งจับกุมให้ได้โดยเร็ว

2. การปฏิบัติงานของตำรวจ ต้องทำให้เป็นหลักประกันด้านความปลอดภัยและความยุติธรรม ที่มีมาตรฐาน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และประชาชน มีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ

3. การควบคุมสถานที่เสี่ยง แหล่งมั่วสุ่ม รวมทั้งแหล่งอบายมุขต่าง ๆ ให้ดำเนินการตามนโยบายการจัดระเบียบสังคม การปราบปรามการซื้อขายอาวุธปืนผิดกฎหมายอย่างจริงจัง และให้มีการระดมกวาดล้างอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง

4. พัฒนาศักยภาพบุคลากร และระบบงาน ของงานสืบสวน งานสอบสวน งานนิติวิทยาศาสตร์ และงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งระบบ

5. จัดทำฐานข้อมูลด้านการสืบสวน เช่น แผนประทุษกรรม ประวัติผู้ต้องหา หมายจับ เป็นต้น เชื่อมโยงกันทั้งประเทศ และให้ทุกหน่วยสร้างเครื่องมือสืบสวนล่วงหน้าไว้ให้ครบถ้วน เช่น จุดติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การเชื่อมต่อสัญญาณกล้อง และข้อมูลท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นต้น

6. จัดตั้งศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาคนหาย/เด็กหายพลัดหลง และศพนิรนาม เพื่อให้มีการตรวจสอบ ติดตามคนหาย เด็กหายพลัดหลง หรือศพนิรนาม และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

7. ขับเคลื่อนนโยบายสำคัญต่าง ๆ ของรัฐบาลให้ปรากฏผลชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น การปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การค้ามนุษย์ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพันธุ์พืชโดยผิดกฎหมาย เป็นต้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ที่มีผลต่อการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าว เป็นการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ ผู้บังคับบัญชาาระดับสูง และระดับปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ แล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strength)

1.1 เป็นหน่วยงานที่มีกำลังพลมาก และมีหน่วยงานโดยเฉพาะสถานีตำรวจซึ่งมีที่ตั้งอยู่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

1.2 บุคลากรมีคุณภาพและความสามารถเฉพาะตัวสูง

1.3 มีระบบงานที่สามารถนำปัญหาของชุมชน/ท้องถิ่น มาแก้ไขให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนได้โดยตรง

1.4 มีการทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ทำให้องค์การตำรวจได้รับความไว้วางใจและความคาดหวังจากประชาชน

2. จุดอ่อน (Weakness)

2.1 ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานบางหน่วย ยังไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานเพื่อแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า ไม่มีการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นระบบ

2.2 มีการจัดทำแผนแต่ขาดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ การควบคุมกำกับดูแล และประเมินผลยังขาดความสมบูรณ์และประสิทธิภาพที่ดี

2.3 ระบบบริหารงานบุคคลยังไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานให้บรรลุผล ขาดแผนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.4 การหมุนเวียนบุคลากรภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของภารกิจหลักและความสามารถของบุคลากร

3. โอกาส (Opportunity)

3.1 บทบัญญัติของกฎหมายเปิดช่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีโอกาสได้รับมอบหมายภารกิจที่สำคัญหลากหลาย

3.2 สังคมให้ความสนใจการทำงานของข้าราชการตำรวจ เพราะการทำหรือไม่ทำหน้าที่ของข้าราชการตำรวจมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

3.3 การพัฒนาการบริหารไปสู่หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานภายในเพื่อมุ่งสู่การมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและเกิดผลสัมฤทธิ์ในภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.4 มีอำนาจตามกฎหมายที่คนในสังคมยำเกรง ผู้ร้ายกลัว

4. ภัยคุกคาม (Threat)

4.1 ภาระหน้าที่ล้นเหลือต่อการแสวงหาผลประโยชน์

4.2 การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) พ.ศ. 2558 อาจนำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ , การค้ามนุษย์ , ยาเสพติด , อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4.3 ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง

ทฤษฎีอาชญาวิทยา

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

การป้องกันอาชญากรรมได้กลายเป็นเป้าประสงค์ของงานตำรวจ เมื่อ Sir Robert Peel ผู้ก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอน ขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1859 (Germann et., , 1970) ซึ่งได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาเป็น “บิดาของการตำรวจยุคใหม่” ได้เน้นให้บุคลากรตำรวจภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรมคืองานหลักของตำรวจและมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษ

ผู้กระทำผิด ทศนะของ Peel ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) เพื่อป้องกันอาชญากรรมขึ้น ยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายก็คือ การตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดุกสันหลังของงานตำรวจ (Wilson & McLaren, 1793) สำหรับหลักใจความของทฤษฎีนี้พอสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะความเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้น ตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัด เห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญ ยับยั้งอาชญากร นอกจากนั้นการตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่าตำรวจอยู่ทั่วไปทุกแห่งหน ด้วยเหตุนี้ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรมโดยลดช่องโอกาสสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย

อนึ่ง งานตรวจท้องที่ของตำรวจมีลักษณะเป็นได้ทั้งงานประจำและงานเฉพาะกิจ ในลักษณะงานประจำตำรวจสายตรวจมักได้รับการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมและระบับเหตุร้ายภายในระยะเวลาแต่ละผลัดที่ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนในลักษณะงานเฉพาะกิจนั้น ตำรวจสายตรวจในทุกเขตพื้นที่คือกำลังหลักที่พร้อมจะรวมตัวในทันทีที่ได้รับคำสั่งจากศูนย์บัญชาการ เพื่อการปฏิบัติงานเฉพาะกิจเร่งด่วน

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach)

“ชุมชนสัมพันธ์ Community Relations” ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวความคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก หรือบางครั้งเป็นที่รู้จักในนามของ “สำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม” (The Ecological School of Criminology) หลักใจความของทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เพื่อป้องกันอาชญากรรมก็คือ การจัดสภาพทั่วไป ไม่ว่าในระดับเมือง ชุมชน หรือละแวกบ้าน ในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ง่ายต่อการควบคุม สังเกต ตรวจตรา โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งมุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม โดยตำรวจจะเป็นผู้มีบทบาทในการวางแผน สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design : Theory and Practice)

แนวทฤษฎีนี้มีลักษณะเป็นแนวความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 มิติ คือ

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

มิติที่ 1 นี้ คือ สภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคลที่มีรูปร่าง ตัวตน สัมผัสได้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มุ่งขัดขวางพฤติกรรมอาชญากรโดยการควบคุมสภาพแวดล้อมรูปธรรม โดยมีมาตรการดำเนินการ เช่น

- 1) มาตรการระดับชุมชน : การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคาร และการสลักหมายเลขบนทรัพย์สิน
- 2) มาตรการระดับบ้านเรือน : ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์ปิดเปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่น ๆ สภาพแวดล้อมรูปธรรม มีเป้าประสงค์ในการจัดสภาพแวดล้อมระดับชุมชนและบ้านเรือน ให้มีลักษณะอบอุ่น ปลอดภัย และเพิ่มอำนาจการสังเกตตรวจตรา โดยเริ่มตั้งแต่การวางผังเมืองและชุมชนให้เป็นระเบียบและมีระบบ โดยจัดการใช้พื้นที่ให้เป็นสัดส่วนเพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมอาชญากรรม

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

มิติที่ 2 นี้ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อเสริมสร้างชุมชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ภายใต้คำขวัญที่ว่า “ประชาชนควรผูกสัมพันธ์เพื่อป้องกันอาชญากรรม” โดยมีมาตรการในการดำเนินการ เช่น

- 1) มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย มาตรการนี้ประชาชนต้องเป็นเจ้าของผู้ดำเนินการ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าร่วมด้วย และที่สำคัญก็คือควรสร้างกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รู้จักกัน และเสริมสร้างความกลมเกลียว พบปะสังสรรค์กัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม เช่น ช่วยเป็นหูเป็นตาเฝ้าดูแลบ้านเรือนซึ่งกันและกัน

รณรงค์ให้เพื่อนบ้านคอยช่วยระวังภัย ในห้วงเวลาเทศกาลที่ประชาชนกลับภูมิลำเนา

2) มาตรการสายตรวจประชาชน จากปรัชญาที่ว่า “ประชาชนคือตำรวจ และตำรวจคือประชาชน” ดังนั้นจึงถือได้ว่าการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชนเป็นหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันออกตรวจตราหมู่บ้านของตน (Eldefon et al 1 1968; Folley 1 1973; Weiner 1 1976) มาตรการตรวจตราบ้านเรือน การป้องกันอาชญากรรมในเคหสถาน บ้านเรือน ย่อมอยู่ในความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัวเสมอและตลอดไป แต่บ้านเรือนส่วนมากไม่ได้ตั้งที่อยู่อาศัยอย่างโดดเดี่ยวแต่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือละแวก ดังนั้น มาตรการนี้จะได้ผลก็ต่อเมื่อทุกคนร่วมมือกันและเพื่อนบ้านเป็นหลักสำคัญต้องช่วยกันดูแลเป็นหูเป็นตาแทนกันในการสอดส่องตรวจตราให้เกิดความปลอดภัยในชุมชน

สมาชิกในชุมชนช่วยกันสอดส่องระวังภัยในชุมชนของตนเอง

ทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (Situation Crime Prevention)

การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ เป็นแนวความคิดที่มีวิธีการป้องกันโดยมุ่งเน้นที่จะช่วยลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรม ซึ่งแตกต่างจากนักอาชญาวิทยาส่วนใหญ่ที่เริ่มศึกษาจากพฤติกรรมที่นำไปสู่รูปแบบของการก่ออาชญากรรม โดยการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมเหล่านั้น แล้วใช้เป็นกลไกในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะลดโอกาสในการก่ออาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์จึงเป็นการป้องกันมากกว่าการลงโทษหรือการจับผิดอาชญากร และเป็นการลดแรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมจากผู้กระทำผิด

การลดโอกาสในการกระทำผิด คือ

- มุ่งไปที่รูปแบบโดยเฉพาะของอาชญากรรม
 - นำมาซึ่งการสร้าง การจัดการ หรือการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบตามลักษณะที่ควรจะเป็น
- อย่างถาวร

- ทำให้การก่ออาชญากรรมเป็นเรื่องยากมากขึ้น และมีความเสี่ยง หรืออาจได้ไม่คุ้มเสีย

ทฤษฎีที่ใช้ มุ่งเน้นที่การสร้างกลไกความปลอดภัย ที่จะช่วยในการปกป้องผู้คนด้วยการทำให้อาชญากรรู้สึกว่าการก่ออาชญากรรมเป็นเรื่องยากมากขึ้น หรือจะอยู่ในสถานการณ์ที่คนร้ายอาจจะถูกจับหรือตรวจพบ ซึ่งจะส่งผลให้คนร้ายไม่เต็มใจที่จะกระทำผิด และเป็นเหตุให้อาชญากรทุกคนจะประเมินโอกาสที่จะก่ออาชญากรรมได้ สิ่งที่จะได้รับ วัสดุความสูญเสียและความน่าจะเป็นที่จะเกิดความล้มเหลว แล้วค่อยลงมือ

ตัวอย่างหนึ่งของการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ คือการบังคับใช้ระบบจราจรอัตโนมัติ โดยใช้กล้องอัตโนมัติบนถนนที่จะจับคนขับรถที่กำลังขับรถเร็วและฝ่าฝืนสัญญาณไฟ ระบบนี้ได้รับการติดตั้งและมีการประชาสัมพันธ์ว่าเป็นความพยายามที่จะทำให้พฤติกรรมที่ผิดกฎหมายลดลง ทำให้คนที่มีโอกาสจะกระทำความผิดเกิดความรู้สึกเสี่ยงที่จะได้รับโทษ

ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Window Theory)

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นใน ค.ศ.1982(พ.ศ.2525) โดยวิลสัน และเคลลิ่ง(James G.Willson และ George L.Kelling) นักอาชญาวิทยาชาวอเมริกัน เคลลิ่ง (Kelling) กล่าวถึงทฤษฎีหน้าต่างแตกว่า “เป็นความคิดที่เจาะลึกไปถึงสิ่งที่ตำรวจสามารถปฏิบัติได้เพื่อลดความหวาดระแวงของประชาชน ลดอาชญากรรมธรรมดา และรวมทั้งลดอาชญากรรมที่รุนแรงด้วย”

ตัวอย่างทฤษฎีนี้ กล่าวคือ เมื่อตำรวจพบเห็นอาคารที่กระจกหน้าต่าง ประตู ฝาบาน รั้ว ฯลฯ แตกหรือเสียหายจากการขว้าง/ปา ทูบตี พ่นสีสเปรย์ใส่ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง หากอาคารนั้นมีผู้อยู่อาศัย ตำรวจควรสอบถามถึงสาเหตุความเป็นมา ถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิด ก็ต้องจัดการตามขั้นตอนของกฎหมาย หากไม่รู้ตัวผู้กระทำผิด ก็ควรแนะนำให้ทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพปกติ แต่ถ้ากรณีอาคารที่เสียหายเป็นอาคารไร้ผู้อยู่อาศัย ก็ควรติดต่อเจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องให้มาจัดการแก้ไข ทั้งนี้ด้วยเจตนาที่ไม่ต้องการปล่อยให้

สิ่งเสียหายเบื้องต้นนั้นเป็นเหตุเชิญชวนให้มีการกระทำผิดซ้ำ (เช่น บุกรุกเข้าไปก่ออาชญากรรมในอาคาร) การปฏิบัติลักษณะนี้อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่า ถ้าปล่อยให้มีการละเมิดกฎหมายโดยไม่จัดการ ก็ต้องละเมิดเพิ่มครั้งขึ้นเรื่อย ๆ (เพราะเห็นว่าเป็นไร) แม้คนที่ไม่เคยคิดว่าจะละเมิดมาก่อนก็เกิดความรู้สึกคล้อยตาม พลอยทำการละเมิดบ้าง โดยมักคิดให้เหตุผลผิด ๆ แก่ตนเองว่าการกระทำผิดอย่างนั้นเป็นความท้าทาย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อทำการละเมิดเรื่องเล็ก ๆ แล้วไม่เป็นไร ต่อไปก็จะหันไปทำการละเมิดเรื่องใหญ่ๆ ที่ให้ผลเป็นความเสียหายมากกว่า

นอกจากนี้ ความเสียหายและความเสื่อมโทรมที่เกิดจากฝีมือของนักทำลายที่ไร้เหตุผล ยังมีส่วนทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎระเบียบ และกฎหมายในสังคมเสื่อมถอยลงอีกด้วย เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือเมื่อปล่อยให้ความเสียหายเพิ่มมากขึ้นกระทั่งมีสภาพเป็นแหล่งเสื่อมโทรม สุจริตชนคนดีก็มักหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปใกล้หรือเกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ ในที่สุดพื้นที่ดังกล่าวก็ถูกยึดครองโดยมิจฉาชีพหรือกลุ่มคนผู้ชอบทำตัวว่างสังคม เหตุนี้ หลักปฏิบัติอีกประการหนึ่งของทฤษฎีจึงกำหนดการดำเนินการของตำรวจโดยการพยายามเปิดโอกาสให้ประชาชนคนดีเข้าครอบครองพื้นที่ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการยึดครองของคนทุจริตไปในตัวด้วย (แนวทางของทฤษฎีนี้คล้ายกับคำพังเพยที่ว่า “ตัดไฟเสียแต่ต้นลม”)

ทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่อวิทยา (Victimology)

การศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม โดย Lombroso , Garofaro , Ferri โดย Lombroso ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “การกระทำความผิดของอาชญากรนั้น เป็นการแสดงออกของอาชญากรอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกมาเพราะตกอยู่ภายใต้การกดขี่ของเหยื่ออาชญากรที่ยั่วอารมณ์” และ Garofaro ได้ศึกษาเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมแล้วกล่าวไว้ว่า “ความประพฤติของผู้เสียหายในบางกรณีเป็นต้นเหตุยั่วให้มีการประกอบอาชญากรรมขึ้น” แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่ได้รับการวิวัฒนาการเพราะต่างมุ่งที่จะศึกษาหาสาเหตุการกระทำ ความผิดของผู้กระทำผิดจากด้านของผู้กระทำความผิดด้านเดียว จนกระทั่งในราวปี ค.ศ.1940 – 1950 นักอาชญาวิทยาได้เริ่มมองเห็นว่าผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดอาชญากรรม และได้มีนักอาชญาวิทยาที่มีชื่อเสียงในระยะต่อมา เช่น Hengi , Mendelssohn , Ellenberger , Scafer, Wolfgang ที่ได้พยายามศึกษาผู้เสียหายเพื่อหาสาเหตุของอาชญากรรม เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันผู้เสียหายและปรับปรุงการป้องกันอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing Theory)

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน หมายถึง “หลักการทำงานของตำรวจ ซึ่งส่งเสริม สนับสนุน แก่ต้นเหตุ เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยเทคนิคการแก้ต้นเหตุปัญหา ด้วยการร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน”

เป็นแนวคิดเริ่มต้นจาก เซอร์ โรเบิร์ต พิล ผู้ก่อตั้ง ตำรวจมหานครลอนดอน หรือ สก็อตแลนด์ยาร์ด เจ้าของคำพูดที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ” (The Police are the public and the public are the police) แนวคิดหลักและหลักการทำงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนคือแนวคิดหลักการทำงานใหม่ของตำรวจเพิ่มเติมจากการทำงานเดิม ที่มุ่งเพียงมีสายตรวจป้องกัน แก้ไขเหตุร้ายและสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดเท่านั้น

ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เข้าแก้ไขปัญหา

เข้ารับฟังปัญหาความไม่เป็นระเบียบที่เกิดขึ้นในชุมชน อันเป็นต้นเหตุของการเกิดอาชญากรรม

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นการแก้ปัญหาเชิงกลยุทธ์ เพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรมและลดภัยหวาดกลัวอาชญากรรม ซึ่งมีสาระสำคัญ 4 ประการได้แก่

1. การขยายขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบงานตำรวจให้กว้างขึ้น
2. การให้ความสำคัญอย่างเน้นหนัก ในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างตำรวจและประชาชนอย่างใกล้ชิด ลึกซึ้ง สม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดไป
3. การให้ความสนใจมากขึ้นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และการป้องกันอาชญากรรม

4. ความพยายามที่จะปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของตำรวจ เพื่อกระจายการให้บริการ และการวางแผนระดับชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

หลักการสำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 2 ข้อคือ

- 1) ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน เกาะติดพื้นที่อย่างทั่วถึง
- 2) ตำรวจนำชุมชนและหน่วยงานอื่นแก้ต้นเหตุอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน หน่วยงานอื่นก็เริ่มนำหลักการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice Community Justice) เป็นต้น มาใช้ในชุมชน ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดคล้องหรือเป็นแนวทางเดียวกันกับตำรวจผู้รับใช้ชุมชนทั้งสิ้น หรือหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง หรือพลังแผ่นดินต่อต้านยาเสพติด หรือแม้กระทั่งแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทุกแนวคิดมีวัตถุประสงค์ให้ครอบครัว ชุมชน มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้น ตำรวจก็สามารถที่จะใช้เครือข่ายเหล่านี้เป็นฐานในการทำงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้ด้วย

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Tringle Theory)

เป็นการอธิบายถึงเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน คือ

1. ผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึงผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด
2. เหยื่อ (Victim) /เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ
3. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม เมื่อเหตุหรือสถานการณ์ครบ 3 ด้านดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไปก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น ดังนั้นในการปฏิบัติงานของตำรวจแต่ละพื้นที่ควรนำแนวคิดของทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กล่าวคือ ต้องพยายามทำให้องค์ประกอบการเกิดอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งของสามเหลี่ยมหายไป โดยมีวิธีการในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ด้านผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย (Offender)

ต้องพยายามลดหรือควบคุมจำนวนผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นใช้ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย เช่น การเฝ้าระวังบุคคลพันโทที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ การกำหนดมาตรการควบคุมแหล่งอบายมุขหรือสถานบริการที่จะเป็นแหล่งเพาะอาชญากรรม การระดมกวาดล้างอาชญากรรมอย่างสม่ำเสมอ การจับกุมผู้กระทำความผิดตามหมายจับ การสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับแหล่งซ่องสุมของผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มาตรการตีวงสุรา การปิดล้อมตรวจค้น การไประงับเหตุอย่างรวดเร็วของสายตรวจ

เพื่อให้สามารถจับกุมผู้กระทำผิดหรือคนร้ายได้อย่างทันที่ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ และปัญหาการว่างงาน เป็นต้น

2. ด้านเหยื่อ (Victim) / เป้าหมาย (Target)

ผู้เสียหาย หรือเหยื่อ หรือประชาชนทั่วไป ต้องรู้จักป้องกันตัวเอง ครอบครัว และชุมชนหรือสังคม ตำรวจจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม หรือไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น การแต่งตัว การใส่เครื่องประดับหรือของที่มีค่า การหลอกลวงของคนร้ายในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจะจัดเป็นโครงการตำรวจเตือนภัย โครงการตรวจเยี่ยมประชาชน (Knock Door) หรือ โครงการครู D.A.R.E เป็นต้น

3. ด้านโอกาส (Opportunity)

โอกาสที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายจะลงมือก่ออาชญากรรมนั้น จะต้องอาศัยเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อเหตุตำรวจต้องพยายามหาวิธีการเพื่อที่จะตัดช่องโอกาสของคนร้ายดังกล่าว โดยแยกออกเป็น

- เวลา ต้องพยายามตัดช่องโอกาสในเรื่องเวลาที่จะเกิดเหตุ โดยมุ่งเน้นการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ (Show off Force) เช่น การตั้งจุดตรวจค้น เป็นต้น
- สถานที่ สำหรับการตัดช่องโอกาสของสถานที่นั้น สามารถทำได้หลายวิธี และมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design) เป็นวิธีการปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม ในการก่ออาชญากรรม เช่น การสร้างรั้วหรือสิ่งกีดขวางมิให้ผู้กระทำผิดเข้าถึงบริเวณสิ่งของ หรือบุคคล โดยเพิ่มความเสี่ยงที่คนร้ายจะถูกตรวจพบหรือจับกุมมากยิ่งขึ้น หรือการจัดระเบียบในพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเกิดอาชญากรรม (พื้นที่เสี่ยง) ตามหลักทฤษฎีหน้าต่างแตก โดยจะต้องรีบเข้าดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าว การจัดพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) หรือ โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย (Neighborhood Watch) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การประสานความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตามโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) โดยมุ่งเน้นสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

แนวความคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การทุ่มเทในการป้องกันอาชญากรรมหลากหลายวิธีของตำรวจ ทำให้เรามองภาพสายตรวจคือตัวแทนของงานการป้องกันอาชญากรรมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย แต่ทำไมอาชญากรรมยังมีอยู่และมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ทำให้อาจสรุปว่างานสายตรวจไม่มีประสิทธิภาพ แต่จริง ๆ ไม่เป็นเช่นนั้น หากวิเคราะห์ให้ดีจะพบว่าอาชญากรรมมีอยู่ 2 ประเภท คือ

1) อาชญากรรมที่น่าจะป้องกันได้ (Street Crime) อาชญากรรมที่เกิดในที่สาธารณะ อาชญากรรมประเภทนี้ค่อนข้างเป็นเหตุเป็นผลว่าสายตรวจน่าจะมีบทบาทในการป้องกัน เพราะสายตรวจสามารถเข้าไปตรวจได้ในพื้นที่ต่าง ๆ แม้ในตรอก ซอยสาธารณะ ดังนั้นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในตรอก ซอย และพื้นที่สาธารณะย่อมถือว่าเป็นขีดความสามารถของสายตรวจที่ควรป้องกันอาชญากรรมได้

2) อาชญากรรมประเภทที่ไม่น่าจะป้องกันได้ ซึ่งทำให้ขีดความสามารถของสายตรวจในการป้องกันอาชญากรรมมีขีดจำกัด เช่น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในที่รโหฐาน ในที่ลับตา เป็นสถานที่ที่ตำรวจสายตรวจเข้าไปตรวจไม่ได้ แต่เมื่อภาพรวมอาชญากรรมเกิดสูง เราก็จะมองไปที่ประสิทธิภาพสายตรวจเพียงอย่างเดียว อาชญากรรมที่ไม่น่าจะป้องกันได้นั้น มีวิธีอื่นมากมายที่ถูกนำมาใช้ในการป้องกันไม่ใช่สายตรวจเพียงอย่างเดียว นักบริหารในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมต้องรู้วิเคราะห์สภาพอาชญากรรมและรูปแบบป้องกันที่เหมาะสม ถ้าในท้องที่สถิติอาชญากรรมประเภทที่น่าป้องกันได้เกิดสูง ต้องวิเคราะห์ที่เรื่องประสิทธิภาพของสายตรวจที่ใช้

ในงานป้องกันส่วนหนึ่ง แต่ถ้าวิเคราะห์พบว่าประเภทของอาชญากรรมที่ไม่น่าป้องกันได้เกิดสูงขึ้น นักบริหารควรนำรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมอื่นมาเสริมควบคู่ไปกับงานสายตรวจ

นอกจากนี้อีกตัวอย่างหนึ่งที่เป็นการแก้ไขปัญหาด้านการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ที่ยากแก่การควบคุมโดยรัฐบาลควรออกกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานสะดวกขึ้น และเป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ เช่น โครงการหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นเยอะมาก ซึ่งโครงการส่วนใหญ่มีพนักงานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) ประจำหมู่บ้าน เดิมเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปตรวจตราในหมู่บ้าน รปภ. มักจะไม่ให้เข้าโดยอ้างว่าเป็นนโยบายของนิติบุคคล จะเข้าไปได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นเท่านั้น คดีลักทรัพย์ในเคหสถานจึงเพิ่มมากขึ้น บริษัท รปภ. ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการคัดบุคลากร รับเข้ามาทำงานตามอำเภอใจ บ้างก็ใช้แรงงานต่างด้าวมาเป็น รปภ. และไม่มีการจัดเก็บประวัติ รปภ. อย่างเป็นระบบ เมื่อบุคคลเหล่านี้ไปก่อเหตุ ก็ยากแก่การติดตาม

ปัจจุบันรัฐบาลได้ออก พ.ร.บ.ธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 โดยมีเหตุผลที่ประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้คือโดยที่ธุรกิจการให้บริการรักษาความปลอดภัยมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และปัจจุบันมีผู้ประกอบการให้บริการรักษาความปลอดภัยเป็นจำนวนมาก แต่มีมาตรฐานในการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน สมควรกำหนดมาตรฐานของธุรกิจนี้ และมาตรฐานของพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อเป็นการยกระดับธุรกิจนี้และเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

ผู้ประกอบการธุรกิจจึงต้องขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจ รปภ. ต่อนายทะเบียน ในกรุงเทพมหานครให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลเป็นนายทะเบียนกลาง รับผิดชอบจัดทำบัญชีรายชื่อบริษัทรักษาความปลอดภัย และพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตทั่วราชอาณาจักร ส่วนระดับจังหวัดอื่นให้ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นนายทะเบียนมีอำนาจตาม พ.ร.บ. นี้ในเขตจังหวัดของตนเอง

เมื่อกฎหมายออกมาอย่างนี้ เป็นการจัดระเบียบ รปภ. ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าไปควบคุมและตรวจสอบบริษัทและ รปภ. ได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำจุดตรวจและวิธีการตรวจให้พนักงาน รปภ. ภายในหมู่บ้านที่บริษัท รปภ. รับผิดชอบ เหมือนเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินภายในหมู่บ้าน เท่ากับเป็นการมอบพื้นที่ในหมู่บ้านให้ รปภ. ดูแล ทำให้ตำรวจสายตรวจจะได้เน้นการตรวจตราความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นพื้นที่ควบคุมอาชญากรรมยากได้มากขึ้น

การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก

หลักการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในงานป้องกันอาชญากรรมจะต้องยึดถือ คือ จะสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างไร ดังคำกล่าวที่ว่า “คนดีอยู่เย็นเป็นสุข คนร้ายอยู่ร้อนนอนทุกข์” คือ จะต้องสร้างความหวาดกลัวให้กับคนร้าย แล้วก็สร้างความอบอุ่นใจให้กับคนดี จึงต้องนำมาใช้ในการสร้างวิธีการและยุทธศาสตร์ให้เกิดผลในการป้องกันอาชญากรรม หลักการจะต้องลดจำนวนคดีที่เกิด ปิดช่องโอกาสของคนร้าย และป้องกันยับยั้งไม่ให้คนร้ายลงมือกระทำความผิด ในเวลาเดียวกันจะต้องสร้างให้ชุมชนมีเกราะป้องกันตัวเอง หรือว่าสร้างกำแพงในการป้องกันการก่ออาชญากรรมของคนร้าย แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมในปัจจุบันต้องเน้นไปถึงเรื่องการสร้างเครือข่ายการป้องกันให้เกิดขึ้น ลำพังตำรวจฝ่ายเดียวอาจไม่สามารถทำให้การป้องกันอาชญากรรมนั้นมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นการทำงานในลักษณะเครือข่าย ความร่วมมือ ร่วมใจ ในลักษณะของพันธมิตรในเชิงหุ้นส่วนหรือ Partnership จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง หลักการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรมในเชิงรุกได้ คือ การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หลักการง่ายๆ คือจะสร้างสภาพแวดล้อมอย่างไร ไม่ให้เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม หลักการนี้ ร.ต.อ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้นำมาเผยแพร่ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ถือเป็นนโยบายให้หน่วยต่าง ๆ นำเอาไปปฏิบัติ

การป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ทำได้โดยการออกแบบสภาพแวดล้อม เพื่อปิดช่องโอกาสก่อนที่คนร้ายจะลงมือกระทำความผิด ช่องโอกาสของคนร้ายที่จะกระทำความผิดนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อย่างเช่น การติดตั้งหลอดไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะ บ้านเรือน พื้นที่ในความรับผิดชอบของตนเอง ถนนหนทางต่าง ๆ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งอื่น ๆ เช่น การใช้ระบบล็อกในการเปิด-ปิดประตู หน้าต่าง และอีกประเภทหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมในรูปแบบของนามธรรม คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน เพื่อให้เป็นกำแพงในการป้องกันอาชญากรรมทุกรูปแบบ

การจัดสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ควรพิจารณาแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภท

1. **พื้นที่สาธารณะ** ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของหน่วยราชการ หรือภาคเอกชน หรือผู้ที่ใช้พื้นที่เหล่านั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ
2. **พื้นที่ทุติยภูมิ** หรือพื้นที่ที่มีผู้ใช้ในจำนวนจำกัด หรืออาจจะต้องได้รับอนุญาตก่อนหรือผู้มีสิทธิเท่านั้นที่จะเข้าไปได้ ดังนั้นในพื้นที่ดังกล่าวเจ้าของพื้นที่ และผู้ใช้พื้นที่นั้นต้องร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมไม่ให้เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม
3. **พื้นที่ปฐมภูมิหรือพื้นที่ส่วนบุคคล** ได้แก่ บ้านเรือนประชาชน ที่พักอาศัยที่เป็นส่วนตัว การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรมนั้นก็ขึ้นอยู่กับเจ้าของผู้พักอาศัย เจ้าของบ้าน เจ้าของอาคารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมไม่ให้เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม

พื้นที่ทั้งสามประเภทนี้จะต้องถูกนำมาพิจารณา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการป้องกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันไป

ขั้นตอนในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมนั้น เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ฝ่ายป้องกันปราบปราม ควรนำไปพิจารณาและนำไปใช้ ซึ่งมีหลายขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนที่หนึ่ง จะต้องสำรวจพื้นที่ที่เห็นว่าเป็นพื้นที่ล่อแหลม หรือพื้นที่เสี่ยง หรือมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม ในขั้นตอนนี้มีความจำเป็นที่จะต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติที่ออกตรวจพื้นที่จริง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สายตรวจต้องลงมือสำรวจด้วยตนเอง เพราะในขณะออกตรวจท้องที่ไม่ว่าจะเป็นการตรวจลาดตระเวนโดยรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ก็ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้จะต้องมีการสังเกต มีการหาข้อมูล มีการหาข่าว หรือได้พบเห็นสิ่งที่ประชาชนหวาดกลัว หรือพื้นที่ใดที่ประชาชนมีความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย การที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้ปฏิบัติจริงเป็นผู้สำรวจข้อมูลนั้น จะเป็นประโยชน์ในเรื่องของความต่อเนื่องของข้อมูล และยิ่งรู้ที่มาก็ไปว่าพื้นที่บริเวณใดเป็นพื้นที่ล่อแหลมหรือพื้นที่เสี่ยง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้จะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานี หรือในพื้นที่นั้น ๆ เป็นเวลาต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งตรงกันข้ามกับนายตำรวจที่มีวาระในการแต่งตั้งโยกย้าย หากได้รับมอบหมายให้ไปสำรวจ หรือเป็นผู้ดำเนินการในท้องที่ไม่นานก็ต้องโยกย้ายไป ส่งผลให้ข้อมูลขาดความต่อเนื่อง ทำให้ผู้ที่มาปฏิบัติหน้าที่ต่อก็ต้องมาเริ่มต้นใหม่ ซึ่งเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ โดยขั้นตอนในการดำเนินการมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจพื้นที่ล่อแหลม มีอยู่ 2 แนวคิด แนวคิดที่หนึ่ง คือ พื้นที่ที่เคยเกิดคดี หรือเหตุร้ายมาแล้ว แนวคิดที่สอง ก็คือ การสำรวจว่าประชาชนที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว มีความหวาดระแวง หรือหวาดกลัวกับพื้นที่บริเวณใดบ้าง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะได้จากการซักถาม หรือการหาข่าวจากประชาชนผู้พักอาศัย เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข้อมูลในเรื่องพื้นที่วิกฤติ หรือพื้นที่ล่อแหลม หรือพื้นที่เสี่ยงมาแล้ว ก็สามารถนำมาทำเป็นข้อมูลในรูปแบบของรายงาน (Report) ซึ่งในรายงานนี้จะต้องมีข้อมูลที่สำคัญ คือ ที่ตั้งของสถานที่ที่เป็นจุดล่อแหลม เหตุใดจึงล่อแหลม ระบบการป้องกันเดิมมีอะไรบ้าง จุดอ่อนใดที่เป็นจุดล่อแหลม หรือสภาพแวดล้อมใดที่เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม เมื่อทำการสำรวจเรียบร้อยแล้วก็นำไปสู่ขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์พื้นที่ เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจแล้วจะต้องนำมาวิเคราะห์ว่าสถานที่นั้น ๆ ล่อแหลมอย่างไร อยู่ที่ไหน ในห้วงเวลาใดที่ล่อแหลม มีจุดอ่อนอย่างไร เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้แล้วก็นำไปสู่ขั้นตอนที่สาม

การนำแผนที่โต๊ะทราย มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วางแผนป้องกันอาชญากรรมในเชิงรุก

ขั้นตอนที่ 3 การนำมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมมาปรับใช้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในฝ่ายการป้องกันปราบปราม ที่จะต้องเอารายงานหรือข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณาว่าจะนำมาตรการใดมาปรับใช้จึงเหมาะสมกับการป้องกัน หรือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ที่สำรวจมา

มาตรการในการป้องกันอาชญากรรม ที่สามารถพิจารณานำมาใช้ได้ มีอยู่ 5 มาตรการใหญ่ๆ กล่าวคือ

มาตรการที่ 1 คือ มาตรการโดยตำรวจเอง เช่น ตำรวจอาจจะเพิ่มกำลังตำรวจสายตรวจหรือเพิ่มความถี่ในการตรวจให้มากขึ้น จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปสังเกตการณ์ ติดตั้งจุดตรวจตู้แดง จัดสายตรวจเดินเท้าหรือตั้งจุดสกัด จุดตรวจค้น ซึ่งเป็นวิธีการที่ตำรวจใช้อยู่

มาตรการที่ 2 คือ มาตรการที่ดำเนินการโดยฝ่ายเจ้าของพื้นที่ เช่น เจ้าของอาคาร เจ้าของศูนย์การค้า เจ้าของที่พัก เจ้าของแพลตฟอร์ม เจ้าของพื้นที่เหล่านี้ ก็สามารถที่จะพิจารณาสภาพแวดล้อมพื้นที่ของตนเองว่าสิ่งใดที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม สภาพแวดล้อมตรงไหนที่เป็นจุดเปลี่ยนจุดอ่อน เช่น ความมืดทึบ ไม่มีแสงสว่าง พุ่มไม้สูง ซึ่งจะเป็นจุดอับที่ทำให้คนร้ายสามารถซุกซ่อนตัวอยู่หรือก่อเหตุได้ สิ่งเหล่านี้เจ้าของพื้นที่จะต้องนำมาพิจารณาปรับสภาพแวดล้อมของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม

มาตรการที่ 3 คือ มาตรการโดยผู้ใช้พื้นที่ ได้แก่ ผู้ที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่เหล่านั้น อาจจะเป็นประชาชน ลูกค้า หรือผู้พักอาศัยในหมู่บ้าน บุคคลเหล่านี้ก็ต้องระมัดระวังตัวเอง โดยจะต้องรู้ว่าพื้นที่ใดที่ตัวเองกำลังเดินไปหรือผ่านไปมักจะเกิดอะไรขึ้น ก็สามารถจะป้องกันตัวเองให้พ้นภัยหรือการก่อเหตุของคนร้ายได้

มาตรการที่ 4 คือ มาตรการโดยหน่วยงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนก็ตาม ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงหรือมีบทบาทเกี่ยวข้องในการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัย ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการจัดโครงการหอพักสีขาว โดยมหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือให้เจ้าของหอพักช่วยกันสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในบริเวณหอพัก ตัวอย่างเช่น ในสถานที่ที่เป็นที่เปลี่ยว แสงสว่างไม่เพียงพอ

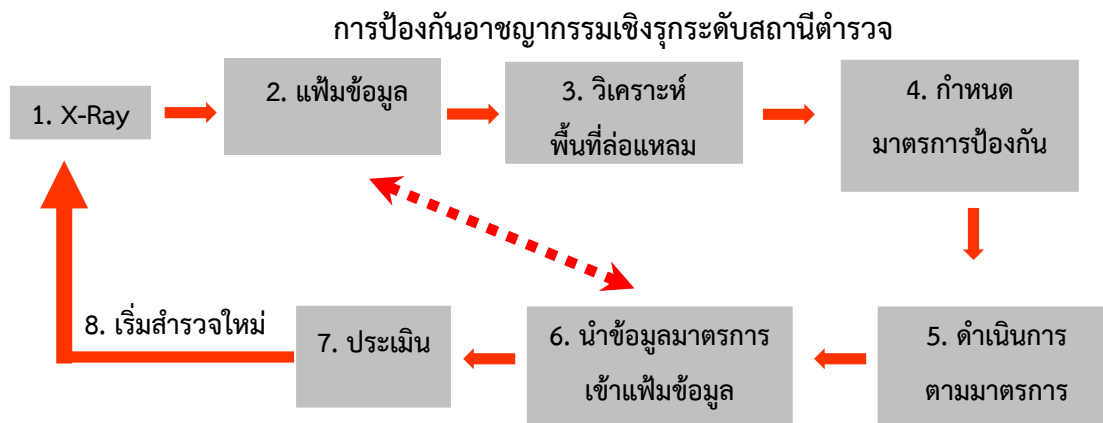
ก็จะต้องให้การไฟฟ้าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการติดตั้งหลอดไฟฟ้าเพื่อเพิ่มแสงสว่างให้เพียงพอ หรือบริเวณใดที่เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ต้นไม้ขึ้นหนาที่บดบังการมองเห็น สามารถเป็นที่ซ่อนเร้นของคนร้ายได้ ก็จะต้องจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวให้หมดสิ้นไป โดยการประสานให้สำนักงานเขต หรือฝ่ายปกครองให้มาเป็น ผู้ดำเนินการดังกล่าวให้เรียบร้อย

มาตรการที่ 5 คือ การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการป้องกันอาชญากรรม เทคโนโลยีนั้น มีประโยชน์และความสำคัญต่อระบบการป้องกันภัยเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น กล้องวงจรปิด ถือว่าเป็นสิ่งที่ใช้ในการเฝ้าระวังป้องกันภัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยสามารถจับภาพความเคลื่อนไหวของสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งในที่สาธารณะและที่ส่วนตัว ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ส่งผลให้คนร้ายนั้นเกรงกลัวหรือไม่กล้าที่จะลงมือทำความผิด สัญญาณเตือนภัยต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีในการติดตามจับกุมคนร้ายด้วยระบบ GPS หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ในการป้องกันอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นกรณีการคุ้มครองทรัพย์สินที่มีค่าใด ๆ ก็ตาม ซึ่งในต่างประเทศ ก็ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ในประเทศอังกฤษ มีการติดตั้งและใช้กล้องวงจรปิดทุกหนทุกแห่ง และในบางที่ก็มีข้อความแจ้งเตือนไว้ด้วยว่าบริเวณนี้เป็นพื้นที่ควบคุมโดยวงจรปิด อันนี้เป็นอีกวิธีการหนึ่งในเรื่องการสร้างความอบอุ่นใจให้กับคนดี ในทางกลับกันก็สร้างความหวั่นไหวให้กับคนร้ายเพราะถ้าคนร้ายเห็นป้ายแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์เหล่านี้ก็จะรู้สึกหวาดกลัว เกรงว่าถ้าหากทำผิดไปแล้วอาจจะถูกจับกุมได้ ซึ่งต่างจากคนดีหากเห็นข้อความเดียวกันนี้ก็จะมีความรู้สึกอบอุ่นใจและมั่นใจในความปลอดภัยของตัวเองเพราะว่ามีระบบการป้องกันภัยใช้อยู่

ขั้นตอนที่ 4 การลงมือทำ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นแกนกลางในการประสาน โดยการส่งข้อมูลแจ้งให้เจ้าของพื้นที่ทราบว่าจะต้องปรับปรุงอะไร อย่างไร และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่ใช้พื้นที่ทราบว่าจะต้องระมัดระวังตัวเองอย่างไรในการเข้าไปในบริเวณพื้นที่เหล่านั้น หรือประสานไปยังหน่วยงานราชการเกี่ยวข้องว่าควรจะเข้ามาร่วมสนับสนุนในเรื่องใดได้บ้าง เช่น แสงสว่าง ต้นไม้รกร้าง เป็นต้น เพื่อเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรมให้หมดสิ้นไป รวมทั้งให้คำแนะนำผู้เกี่ยวข้องในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการป้องกันอาชญากรรมมากที่สุด ถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เป็นแกนกลางในการให้คำแนะนำหรือประสานงานแล้ว คิดว่าอาจจะทำให้การป้องกันนั้นไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นเมื่อเข้าใจถึงแนวความคิดในการลงมือทำร่วมกันแล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยร่วมกัน (Safer Together) ดังนั้นเพิ่มข้อมูลจากการสำรวจ เพิ่มข้อมูลการดำเนินการวิเคราะห์เหล่านี้จะต้องถูกจัดเก็บเอาและรวบรวมเอาไว้ที่สถานีตำรวจ เมื่อผู้บังคับบัญชาท่านใดย้ายเข้ามารับตำแหน่งใหม่ก็สามารถที่จะทราบข้อมูลได้ทันที ถ้าหากมีข้อสงสัยก็สามารถสอบถามข้อมูลจากผู้สำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่ยังอยู่ในพื้นที่ได้

ทั้งหมดนี้ก็คือหลักการและขั้นตอนง่าย ๆ ในการจัดทำการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม แต่หากถามว่าผลสำเร็จของการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หรือป้องกันอาชญากรรมทั่วไป จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นจะสามารถรู้ได้อย่างไร เราคงจะต้องถามไปที่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเกิด

อาชญากรรมหรือภัยอันตรายต่าง ๆ โดยตรง ก็คือ **ประชาชน** นั่นเอง ถ้าหากประชาชนยังคงมีความรู้สึกหวาดกลัวต่ออาชญากรรมอยู่ ก็เชื่อได้ว่ามาตรการในการป้องกันอาชญากรรมนั้นยังไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้วิธีหนึ่งที่จะวัดผลความสำเร็จจากการป้องกันในลักษณะของผลลัพธ์ (Outcome) ก็จะต้องวัดกันที่ระดับความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่หรือในเขตสถานีนั่น ๆ เพราะฉะนั้น ในการทำงานจะต้องคำนึงถึงความรู้สึก หรือความต้องการของประชาชนเป็นหลักและจึงนำมาปรับใช้หามาตรการในการป้องกัน

หมายเหตุ ระดับ บก. / ภ.จว. ควบคุมตรวจสอบ
การดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

ขั้นตอนการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก (ตามสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม)

1. X - Ray พื้นที่ดังนี้
 - 1.1 แบ่งพื้นที่รับผิดชอบให้ย่อยลง โดยให้เหมาะสมกับกำลังพลที่มี
 - 1.2 ออกคำสั่งจัดคนเป็นผู้รับผิดชอบการ X - Ray พื้นที่ในแต่ละเขตย่อยที่แบ่งไว้ตามข้อ 1.1
 - 1.3 ประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติตามข้อ 1.2 ให้ทราบถึงเขตรับผิดชอบและภารกิจในการปฏิบัติ (แจกแบบฟอร์มการ X - Ray พื้นที่ด้วย)
 - 1.4 ให้ผู้ปฏิบัติตามข้อ 1.2 ออกไปสำรวจหาพื้นที่ล่อแหลมโดยพิจารณาจาก
 - 1.4.1 พื้นที่ที่เคยมีคดีเกิด
 - 1.4.2 สอบถามจากประชาชนในพื้นที่ ว่าบริเวณใดที่หวาดกลัวภัยอาชญากรรม
 - 1.5 กรอกข้อมูลพื้นที่ล่อแหลมตามแบบฟอร์ม นำเสนอ สวป. / รอง ผกก.ป.
2. จัดทำเพิ่มข้อมูล พื้นที่ล่อแหลม ที่ได้จากการ X - Ray ตามข้อ 1 โดยจัดเพิ่มแยกตามพื้นที่ที่ออกคำสั่งเก็บไว้ที่สถานี โดยมอบหมายหัวหน้างาน ป. รับผิดชอบ
3. วิเคราะห์พื้นที่ล่อแหลม ระบบการรักษาความปลอดภัย , การตรวจตราดูแลพื้นที่ช่วงเวลาที่น่าเกิดเหตุ
4. วางมาตรการป้องกัน
 - ผกก. เป็นหัวหน้าในการวางมาตรการป้องกัน เนื่องจากบางมาตรการต้องอาศัยการบูรณาการของงานหลายฝ่ายในสถานีตำรวจ
 - มาตรการป้องกันที่นำมาใช้กับพื้นที่ล่อแหลม ได้แก่

- 1) มาตรการโดยตำรวจ
 - 2) มาตรการโดยเจ้าของพื้นที่
 - 3) มาตรการโดยผู้ใช้พื้นที่
 - 4) มาตรการโดยหน่วยงาน, องค์กรต่าง ๆ
 - 5) มาตรการโดยเทคโนโลยี
5. ดำเนินการตามมาตรการป้องกัน โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบพื้นที่ไปดำเนินการ โดยมี หัวหน้างาน ป. เป็นผู้ควบคุมให้คำแนะนำ
6. รวมข้อมูลมาตรการที่ทำเข้าแฟ้มข้อมูลพื้นที่ล่อแหลม ตามข้อ 2
7. ประเมินผลโดยวัดระดับความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่ ประกอบสถิติคดีเกิด
8. สำรวจพื้นที่ล่อแหลมอื่น ๆ ต่อไป

แบบสำรวจพื้นที่ล่อแหลมในการเกิดอาชญากรรม

เขตพื้นที่ สถานีตำรวจ..... บก.น. / ภ.จว.

1. สถานที่.....

2. ที่ตั้ง เลขที่.....ถนน.....แขวง / ตำบล

เขต / อำเภอ

สถานที่ใกล้เคียง.....

3. สภาพปัญหา.....

3.1 สภาพทั่วไป.....

.....

3.2 สถิติการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่.....

.....

4. แนวทางการแก้ไขปัญา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. แผนที่ที่ตั้งของสถานที่.....

6. รูปภาพสถานที่

(ลงนาม).....ผู้บันทึก

(.....)

(ตำแหน่ง).....

วันที่...../...../.....

ตัวอย่าง

แบบสำรวจพื้นที่ล่อแหลมในการเกิดอาชญากรรม

เขตพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6

1. สถานที่ ตรอกวัดปทุมวนาราม

2. ที่ตั้ง เลขที่.....-.....ถนน พระราม 1 แขวง ปทุมวัน เขต ปทุมวัน

สถานที่ใกล้เคียง ตรังข้ามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ / หลังวัดปทุมวนาราม

3. สภาพปัญหา

3.1 สภาพทั่วไป

3.1.1 ตรอกวัดปทุมวนาราม มีลักษณะเป็นถนนกว้างประมาณ 2 – 3 เมตร ปูพื้นด้วยคอนกรีต มีสภาพทรุดโทรม เนื่องจากขาดการบำรุงรักษา ปากตรอกเริ่มจากริมถนนพระราม 1 ฝั่งตรงข้ามสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไปจนจรดทางออกด้านข้างห้างเซ็นทรัลเวิลด์ ฝั่งตรงข้ามห้างไทยไดมารู (เดิม) ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีทางออกไปจรดถนนคอนกรีตเลียบบคลองแสนแสบ ด้านทิศเหนือ ทำให้มีทางเข้า-ออกหลายทาง

3.1.2 ภายในตรอกมีบ้านเช่า ห้องแบ่งเช่า และแฟลตการเคหะ 2 หลังๆ ละ 5 ชั้น ๆ ละ 10 ห้อง มีตลาดสด 1 แห่ง สภาพแวดล้อมทางกายภาพจึงเป็นแหล่งชุมชนแออัดที่มีประชากรและประชากรแฝง จำนวนประมาณ 4,000 คน

3.1.3 สาธารณูปโภคในชุมชน มีไฟฟ้าแสงสว่างตามทางเดินในตรอกแต่ไม่เพียงพอ ประกอบกับบางช่วงเป็นซอยแยก คดเคี้ยวไปมา และไฟฟ้าไม่ทั่วถึง

3.1.4 ภายในตรอกมีผู้นำชุมชนคือ นาย ก. อายุ 48 ปี อยู่บ้านเลขที่..... โทร..... ประกอบอาชีพ.....

3.1.5 ความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อยู่ในระดับพอใช้

3.2 สถิติการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. xx – 31 ธ.ค. xx

พบปัญหาอาชญากรรม จำแนกตามสถานภาพอาชญากรรม ดังนี้.-

(1) คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ เกิด 4 ราย จับได้ 3 ราย ผู้ต้องหา 4 คน

(2) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เกิด 25 ราย จับได้ - ราย

(3) คดีฐานความผิดพิเศษ - ไม่เกิด -

(4) คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย จับ 145 ราย (การพนัน 98 ราย ยาเสพติด 47 ราย)

4. แนวทางการแก้ไขปัญหา

4.1 การแก้ปัญหาโดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

(1) การติดตั้งไฟฟ้า แสงสว่างให้เพียงพอ จากการสำรวจเบื้องต้น มีความต้องการไฟฟ้าเพิ่มเติม 45 ดวง ตามแผนที่แนบ

(2) การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด จำนวน 16 จุด ตามแผนที่แนบ

(3) การติดตั้งสัญญาณแจ้งภัย (เสียงไซเรน)จำนวน 30 จุด

(4) การก่อสร้างตุ้มยามอาสาสมัครตำรวจชุมชน จำนวน 2 แห่ง

4.2 การแก้ไขปัญหาโดยการจัดระบบรักษาความปลอดภัยชุมชน อาทิ

(1) การฝึกอบรมตำรวจชุมชนและจัดเวรสายตรวจร่วมกับตำรวจสายตรวจ

(2) การจัดโครงการนกในเมือง เพื่อเสริมความปลอดภัยผู้พักอาศัยในแฟลต

5. แผนที่ที่ตั้งของสถานที่

6. รูปภาพสถานที่

พ.ต.ท.....ผู้บันทึก

(.....)

รอง ผกก.ป. สน. ปทุมวัน

วันที่...../...../.....

บทที่ 2

อำนาจหน้าที่ของหัวหน้างานป้องกันปราบปราม

1. รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
2. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
3. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร
4. ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของตำรวจ

ลักษณะงานในสถานีตำรวจ

ลักษณะงานในสถานีตำรวจแบ่งออกเป็น 5 งาน ได้แก่ งานอำนวยการ งานป้องกันปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน และ งานจราจร (ตามคำสั่ง ตร. ที่ 537/2555 ลง 27 ก.ย.55 เรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ)

การกำหนดหน้าที่ของตำแหน่งในงานป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจ

1. หัวหน้างานป้องกันปราบปราม

1.1 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งผู้กำกับการ ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 1 กำหนดให้ รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ และงานป้องกันปราบปราม

1.2 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งผู้กำกับการ ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 2 กำหนดให้ รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ งานป้องกันปราบปราม และงานจราจร

1.3 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งสารวัตรใหญ่ ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 3 กำหนดให้ สารวัตรป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ และงานป้องกันปราบปราม

1.4 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งสารวัตรใหญ่ ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 4 กำหนดให้ สารวัตรป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ งานป้องกันปราบปราม และงานจราจร

1.5 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งสารวัตร ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 5 กำหนดให้ รองสารวัตรป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ และงานป้องกันปราบปราม

1.6 สถานีตำรวจที่มีหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นระดับตำแหน่งสารวัตร ตามโครงการสถานีตำรวจรูปแบบที่ 6 กำหนดให้ รองสารวัตรป้องกันปราบปราม เป็นหัวหน้างานอำนวยการ งานป้องกันปราบปราม และงานจราจร

2. อำนาจหน้าที่ของหัวหน้างานป้องกันปราบปราม

เป็นหัวหน้าผู้ปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน อำนาจการ สั่งการ ควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนปฏิบัติงานในด้านงานป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญาทุกฉบับ งานคณะกรรมการ ตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งงานที่มี ลักษณะเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจเพื่อมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยจำแนกออกเป็นงานต่าง ๆ ดังนี้

2.1 งานการข่าว

2.2 งานจัดทำแผนที่ ระบบข้อมูลอาชญากรรม รวมทั้งการจัดระบบข้อมูลเป้าหมายที่อาจเกิด อาชญากรรม และระบบข้อมูลทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกัน ระวัง ปราบปรามอาชญากรรม

2.3 งานควบคุมผู้ต้องหาและผู้ถูกกักขัง

2.4 งานควบคุมศูนย์วิทยุหรือการรับ-ส่งวิทยุของสถานีตำรวจ

2.5 งานจัดตั้งจุดรับแจ้งเหตุ จุดตรวจ จุดสกัด และกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและ ปราบปรามมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น

2.6 งานจัดสายตรวจทุกประเภท

2.7 งานควบคุมแหล่งอบายมุขและการจัดระเบียบสังคม

2.8 งานปราบปรามการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญาทุกฉบับ

2.9 งานปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง

2.10 งานพิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรี

2.11 งานปราบปรามผู้มีอิทธิพลเกี่ยวกับบ่อนการพนัน สถานบริการ และแหล่งอบายมุข

2.12 งานปราบปรามผู้มีอิทธิพลในการฮั้วประมูลและขัดขวางการเสนอแข่งขันราคาในการประมูล

2.13 งานที่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.14 งานตามกฎหมายว่าด้วยการจำหน่ายสุรา สถานบริการ โรงแรม ภาพยนตร์ โรงรับจำนำ อาวุธปืน การพนัน ค้าของเก่า การเรียไร รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้

2.15 การฝึกอบรมประชาชน อาสาสมัคร เด็ก เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา พนักงานรักษา ความปลอดภัย ลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและ รักษาความปลอดภัยเพื่อช่วยเหลือกิจการตำรวจ

2.16 งานคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ (กต.ตร.) ระดับสถานีตำรวจ

2.17 งานประชาสัมพันธ์ชุมชนสัมพันธ์ เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนและทุกภาคส่วนของสังคมในเขตพื้นที่ของ สถานีตำรวจ

2.18 งานพัฒนากำลังพล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรม

2.19 งานระบบงบประมาณที่เกี่ยวกับงานป้องกันปราบปราม

2.20 ตรวจสอบและประเมินผลวิจัย และพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการต่าง ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

2.21 กรณีการกระทำความผิดให้พิจารณาสั่งการให้ผู้ปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม ดำเนินการจับกุมหรือดำเนินการจับกุมด้วยตนเอง

2.22 งานการจัดกำลังร่วมในการถวายความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินเข้ามาในพื้นที่ของสถานีตำรวจ

2.23 การควบคุมความสงบเรียบร้อยกรณีมีเหตุพิเศษต่าง ๆ เช่น การจัดงานตามประเพณี การชุมนุมประชุม และอื่น ๆ

2.24 งานควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ความประพฤติ และระเบียบวินัย

2.25 การปฏิบัติหน้าที่หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อื่นได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เสียหายต่อหน้าที่การงานประจำ

2.26 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานป้องกันปราบปราม

2.27 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3. หน้าที่การงานของสารวัตรป้องกันปราบปราม

สารวัตรป้องกันปราบปราม ตามคำสั่ง ตร. ที่ 537/2555 ลง 27 กันยายน 2555 เรื่อง การกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ มีหน้าที่ดังนี้

3.1 ปฏิบัติงานตามที่หัวหน้างานป้องกันปราบปรามมอบหมาย

3.2 ปฏิบัติงานตามข้อ 2.1 – 2.23 ที่กำหนดไว้ในหน้าที่ของหัวหน้างานป้องกันปราบปราม

3.3 ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาในงานป้องกันปราบปราม

3.4 การปฏิบัติหน้าที่หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ให้มีอำนาจมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อื่นได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เสียหายต่อหน้าที่การงานประจำ และต้องรับรายงานให้หัวหน้างานป้องกันปราบปรามทราบในทันที

3.5 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปราม

3.6 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

บทที่ 3

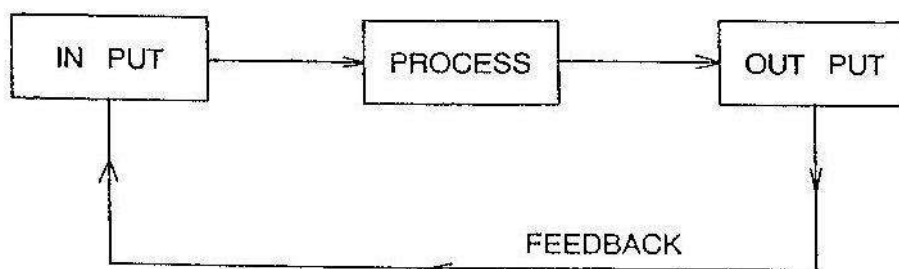
การบริหารงานสายตรวจ

การบริหารงานสายตรวจเป็นการดำเนินการอย่างมีระบบเพื่อให้งานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดผลดีต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากการบริหารงานสายตรวจมิได้เป็นการดำเนินการอยู่กับที่และมีได้เป็นการดำเนินการโดยเอกเทศปราศจากปัจจัยแวดล้อมใด ๆ ทั้งปวง ในทางตรงกันข้ามงานสายตรวจเป็นงานที่ต้องมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคม สภาพปัญหาอาชญากรรม สภาพการพัฒนาของอาชญากร และสภาพการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้งานสายตรวจจึงต้องมีรูปแบบการบริหารแบบเคลื่อนที่ไปพร้อมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การบริหารที่เหมาะสมกับงานสายตรวจ ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ซึ่งนอกจากประโยชน์ที่ได้รับในการดำเนินงานสายตรวจให้เป็นระบบมีหลักการสากลแล้ว ยังสามารถก่อให้เกิดการประเมินติดตามผลแล้วนำไปปรับปรุงพัฒนางานสายตรวจในขั้นตอนต้นได้อีกด้วย

ทฤษฎีระบบประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

1. วัตถุดิบซึ่งเป็นส่วนที่เตรียมเบื้องต้น (INPUT)
2. กระบวนการ (PROCESS)
3. ผลผลิต (OUTPUT)
4. การประเมินผลและนำกลับไปปรับในส่วนที่ 1 (FEEDBACK)

ในรูปแบบ (MODEL) ของทฤษฎีระบบปรากฏตามแผนผังดังนี้

ในส่วนของการบริหารงานสายตรวจสามารถนำเอาทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้ได้โดยนำไปเทียบเคียงกับขั้นตอนการดำเนินงานสายตรวจดังนี้ โดยทั่วไปขั้นตอนการทำงานในภาพของงานสายตรวจได้ถูกแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนอันได้แก่

1. การแบ่งเขตตรวจ
2. การจัดรูปแบบของสายตรวจ
3. การหาข้อมูลและการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการตรวจ

4. การวางแผนการตรวจ
5. การออกปฏิบัติงานสายตรวจ
6. การควบคุมตรวจสอบสายตรวจ
7. การปฏิบัติภายหลังการตรวจ
8. การประเมินผล

จากขั้นตอนการดำเนินงานสายตรวจดังกล่าวมาแล้ว อาจแบ่งคร่าว ๆ ได้ 3 ส่วน คือ ขั้นตอนก่อนออกตรวจ ขั้นตอนขณะออกตรวจ และขั้นตอนหลังการตรวจ ซึ่งเมื่อนำไปเทียบเคียงประยุกต์เข้ากับทฤษฎีระบบ เราจะได้รูปแบบของการบริหารงานสายตรวจดังนี้

1. ในส่วนของ INPUT เป็นการดำเนินการในขั้นตอนก่อนการออกตรวจ ซึ่งผู้บริหารงานสายตรวจมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงว่าในระบบของงานสายตรวจมีอะไรที่ต้องดำเนินการและเตรียมการก่อนที่จะมีการออกตรวจ ดังนี้

- 1.1 การแบ่งเขตตรวจ จะแบ่งอย่างไร จำนวนเท่าใด
- 1.2 การจัดรูปแบบของสายตรวจอย่างไรจึงเหมาะสมกับเขตตรวจต่าง ๆ
- 1.3 การคัดเลือกคนที่จะมาทำหน้าที่สายตรวจมีมาตรฐานในการดำเนินการอย่างไร จำนวนเท่าใด
- 1.4 การจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นต่องานสายตรวจรวมทั้งอาวุธ เครื่องมือสื่อสารได้มากน้อย และมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยเฉพาะในกรณีที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสูง
- 1.5 งบประมาณ น้ำมันเชื้อเพลิง เงินตอบแทนสายตรวจมีหรือไม่ เพียงใด
- 1.6 ห้องปฏิบัติการสายตรวจพร้อมหรือไม่ จะจัดอย่างไร ประกอบด้วยอะไร
- 1.7 การหาข้อมูลเพื่อมาวางแผนการตรวจจะได้มาอย่างไร เมื่อได้มาแล้วมีวิธีการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
- 1.8 การทำแผนการตรวจ จะทำอย่างไรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของอาชญากรรมและการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแผนในเชิงรุก เชิงรับ จะทำอย่างไร

2. ในส่วนของ PROCESS เป็นการดำเนินการในขั้นตอนขณะออกตรวจ ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะเป็นการดำเนินการของตำรวจสายตรวจและผู้บริหาร ผู้ควบคุมสายตรวจ ดังนี้

- 2.1 การตรวจของสายตรวจตรวจอย่างไร สายตรวจมีหน้าที่และภารกิจอย่างไรในขณะตรวจการเผชิญเหตุต่าง ๆ ขณะตรวจทำอย่างไร
- 2.2 การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของสายตรวจใครเป็นผู้ดำเนินการอย่างไร ระดับการควบคุมตรวจสอบมีอย่างไร วิธีการตรวจสอบทำอย่างไร

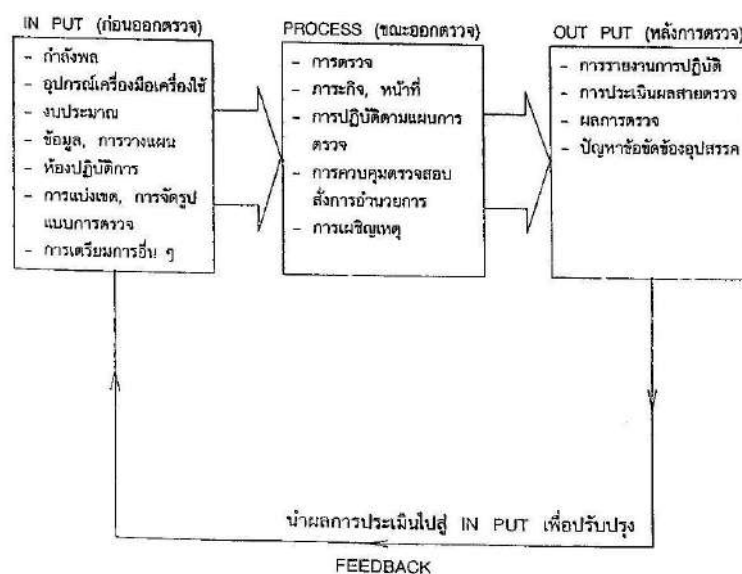
3. ในส่วนของ OUTPUT จะเป็นการดำเนินการในขั้นตอนหลังการตรวจ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารงานสายตรวจต้องให้ความสนใจเพราะผลที่ได้จะเป็นตัวชี้วัดว่าสายตรวจมีผลงานอย่างไร งานสายตรวจที่ดำเนินการไปได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ อันได้แก่

3.1 การรายงานผลการปฏิบัติของสายตรวจ ต้องรายงานเรื่องใด

3.2 การประเมินผลงานของสายตรวจจะประเมินในแง่ใด เช่น การลดลงของอาชญากรรมและความหวาดกลัวของประชาชน การออกตรวจและปฏิบัติตามแผนการตรวจอย่างถูกต้อง การตรวจได้ปฏิบัติตามภารกิจครบตามสั่ง ความรวดเร็วของการไปรับเหตุและการไปที่เกิดเหตุ เป็นต้น

4. ในส่วนของ FEEDBACK จะเป็นขั้นตอนที่ต่อเชื่อมกับ OUTPUT อย่างใกล้ชิด เพราะเมื่อมีการประเมินผลแล้ว ผลที่ได้จากการประเมินต้องนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนของ INPUT เช่น เมื่อผู้บริหารงานสายตรวจพบว่าจากการประเมินผลต้องมีการปรับแผนการตรวจ ต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบของสายตรวจ ต้องมีการเปลี่ยนขนาดพื้นที่การตรวจ ต้องมีการเปลี่ยนตัวตำรวจสายตรวจ ต้องมีการจัดหาเครื่องมือที่เหมาะสมให้กับสายตรวจเพิ่มเติมอีก ผู้บริหารก็สามารถนำเอาผลประเมินเหล่านี้ไปดำเนินการและปรับปรุงแก้ไขต่อไป เป็นต้น

จะเห็นว่าเมื่อทำให้การบริหารงานสายตรวจเป็นไปในรูปของทฤษฎีระบบแล้วสามารถทำให้เห็นขั้นตอนการทำงาน การบริหารงานสายตรวจได้อย่างครบวงจร โดยที่ได้คำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นย่อมทำให้การบริหารงานสายตรวจสามารถดำเนินการและเคลื่อนที่ไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการบริหารงานสายตรวจ จึงขอเสนอรูปแบบของการบริหารงานสายตรวจด้วยทฤษฎีระบบดังที่ได้กล่าวแล้วด้วยแผนผังนี้

การเตรียมการก่อนออกตรวจ (INPUT)

ในส่วนของการบริหารทรัพยากรของงานสายตรวจและแผนปฏิบัติงานสายตรวจนี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกที่จะละเลยเสียไม่ได้ ทั้งนี้เพราะหากทั้งทรัพยากรบริหารที่นำใส่กระบวนการไม่ดี หรือแผนปฏิบัติไม่ดี หรือทั้งสองส่วนไม่ดี ก็ย่อมไม่สามารถทำให้กระบวนการปฏิบัติดำเนินไปได้ดีและมีผลการปฏิบัติที่ดีได้

การเตรียมการก่อนออกตรวจ มีดังนี้

1. การแบ่งเขตตรวจ

การแบ่งเขตสายตรวจ เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าแบ่งพื้นที่ให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อให้สายตรวจรถจักรยานยนต์ 1 คัน สามารถเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการบริการ และป้องกันเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจัยสำคัญที่นำมาพิจารณาการแบ่งเขตตรวจ ดังนี้

1.1 เป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจ เรียกว่าระดับการให้บริการ ซึ่งนับเป็นเวลาในการเดินทางของตำรวจสายตรวจรถจักรยานยนต์ (เช่น โครงการสายตรวจ 3 นาที ถึงที่เกิดเหตุ)

ระดับการให้บริการ โดยวัดเป็นระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุหรือจุดใดก็ตามที่จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ ณ จุดที่ไกลสุดของเขตตรวจ เช่น ต้องการให้สายตรวจเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุภายในเวลา 5 นาที สำหรับย่านชุมชนหนาแน่น และในเวลา 10 นาที สำหรับพื้นที่ห่างไกล หรือนอกชุมชน ระดับการให้บริการเช่นนี้ จะส่งผลให้ขนาดของเขตตรวจต้องอยู่ในความเป็นไปได้ในการเดินทางเพื่อสนองตอบความต้องการในระดับของการบริการด้วย และหากตัวเลขนั้นเปลี่ยนแปลง ขนาดและจำนวนเขตตรวจจะเปลี่ยนแปลงตาม รวมทั้งกำลังพล วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ระดับการให้บริการนี้ เป็นเรื่องสำคัญที่ฝ่ายกำหนดนโยบายจะต้องตัดสินใจเพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการกับประชาชนในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่แล้ว แนวคิดในการให้บริการควรจะพิจารณาตามแนวทางดังนี้

- ย่านธุรกิจ	ระดับการให้บริการ	3-5	นาที
- ย่านพักอาศัย	”	5-7	”
- ย่านเกษตรกรรม	”	7-10	”
- ย่านอุตสาหกรรม	”	10-15	”
- ย่านชุมชนไม่หนาแน่น เช่น ต่างจังหวัด พื้นที่ห่างไกล อาจจะกำหนดเวลาไว้ไม่เกินกว่า			

20 นาที เช่นนี้ เป็นต้น

ในกรณีเช่นนี้ อาจมีปัญหาอยู่บ้างสำหรับความรวดเร็วในการให้บริการที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชุมชนก็ได้ อย่างไรก็ตามน่าจะมีคำอธิบายสำหรับกรณีเช่นนี้ได้ กล่าวคือ ระดับการบริการที่รวดเร็วเพียง 3 นาที ก็จริง แต่เป็นระดับที่มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก อาจจะเป็นประชาชนมากกว่า 10,000 คน ส่วนในเวลา 20 นาทีนั้น อาจจะสำหรับประชาชนในพื้นที่ห่างไกลเพียง 200 คน เท่านั้น เป็นต้น

1.2 ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ข้อมูลท้องถิ่น สภาพอาชญากรรม เส้นทางคมนาคม เป็นต้น จะส่งผลต่อขนาด ลักษณะพื้นที่เขตตรวจ ตลอดจนรูปทรงเขตตรวจ เพื่อให้เหมาะสม ดังนี้

1.2.1 ข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน จัดทำข้อมูลเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1.2.1.1 ข้อมูลสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

1) สถานที่ทั่วไป เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ โรงพยาบาล โรงแรม ที่พัก โรงงาน ฯลฯ

2) สถานที่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ และสถานที่ที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม เช่น สถานทูต บ้านพักบุคคลสำคัญ (สว. สส. ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่มีผู้คนเข้ามารวมกันเป็นจำนวนมาก สถานบันเทิง สถานบริการ สวนสาธารณะ ที่เปลี่ยว ที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม เป็นต้น

1.2.1.2 ข้อมูลบุคคล

1) บุคคลสำคัญในพื้นที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เช่น สว., สส., นายก อบจ., หน.ส่วนราชการในพื้นที่, ผู้นำทางศาสนา, ผู้นำท้องถิ่นชุมชนที่สำคัญ ฯลฯ

2) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

(1) บุคคลที่มีหมายจับของตำรวจ ศาล ที่ยังหลบหนีการจับกุม

(2) บุคคลพันโทฯ ที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่

(3) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการก่อคดีอาชญากรรมที่มีประวัติอยู่ในพื้นที่

(4) ผู้มีอิทธิพล/ผู้ให้การสนับสนุนบุคคลตามข้อ (1) – (3) (จัดทำเป็นเอกสารลับมาก)

1.2.1.3 ข้อมูลกล้องวงจรปิดในพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมดด้วยการสำรวจทั้งของเอกชนและของทางราชการหรือของท้องถิ่น นำมาลงในแผนที่พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด โดยปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1) กล้องวงจรปิด ยี่ห้อใด ติดตั้งโดยใคร ระบบใด สามารถบันทึกความจำได้กี่วัน เริ่มติดตั้ง ตั้งแต่ วัน เดือน ปีใด

2) หากจะดูข้อมูลที่บันทึกในกล้อง ผู้รับผิดชอบที่สามารถเปิดกล้องให้ตรวจดูเป็นผู้ใด หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ และสามารถตรวจดูได้ที่ใดบ้าง

3) นำข้อมูลในข้อ 1) และ 2) ลงในแผนที่เขตรับผิดชอบและบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์สามารถค้นหาได้ง่าย โดยให้สำรวจอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หากมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เครื่องบันทึกกล้องตัวใดเสียและกำลังซ่อมอยู่ จะซ่อมเสร็จใช้งานได้เมื่อใด หมายเลขโทรศัพท์คนดูแลกล้องเปลี่ยนหรือย้ายที่ทำการหรือไม่ หากย้ายไปแล้วผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบแทน โดยให้รายงานต่อหัวหน้างานป้องกันปราบปราม และหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นปัจจุบัน ทุกเดือน

1.2.2 ความหนาแน่นของประชากร บางพื้นที่มีอาณาบริเวณกว้างไกล แต่มีจำนวนประชากรเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถพบได้ในเขตพื้นที่ชานเมือง บางพื้นที่มีอาณาบริเวณเพียงไม่ถึง 1 ตารางกิโลเมตร แต่กลับมีจำนวนประชากรพักอาศัย และประกอบกิจการจำนวนมากเป็นแสนคน เป็นต้น

1.2.3 สภาพของชุมชน เช่น ในบางพื้นที่อาจเป็นย่านที่พักอาศัยจำนวนมากหมู่บ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก จะมีประชาชนซึ่งเป็นชุมชนกลุ่มผู้พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เท่านั้น แต่ในบางพื้นที่อาจเป็นย่านธุรกิจการค้า ย่านสถานเริงรมย์ ก็จะมีจำนวนประชากรทั้งเป็นชุมชนกลุ่มผู้พักอาศัย ผู้ประกอบการงาน ผู้ติดต่อการค้า ผู้เที่ยวเตร่ ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งลักษณะหลังนี้เป็นชุมชนที่มีความวุ่นวายซับซ้อนกว่าชุมชนกลุ่มแรกอย่างเห็นได้ชัด เป็นต้น

1.2.4 สภาพพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ในบางพื้นที่อาจมีสภาพเป็นย่านธุรกิจการค้าเป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางพื้นที่ยังมีสภาพเป็นส่วนเกษตรกรรม หรือพื้นที่ซึ่งกำลังพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ เป็นต้น รวมถึงจะต้องพิจารณาพื้นที่ทางดิ่ง เช่น อาคารสูง ๆ กรณีตึกหรือคอนโดมิเนียม ซึ่งมีชั้นที่พักหลายชั้น เป็นต้น ก็ต้องเพิ่มอัตรากำลังในการตรวจตราดูแล

1.2.5 เส้นทางคมนาคม เช่น ในบางพื้นที่อาจมีเส้นทางคมนาคมสะดวก มีถนนทางสัญจรที่สามารถเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่ในบางพื้นที่ยังไม่มีถนนหรือเส้นทางตัดผ่านโดยสะดวก บางครั้งอาจต้องใช้เส้นทางน้ำ ลำคลอง เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคม เป็นต้น

1.2.6 สถานภาพอาชญากรรม ในแต่ละพื้นที่ย่อมมีลักษณะของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป เช่น ในพื้นที่ที่เป็นย่านธุรกิจการค้า ก็มักจะมีคดีประเภทลักทรัพย์ในศูนย์การค้า ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะสูง แต่ในพื้นที่ที่เป็นย่านหมู่บ้านจัดสรร ก็มักจะมีคดีประเภทลักทรัพย์ในเคหสถาน จำพวกดินแดน ย่องเบา เกิดขึ้นเป็นประจำ เป็นต้น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกำลังพลและการแบ่งเขตตรวจ ทุกสถานีตำรวจจะต้องตรวจสอบกำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจในปกครองว่าจะสามารถนำกำลังพลผู้ใดมาเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และกำลังพลที่ได้รับการแต่งตั้งมาแล้วนั้นจะมีจำนวนเพียงพอหรือไม่ ในการที่จะจัดระบบการตรวจให้ครอบคลุมพื้นที่ และสามารถปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของตนให้ได้ผล อย่างไรก็ตามในการพิจารณาประเด็นความสัมพันธ์กับกำลังพลนี้จะใช้ได้อย่างเหมาะสมในช่วงเวลาสั้น ๆ หรือกรณีที่มีกำลังพลมากพอเท่านั้น จะใช้ข้อพิจารณาตามจำนวนกำลังพลนี้ไปเป็นงานประจำไม่ได้ เพราะจะเป็นข้อจำกัดในการพิจารณาเพิ่มอัตรากำลัง เพราะไม่อาจตอบคำถามเกี่ยวกับความเพียงพอของกำลังพลสายตรวจได้อย่างชัดเจน และยิ่งกว่านั้นยังเป็นการไม่พิจารณาตามความเหมาะสมในประเด็นอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วใน 1 – 2 ซึ่งเป็นการมองข้ามสาระสำคัญของการแบ่งเขตตรวจ

รูปแบบในการจัดแบ่งเขตตรวจ

1. การใช้กำลังพลเป็นหลักในการแบ่งเขตตรวจ หมายถึง การสำรวจจำนวนกำลังพลสายตรวจที่มีอยู่ในแต่ละ สน. แล้วนำมาจัดสรรแบ่งเป็นชุด ๆ โดยแต่ละชุดจะปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละผลัดให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ตัวอย่างการแบ่งเขตตรวจเฉพาะสายตรวจจักรยานยนต์ ก็จะเป็นดังนี้

สถานีตำรวจ ก. มีกำลังสายตรวจทั้งสิ้น 24 คน ต้องการจัดเป็นชุดตรวจ 4 ชุด จะได้ชุดตรวจละ 6 คน และสายตรวจจำนวน 6 คนในแต่ละชุดนี้ ก็จะนำมาจัดเป็นสายตรวจจักรยานยนต์ได้ 3 คัน ฉะนั้น จะแบ่งเขตตรวจให้มิจักรยานยนต์รับผิดชอบเขตละ 1 คัน ได้ 3 เขตตรวจ

การจัดแบ่งเขตตรวจแบบนี้จะมีข้อเสียดังนี้

- 1) จำนวนเขตตรวจจะขึ้นกับจำนวนสายตรวจที่มีอยู่ในแต่ละ สน. นั้น
- 2) ไม่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนว่า จำนวนสายตรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้นเพียงพอหรือไม่ และไม่สามารถกำหนดจำนวนสายตรวจที่เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริงได้ในแต่ละ สน.
- 3) การแบ่งเขตตรวจไม่ได้สัมพันธ์กับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ (ตามข้อ 1 – 2 ข้างต้น) ในข้อเสียทั้ง 3 ที่ได้กล่าวนี้ ได้อธิบายถึงเหตุผลและโอกาสที่จะนำไปใช้อีกส่วนหนึ่งแล้วในท้ายข้อ 3 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำลังพลและการแบ่งเขตตรวจ ซึ่งในประเด็นนี้ถือเป็นข้อเน้นย้ำที่จะต้องหลีกเลี่ยง เพราะการปฏิบัติเช่นนี้เป็นวิธีการที่ถือปฏิบัติกันมาในอดีต และกลายเป็นการปิดกั้นการพัฒนาต่อกำลังพลสายตรวจมาโดยตลอด เพราะนอกจากจะไม่เหมาะสมในตัวของมันเองในการปฏิบัติที่ถูกต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานแล้ว การกำหนดจำนวนชุดปฏิบัติการสายตรวจเป็น 3 ชุด ก็ยังเป็นข้อขัดข้องอันเป็นการผิดพลาดที่ได้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในหัวข้อเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสายตรวจและระบบการจัดสายตรวจ

2. การใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ (ตามข้อ 1 – 2 ข้างต้น) เป็นหลักในการแบ่งเขตตรวจ หมายถึง การใช้ปัจจัยทั้งหมดมากำหนดเขตตรวจขึ้นก่อนว่าควรจะมีกี่เขตตรวจ โดยไม่คำนึงถึงจำนวนกำลังพลสายตรวจที่มีอยู่ใน สน. นั้น ตัวอย่างการแบ่งเขตตรวจเฉพาะสายตรวจจักรยานยนต์ เป็นดังนี้

สถานีตำรวจ ข. เมื่อใช้ปัจจัยตามข้อ 1 – 2 ข้างต้นสามารถแบ่งเขตตรวจที่เหมาะสมได้ 10 เขต (สน. ข. มีกำลังพลสายตรวจจำนวน 24 คน เช่นเดียวกับ สน. ก.) ซึ่งควรจะมีจักรยานยนต์ตรวจทั้งสิ้น 10 คัน (เขตละ 1 คัน) ในแต่ละผลัด ดังนั้นจำนวนสายตรวจที่ควรจะมีปฏิบัติหน้าที่จริงจะเป็น 20 คนใน 1 ผลัด และหากมี 3 ผลัดจะต้องใช้กำลังพลสายตรวจจักรยานยนต์ทั้งสิ้น 60 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำนวนสายตรวจที่มีอยู่จริงเพียง 24 คน ยังไม่พอเพียงต้องการเพิ่มอีก 36 คน เพื่อที่จะให้การจัดสายตรวจจักรยานยนต์มีจำนวน 1 คันครบทุกเขตทุกผลัด และโดยหลักการแล้วสายตรวจจำเป็นต้องมีถึง 4 ชุด ทั้งนี้เนื่องจากใน 1 วัน ใช้จำนวน 3 ชุด (3 ผลัด ๆ ละชุดตรวจ) ซึ่งจะต้องให้ชุดตรวจอีกชุดหนึ่งที่เหลือหยุดพัก

การจัดแบ่งเขตตรวจแบบนี้จะมีข้อดีดังนี้

- 1) การแบ่งเขตตรวจจะถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักการ
- 2) สามารถกำหนดได้แน่ชัดว่าต้องการกำลังพลสายตรวจเพิ่มเติมอีกจำนวนเท่าใด
- 3) สามารถตรวจสอบครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (หากจัดกำลังได้ครบทุกเขตตรวจ)
- 4) สามารถวางแผนการตรวจและการจัดกำลังสายตรวจได้อย่างมีระบบ

อนึ่ง จำนวนเขตตรวจเมื่อแบ่งแล้วจะทำให้เกิดความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนกำลังพลของสายตรวจ ยานพาหนะที่ใช้ตรวจ ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย เช่น หากแบ่งเขตตรวจโดยรถจักรยานยนต์เป็น 10 เขต ก็จำเป็นต้องใช้กำลังพลอย่างน้อย 20 นาย ต่อหนึ่งผลัดและจำนวนรถจักรยานยนต์ ก็จะเป็น 10 คัน ตามเขตตรวจดังกล่าว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การแบ่งเขตตรวจโดยใช้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลักนี้ ในทางปฏิบัติไม่สามารถใช้ได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่เนื่องจากปัญหาด้านกำลังพล ดังนั้นผู้บริหารงานสายตรวจอาจใช้วิธีการจัดกำลังพลอื่น ๆ มาช่วย หรือการให้สายตรวจตรวจเป็นพื้นที่กว้าง ๆ ก่อน เช่น รถจักรยานยนต์ 1 คัน อาจตรวจ 2 เขตตรวจก็ได้ และผู้บริหารงานสายตรวจควรจัดทำบันทึกรายงานข้อขัดข้อง ปัญหา ในการแบ่งเขตตรวจเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาแก้ไขต่อไป

2. การจัดรูปแบบสายตรวจ

เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละสถานีตำรวจนั้น มีสภาพแตกต่างกันไปตามธรรมชาติ บางท้องที่อาจจะมีแม่น้ำลำคลองมาก บางท้องที่เต็มไปด้วยทุ่งนา บางท้องที่มีความเจริญมีถนนหนทางมาก ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีสายตรวจเข้าปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพท้องที่และสถานภาพอาชญากรรม จึงจำแนกสายตรวจและขีดความสามารถของสายตรวจไว้ดังต่อไปนี้

1) สายตรวจจรดยนต์ (Mobile Patrol) การประกอบกำลังควรมีกำลังพลอย่างน้อย 3 นาย คือ พลขับ ผู้บังคับรถ และพลประจำรถ สายตรวจประเภทนี้สามารถตรวจตราพื้นที่ได้กว้างขวาง มีความคล่องตัวในการเคลื่อนที่สูง สามารถก้าวสกัดจับคนร้ายได้ทันเหตุการณ์และปลอดภัยกว่าประเภทอื่น นอกจากนี้ยังออกตรวจได้ทุกสภาพดินฟ้าอากาศทั้งสามารถใช้เครื่องอุปกรณ์การตรวจได้ดี เช่น เครื่องมือสื่อสาร เครื่องดับเพลิง อาวุธปืนขนาดต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องปฐมพยาบาลได้เป็นอย่างดี

2) สายตรวจรถจักรยานยนต์ (Motorcycle Patrol) การประกอบกำลังใช้ 2 นาย คือ เป็นพลขับ 1 นาย และพลประจำรถ 1 นาย สายตรวจประเภทนี้ นับว่าเป็นสายตรวจที่เหมาะสมแก่การใช้งานในสภาพเหตุการณ์ปัจจุบันมากที่สุด เนื่องจากขณะนี้สภาพท้องที่ส่วนมากในนครบาลและตัวเมืองใหญ่ในต่างจังหวัดมีการคมนาคมสะดวก สามารถเชื่อมโยงไปถึงกันได้โดยง่าย ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้บางท้องที่ยังมีสภาพเป็นตรอก ซอก ซอย โดยทั่วไป และความเจริญได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่สายตรวจรถจักรยานยนต์เป็นสายตรวจที่มีความคล่องตัวต่อการเคลื่อนที่สูง สามารถเข้าตรอก ซอก ซอย ต่าง ๆ ได้ดีกว่ารถยนต์ ดังนั้นการจับกุมผู้กระทำความผิดและการก้าวสกัดจับคนร้ายจึงประสบผลสำเร็จอย่างมาก

3) สายตรวจเดินเท้า (Foot Patrol) ใช้กำลังพลสายละ 2 นาย มีขีดความสามารถจำกัดเฉพาะพื้นที่ปฏิบัติการเพียงพื้นที่เล็ก ๆ แต่พื้นที่นั้นเป็นที่ชุมชนหนาแน่นทั้งนี้เพราะจะสามารถใช้ความสังเกตได้ละเอียดและได้ผลในทางจิตวิทยา ในด้านการปรามคนร้ายและเป็นที่อุ่นใจแก่พลเมืองดี เช่น ย่านธุรกิจ ศูนย์การค้าต่าง ๆ ตามป้ายรถประจำทาง ที่มีประชาชนจำนวนมาก เป็นต้น

4) สายตรวจเรือยนต์ (Boat Patrol) การประกอบกำลังใช้ 3 นาย เช่นเดียวกับรถยนต์ เนื่องจากเขตพื้นที่ปกครองของบางสถานีตำรวจเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และไม่สามารถใช้สายตรวจประเภทอื่น ๆ ได้ จึงมีความจำเป็นต้องมีสายตรวจประเภทนี้ขึ้น เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทางน้ำ ในบางโอกาสยังสามารถใช้ในการบริการประชาชนอีกด้วย เช่น กรณีเรือประสบอุบัติเหตุล่มจมในแม่น้ำ ในกรณีโป๊ะน้ำท่าเรือล่ม ในกรณีค้นหาผู้ประสบภัยต่าง ๆ

5) สายตรวจจักรยาน (Bicycle Patrol) เป็นสายตรวจที่วิวัฒนาการมาจากสายตรวจเดินเท้า มีข้อดีคือประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่มีเสียงดัง ไม่ทำให้อาชนากรู้ตัวหลบหนีไปก่อน สายตรวจจักรยานมีความเร็วกว่าสายตรวจเดินเท้า สามารถบรรทุกอุปกรณ์สนับสนุนการตรวจได้หลายอย่าง พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับสายตรวจประเภทนี้คือ หมู่บ้านจัดสรร สวนสาธารณะ แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ สายตรวจจักรยานมีความคล่องตัวในการหยุดเมื่อเกิดความสงสัยและสามารถประชาสัมพันธ์กับประชาชนได้ดี การเคลื่อนย้ายสามารถทำได้สะดวกเพราะมีน้ำหนักเบา

6) สายตรวจตำบล เป็นสายตรวจที่ใช้กับพื้นที่ชนบทที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง มีที่พักอาศัยอยู่ห่างกัน หรือรวมกันอยู่เป็นหย่อม ๆ แต่ละหย่อมอยู่ห่างกัน และอาจจัดให้มีที่พักสายตรวจด้วยก็ได้ สายตรวจตำรวจควรใช้รถยนต์ที่มีคุณลักษณะวิ่งบนทางที่มีน้ำมีโคลนได้ การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจและการใช้ระยะเวลาการออกตรวจตามความเหมาะสม การพักแรมในหมู่บ้าน เช่น วัด หรือที่พักสายตรวจ

7) สายตรวจประเภทยามจุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่ถูกจัดให้หยุดประจำบริเวณหรือสถานที่เพื่อรักษาการณ์ตามบริเวณสถานที่สำคัญ ๆ และสถานที่อาจเกิดอาชญากรรมได้ง่าย เช่น ศูนย์การค้า ตลาด สถานที่ราชการ ธนาคาร ร้านค้าทอง ร้านค้าเพชรพลอย เป็นต้น

8) สายตรวจประเภทตุ้ยยาม จุดสกัด จุดพักสายตรวจตำบล โดยจัดตั้งตามจุดต่าง ๆ แล้วให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำ ให้เป็นเสมือนหนึ่งสถานีตำรวจย่อยบริการประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง โดยปกติจะจัดตั้งสายตรวจประเภทนี้ไว้ในบริเวณที่เป็นย่านชุมชนหนาแน่น เส้นทางคมนาคมสำคัญ ตำบล หมู่บ้านที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม

9) สายตรวจอื่น ๆ เช่น สายตรวจตำรวจม้า สายตรวจสุนัขตำรวจ สายตรวจทางอากาศ เป็นสายตรวจที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ โดยอาจจัดเป็นครั้งคราวตามความเห็นสมควร

ผู้บริหารงานสายตรวจ จะต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ และคัดเลือกจัดรูปแบบของสายตรวจประเภทต่าง ๆ ข้างต้น โดยสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลต่าง ๆ ด้านการแบ่งเขตตรวจตามข้อ 4 เพื่อที่จะจัดสายตรวจในแต่ละเขตตรวจย่อยให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. กำลังพลสายตรวจ

ตำรวจสายตรวจ จำเป็นที่จะต้องมีการคัดเลือกและพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากตำรวจสายตรวจเหล่านี้ทำงานสัมผัสกับประชาชนอย่างใกล้ชิด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของตำรวจโดยรวมได้ การพิจารณาบุคลากรมาเป็นตำรวจสายตรวจนั้น ผู้บริหารควรคำนึงถึงคุณภาพ ตลอดจนความพร้อมทั้งด้านสภาพร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ และการตัดสินใจใช้วิจารณญาณดำเนินการต่อสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งให้ได้ผลอย่างถูกต้องและทันท่วงที จากการศึกษาของนักวิชาการตำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นตำรวจสายตรวจนั้นควรมีอายุระหว่าง 20-35 ปี ควรมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นยังควรผ่านการปฐมนิเทศ และการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านงานสายตรวจมาอย่างต่อเนื่อง

กรมตำรวจของเมืองเบอร์กลีย์ (Berkley Police Department) ได้กำหนดคุณลักษณะของสายตรวจไว้ดังนี้

- เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม
- มีความสามารถที่จะรับผิดชอบในระดับสูง สามารถจรรยาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ยากลำบาก ได้ตามลำพัง
- มีทักษะ มีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อกับคนในชนชั้นที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเชื้อชาติ
- มีความพร้อมทางจิตใจที่จะเรียนรู้สาขาวิชาหลายประเภทได้ถูกต้องและรวดเร็ว
- มีพยายามและความสามารถที่จะปรับแนวความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม
- มีความเข้าใจในมนุษย์และปรารถนาที่จะช่วยผู้อื่นในเวลาอันจำเป็น
- มีสุขภาพอารมณ์มั่นคง เป็นกลาง สามารถเป็นผู้นำภายใต้สถานการณ์ที่ตึงเครียดทางอารมณ์
- มีความแข็งแรงและทนทานทางร่างกายที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- เป็นบุคคลที่มีความกล้าหาญ หนักแน่น ปราศจากอคติ ลำเอียงและพร้อมที่จะปฏิบัติงาน

นอกจากความมีคุณภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้บริหารงานจะต้องคำนึงถึงความเพียงพอของกำลังพลสายตรวจ อาณาเขต และสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องของเขตตรวจย่อยต่าง ๆ ที่จะกำหนดให้สายตรวจประเภทต่าง ๆ เข้าไปปฏิบัติงานในเขตพื้นที่นั้น ๆ เช่น ในบางเขตตรวจอาจมีความเหมาะสมเพียงให้มีสายตรวจจักรยานยนต์เพียง 1 สาย เสริมด้วยสายตรวจเดินเท้าอีก 2 สาย แต่ในบางเขตตรวจต้องกำหนดให้มีสายตรวจรถจักรยานยนต์หลายสาย หรือมีสายตรวจประเภทอื่น ๆ เสริมก็ได้ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่จะต้องคำนึงถึงในการบริหารงานกำลังพลสายตรวจ คือ การคัดเลือก การฝึกอบรมทบทวนความรู้การป้องกันปราบปราม กฎหมาย ยุทธวิธีตำรวจ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

ตำรวจสายตรวจที่มีประสิทธิภาพ ควรกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. มีอายุระหว่าง 18 - 45 ปี
2. มีสมรรถภาพทางร่างกายอยู่ในเกณฑ์ดี
3. มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตอาสา
4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับประชาชนในท้องถิ่นได้
5. ต้องเป็นผู้มีความรู้ในยุทธวิธีตำรวจและตัวบทกฎหมายสำหรับการปฏิบัติหน้าที่
6. ต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
7. ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติหน้าที่สายตรวจ
8. มีคุณสมบัติครบตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งสายตรวจที่ ก.ตร.กำหนดไว้

4. อุปกรณ์ประจำตัว อุปกรณ์ประจำรถสายตรวจ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ อาวุธ สำหรับงานสายตรวจ

อุปกรณ์เครื่องมือ ยานพาหนะ อาวุธ สำหรับสายตรวจที่ทันสมัยและครบครัน ทำให้สายตรวจเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น อบอุ่นใจ และปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ นั้นหมายถึงความสำเร็จ ตลอดจนประสิทธิภาพของงานสายตรวจก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

อุปกรณ์ประจำตัว อุปกรณ์ประจำรถสายตรวจ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ อาวุธ สำหรับงานสายตรวจที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่สายตรวจ มีดังนี้

1. **อาวุธปืน** เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อป้องกันและสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง เนื่องจากขณะปฏิบัติหน้าที่ไม่มีทางทราบได้ว่าเหตุการณ์จะเป็นเช่นไร อาชญากรอาจมีการต่อสู้ขัดขวางการจับกุมเพื่อเอาตัวรอดโดยใช้กำลัง การใช้อาวุธปืนของสายตรวจนั้น แตกต่างจากอาชญากร คือ อาชญากรนั้นสามารถใช้อาวุธได้โดยไม่มีข้อจำกัดว่าสถานการณ์และสภาพแวดล้อมจะเป็นเช่นไร แต่สำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจการที่จะใช้อาวุธปืนแต่ละครั้งจะต้องเลือกใช้เฉพาะเมื่อถึงเวลาจำเป็นเท่านั้น โดยเลือกให้เหมาะสมกับศักยภาพของอาวุธที่อาชญากรใช้ และยังคงคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในบริเวณที่เกิดเหตุประกอบด้วย เพราะอาวุธปืนเป็นอาวุธที่มีอำนาจร้ายแรง มีอำนาจทะลุทะลวง อาจพลาดไปทำอันตรายแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้ อาวุธปืนเป็นที่นิยมใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจมีอยู่ 2 ประเภท

1.1 **อาวุธปืนพกสั้น** เป็นอาวุธปืนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจพกพาติดตัวในขณะที่ออกปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมีขนาดเล็กกะทัดรัด สามารถพกพาไปได้สะดวก ไม่เป็นอุปสรรคในขณะที่พกพา อาวุธปืนพกสั้นที่นิยมใช้ในงานสายตรวจ มี 2 แบบ คือ อาวุธปืนพกสั้นแบบรีวอลเวอร์ และอาวุธปืนพกสั้นแบบอัตโนมัติ

1.2 อารูสปืนยาว เป็นอารูสปืนที่มีประสิทธิภาพในการทะลุทะลวงสูง มีระยะหวังผลไกลกว่าอารูสปืนพกสั้น และยังสามารถยิงกระสุนปืนออกมาได้ครั้งละหลายนัดติดต่อกัน มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก ไม่สะดวกต่อการพกพา การใช้อารูสปืนชนิดนี้ไม่สมควรใช้ในที่ที่มีประชาชนหนาแน่นหรือในเมืองเพราะมีอัตราเสี่ยงต่อการพลาดเป้าไปถูกผู้อื่นได้ง่าย

2. ยานพาหนะ ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ จักรยาน เรือ เครื่องบิน เป็นต้น ยานพาหนะดังกล่าว จะต้องมียุทธลักษณะอันเป็นเครื่องหมายของหน่วยงานตำรวจ เช่น รถยนต์สายตรวจ ต้องติดชื่อสถานีตำรวจ หมายเลขโทรศัพท์ของสถานีตำรวจ หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินสำหรับแจ้งเหตุ และสัญลักษณ์ตรารูป “โล่เชน” ซึ่งเป็นแบบที่ทางราชการกำหนดให้มีไว้ ส่วนรถจักรยานยนต์สายตรวจควรมีการติดตั้งกระบังลมด้านหน้าเพื่อบังลม และให้มีพื้นที่ที่จะติดสังกัดของหน่วยงาน เช่น ชื่อสถานีตำรวจและหมายเลขประจำรถ

3. เครื่องมือสื่อสาร เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับงานสายตรวจ เครื่องมือสื่อสารใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เช่น การส่งข้อความ รับคำสั่ง หรือสั่งการระหว่างผู้บังคับบัญชากับสายตรวจ หรือระหว่างสายตรวจกับสายตรวจด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อโดยผ่านศูนย์วิทยุแม่ข่าย หรือติดต่อกันระหว่างลูกข่ายด้วยกันเอง ทำให้สายตรวจไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในขณะออกตรวจ หรือกำลังเผชิญเหตุร้ายอยู่เพียงลำพัง สามารถเรียกกำลังสนับสนุน หรือขอความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ได้เมื่อจำเป็น การติดต่อสื่อสารที่ดีมีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย และมีปริมาณที่สมดุลกับกำลังเจ้าหน้าที่สายตรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

เครื่องมือสื่อสารที่ใช้ในกิจการของตำรวจ ได้แก่

3.1 วิทยุรับ – ส่ง ที่ใช้อยู่ในกิจการตำรวจมีอยู่ด้วยกันหลายแบบ เช่น

3.1.1 วิทยุแบบมือถือ (Walky Talky)

3.1.2 วิทยุแบบติดรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ (Mobile) วิทยุแบบนี้มีขนาดกลางที่มีกำลังส่งได้ในรัศมีประมาณ 40 – 50 กิโลเมตร นิยมติดตั้งประจำในรถยนต์สายตรวจหรือรถจักรยานยนต์

3.1.3 วิทยุแบบติดตั้งประจำที่ (Station) วิทยุแบบนี้มีขนาดใหญ่มีกำลังส่งได้ในรัศมีไกลหลายกิโลเมตร ติดตั้งไว้ประจำที่ ณ สถานีตำรวจ หรือศูนย์กลางปฏิบัติงาน เรียกชื่อว่า “ศูนย์หรือแม่ข่าย” ใช้ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยเหนือ หน่วยข้างเคียงและลูกข่าย

3.2 วิทยุมือถือระบบทังก์ (Trunk) วิทยุมือถือแบบนี้ใช้ช่วงความถี่ของคลื่นในย่าน 800 MHz สามารถใช้งานได้ทั้งการติดต่อแบบวิทยุรับ – ส่ง และการติดต่อด้วยโทรศัพท์ในตัวเครื่องเดียวกัน วิทยุแบบนี้ใช้ติดต่อรับ – ส่งข้อความข่าวสารสำหรับการติดต่อกันเป็นกลุ่ม ๆ เครื่องรับแต่ละเครื่องในกลุ่มจะสามารถรับข้อความที่ส่งเข้าในความถี่ที่ตั้งไว้สำหรับเครื่องรับในกลุ่มของตนเองเท่านั้น โดยกลุ่มอื่นมีอาจล่วงรู้การติดต่อของเครื่องรับภายนอกกลุ่มของตนเอง

3.3 โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Telephone) ปัจจุบันมีการใช้อย่างแพร่หลาย และมีบางโปรแกรมสามารถทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง เป็นเครือข่าย เช่น FACEBOOK , LINE, Police I Lert U เป็นต้น

การนำแอปพลิเคชัน Police I Lert U มาเพิ่มช่องทางการขอความช่วยเหลือในกรณีเหตุด่วน เหตุร้าย

4. เครื่องพันธนาการ (Handcuff) ในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหา นั้น เจ้าหน้าที่สายตรวจมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการ สำหรับผู้ต้องหาเพื่อป้องกันมิให้มีการต่อสู้ขัดขวางทำร้ายเจ้าพนักงานขณะทำการจับกุม หรือหลบหนีขณะนำตัวส่งสถานีตำรวจ การใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องหาเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะกระทำได้ตามความจำเป็นภายในขอบเขตของกฎหมายเท่านั้น เครื่องพันธนาการที่นิยมใช้ในงานตำรวจเรียกว่า “กุญแจมือ”

5. อุปกรณ์ส่องสว่าง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทั้งเวลากลางวันและกลางคืนไม่ว่าจะเป็นการออกตรวจตระเวนไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ตามถนน ตรอก ซอย อาคารบ้านเรือน การตรวจค้นตัวบุคคล การตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ จุดสกัด ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ส่องสว่างประจำตัวหรือยานพาหนะเพื่อสร้างทัศนวิสัยให้ได้เปรียบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ไฟฉาย สปอร์ตไลท์ เป็นต้น

6. สมุดพกประจำตัวสายตรวจ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจจะต้องมีสมุดพกประจำตัวตำรวจสายตรวจตลอดเวลาขณะปฏิบัติหน้าที่ออกตรวจ เพื่อเป็นการบันทึกเตือนความทรงจำและสามารถกล่าวอ้างเป็นพยานหลักฐานได้อย่างถูกต้องแม่นยำได้เป็นอย่างดี สมุดพกดังกล่าวมีการบันทึกตั้งแต่ก่อนออกตรวจ เช่น จดบันทึกคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการก่อนออกปฏิบัติหน้าที่สายตรวจว่าให้สอดส่องดูแลหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นพิเศษนอกจากหน้าที่ปกติ ตลอดจนบันทึกสรุปพรรณคนร้ายที่กำลังต้องการตัวในขณะนั้น เป็นต้น และมีการบันทึกในช่วงเวลาขณะออกตรวจ เช่น เมื่อมีการร้องทุกข์ในกรณีที่การร้องทุกข์นั้นยังมิได้ทำกัน ณ สถานีตำรวจ ให้สายตรวจจดชื่อ นามสกุล และที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์กับข้อกล่าวหาอันโดยย่อ เมื่อเกิดคดีหรืออุบัติเหตุต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ใด ๆ หรือพบของกลางอันเป็นหลักฐานในทางคดีที่ตำรวจมีหน้าที่จัดการให้บันทึกสาเหตุหรือเรื่องราวหรือหัวข้อสำคัญไว้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในกรณีที่จับคนร้าย

ปากคำบุคคลใกล้จะตายต้องกระทำโดยทันที การจดข้อความในสมุดพกให้กระทำโดยย่อเพื่อรื้อฟื้นความทรงจำของเรื่องเท่านั้น ให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองผู้กำกับกับการป้องกันและปราบปราม สารวัตรป้องกันปราบปราม (สวป.) หรือรองสารวัตรป้องกันปราบปราม (รอง สวป.) เรียกสมุดพกประจำตัวสายตรวจจากเจ้าหน้าที่สายตรวจในบังคับบัญชามาตรวจ เพื่อจะได้ทราบว่าที่สายตรวจได้บันทึกไว้นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้สมุดหรือไม่ หากมีข้อบกพร่องก็ต้องชี้แจงให้เข้าใจและให้แก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง ลงชื่อตรวจไว้ทุกครั้ง

7. เสื้อเกราะป้องกันกระสุน (Bulletproof) ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจต้องเสี่ยงภัยเผชิญกับอาชญากรต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ และไม่อาจทราบได้ว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร อาชญากรอาจมีการต่อสู้ขัดขวางการจับกุมเพื่อเอาตัวรอด โดยใช้อาวุธที่มีอำนาจร้ายแรง เช่น มีด อาวุธปืน วัตถุระเบิด ประทุษร้ายต่อเจ้าหน้าที่สายตรวจขณะที่เข้าไปประจักษ์เหตุหรือจับกุม อาจทำให้ได้รับอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายได้ในยามคับขันหรือวิกฤตของเหตุการณ์ตำรวจสายตรวจสามารถป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้โดยการสวมใส่เสื้อเกราะด้วยการจัดหาและใช้อย่างเหมาะสม โดย รอง ผกก.ป. เป็นผู้ดำเนินการ

8. เสื้อกันฝน จัดเตรียมใช้งานในฤดูฝน

9. สเปรย์แก๊สน้ำตา เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เคมีวัตถุบรรจุอัดแรงดันไว้ในกระบอกฉีด การฉีดสเปรย์จะมีระยะหวังผลไม่เกิน 12 ฟุต ระยะที่ได้ผลดีที่สุด คือ ระยะ 5 – 7 ฟุต การฟุ้งกระจายของเคมีวัตถุซึ่งบรรจุในอุปกรณ์สเปรย์แก๊สน้ำตาที่ไปสัมผัสบริเวณใบหน้าหรือลำตัวของผู้ต้องหาจะมีผลก่อให้เกิดความระคายเคืองต่อผิวหนังและดวงตา ตำรวจสายตรวจสามารถมีไว้ใช้ในขณะปฏิบัติหน้าที่ได้ในสถานการณ์เสี่ยงภัยที่สื่อเค้าว่่าอาจเกิดอันตรายจากคนร้าย

10. อุปกรณ์ดับเพลิง และเครื่องมือกู้ภัยเบื้องต้น เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ช่วยหยุดยั้งหรือบรรเทาภัยวิบัติที่เกิดจากอุบัติเหตุต่าง ๆ เช่น เกิดจากอุบัติเหตุจราจรบนท้องถนน หรือเกิดในอาคารบ้านเรือน เป็นต้น นิยมใช้เป็นอุปกรณ์ประจำรถยนต์สายตรวจ ตำรวจสายตรวจจะต้องเรียนรู้วิธีการใช้และได้รับการฝึกให้เกิดความชำนาญ หากมีเหตุเกิดขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

11. อุปกรณ์ปฐมพยาบาล เป็นอุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ นิยมใช้เป็นอุปกรณ์ประจำรถยนต์สายตรวจ ซึ่งใช้เป็นยานพาหนะในการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บจากที่เกิดเหตุไปยังสถานพยาบาล หรือในการช่วยเหลือผู้ประสบเหตุ ตำรวจสายตรวจจึงควรได้รับการฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ปฐมพยาบาลและวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญอย่างถูกวิธี เพื่อพื่อให้ผู้บาดเจ็บพ้นขีดอันตราย เพราะการช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บที่ไม่ถูกวิธีหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจทำให้ผู้บาดเจ็บต้องเสียชีวิตหรือกลายเป็นคนพิการไปตลอดชีวิตได้

12. กล้องส่องทางไกล เป็นอุปกรณ์ช่วยในการมองเห็นในระยะไกล โดยใช้อุปกรณ์ดังกล่าวส่องดูการกระทำและติดตามพฤติกรรมของคนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยได้ในระยะไกล โดยไม่ทำให้คนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยรู้ตัว

13. เสื่อสะท้อนแสง ใช้สำหรับเจ้าหน้าที่สายตรวจรถจักรยานยนต์ ในกรณีออกปฏิบัติหน้าที่ในเวลากลางคืน หรือช่วงที่ทัศนวิสัยไม่ดี ให้สวมใส่เสื่อสะท้อนแสงทับเสื้อเครื่องแบบเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

14. ไม้ง่าม ขอเกี่ยว

5. การจัดทำห้องปฏิบัติการสายตรวจ

ในห้องปฏิบัติการสายตรวจของสถานี จะต้องจัดทำข้อมูล ดังนี้

5.1 จัดทำตารางสถิติต่าง ๆ

5.1.1 สถิติเป็นตัวเลขและแผนภูมิแสดงการเกิดและจับกุมคดีทั้ง 4 กลุ่ม โดยให้ปรากฏข้อมูลเปรียบเทียบเป็นรายเดือน ระหว่างปีปัจจุบันกับ 2 ปีที่ผ่านมา เพื่อใช้ประกอบการประชุมชี้แจง

5.1.2 สถิติเปรียบเทียบผลการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละชุดปฏิบัติการ เพื่อเร่งรัดการปฏิบัติได้อย่างตรงต่อสภาพปัญหาและจงใจให้เกิดการแข่งขันกันปฏิบัติงาน

5.2 แผนที่แสดงเขตรับผิดชอบและการแบ่งเขตตรวจ ให้ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ เช่น สถานีราชการ ธนาคาร ร้านทอง จุดตรวจตู้แดง ตู้ยาม จุดรับแจ้งเหตุ ฯลฯ แต่ละเขตตรวจควรใช้สีต่างกัน

5.3 นาฬิกาอาชญากรรม ให้จัดนาฬิกาอาชญากรรมตามตัวอย่างขึ้น 2 เรือน โดยใช้ประกอบแผนที่ตามข้อ 2 เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ซึ่งจะได้นำไปพิจารณาแนวโน้มการเกิดอาชญากรรมสำหรับการวางแผนการตรวจต่อไป โดยให้จัดทำดังนี้

5.3.1 กำหนดวงแหวนตามจำนวนของเขตตรวจ ให้เขตที่มีสถิติการเกิดคดีมากอยู่นอก เพื่อจะได้มีพื้นที่มากพอ แต่ละวงใช้สีต่างกัน และให้ตรงกับสีของเขตตรวจในข้อ 2

5.3.2 การกำหนดเวลาในนาฬิกาอาชญากรรม ให้ช่วงเวลากลางคืนอยู่ครึ่งวงกลมด้านบน เวลากลางวันอยู่ครึ่งวงกลมด้านล่าง

5.3.3 ใช้หมุดสีแทนประเภทและจำนวนคดีที่เกิดขึ้น 1 หมุด ต่อ 1 คดี เช่น

คดีฆ่า	-	ใช้สีแดง
คดีทำร้ายร่างกาย	-	ใช้สีเหลือง
คดีปล้นทรัพย์	-	ใช้สีน้ำเงิน
คดีชิงทรัพย์	-	ใช้สีเหลืองแก่
คดีวิ่งราวทรัพย์	-	ใช้สีเขียวอ่อน
คดีลักทรัพย์	-	ใช้สีดำ
คดีลักทรัพย์จักรยานยนต์	-	ใช้สีเทา
คดีลักทรัพย์อื่น ๆ	-	ใช้สีน้ำตาล

หรืออาจกำหนดเพิ่มขึ้นอีกตามสภาพของอาชญากรรมในแต่ละท้องที่ให้ละเอียดลงไปอีกก็ได้ เช่น ลักทรัพย์ในเคหสถาน ชิงทรัพย์รถแท็กซี่ เป็นต้น

5.3.4 ให้ปักหมุดสีลงในนาฬิกาอาชญากรรมและแผนที่อาชญากรรม เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนประเภทคดี สถานที่ และเวลาสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 1 หมุด ต่อ 1 คดี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการตรวจ

5.3.5 คดีไหนที่จับกุมได้ให้ใช้สีขาวแต้มที่หมุดอันนั้นเพื่อแสดงว่าจับกุมได้แล้ว

5.3.6 เมื่อปักหมุดสีครบ 1 เดือน ในนาฬิกาอาชญากรรมเรือนแรกแล้ว ให้เริ่มปักหมุดสีเดือนที่ 2 ในนาฬิกาอาชญากรรมเดือนที่ 2 จนครบเดือน แล้วจึงปลดข้อมูลอาชญากรรมของเดือนแรกเพื่อปักหมุดสีของเดือนที่ 3 โดยให้จัดทำสลับกันเช่นนี้เรื่อยไป

5.3.7 นาฬิกาอาชญากรรมนี้ ทำเพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันการเกิดของคดี ดังนั้น คดีในกลุ่มที่ 4 นั้น ไม่จำเป็นต้องปักหมุด และประเภทคดีที่จะกำหนดให้ปักหมุดนั้น แต่ละสถานีตำรวจกำหนดเพิ่มขึ้นเองได้ หรืออาจแยกประเภทของคดีให้ละเอียดลงไปอีก เช่น คดีลักทรัพย์ในศูนย์การค้า คดีลักทรัพย์ในเคหสถาน ฯลฯ ตามแต่ประเภทคดีที่เกิดขึ้นบ่อย และสภาพของแต่ละพื้นที่

อนึ่ง แผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตารางแสดงสถิติคดีอาญา และนาฬิกาอาชญากรรม ควรมีการจัดทำไว้ในทุกระดับ เช่น บช./ภ. , บก./ภ.จว. และสน./สภ. ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรมในภาพรวม และเพื่อสะดวกในการสั่งการ อาทิเช่น

1) ระดับ บช./ภ. จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตารางแสดงสถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม และนาฬิกาอาชญากรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทุก บก./ภ.จว. ที่รับผิดชอบ โดยเจ้าหน้าที่มีการปักหมุดสีแดงคดีที่เกิดขึ้นบนแผนที่ และนาฬิกาอาชญากรรม ผู้บริหารระดับ บช./ภ. ควรเฝ้าดูกลุ่มคดีที่เกิดขึ้นว่าคดีเกิดขึ้นมากบริเวณพื้นที่ใด ถนนสายใด ห้วงเวลาใดมากที่สุด และพิจารณาสั่งการให้รถยนต์สายตรวจของ บก./ภ.จว. ออกตรวจเสริมหรือสนับสนุนพื้นที่ที่มีเหตุเกิดขึ้นมากดังกล่าว

2) ระดับ บก./ภ.จว. จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตารางแสดงสถิติคดีอาญา และนาฬิกาอาชญากรรม เพื่อแสดงภาพรวมของพื้นที่สถานีที่รับผิดชอบโดยเจ้าหน้าที่มีการปักหมุดสีแดงคดีที่เกิดขึ้นบนแผนที่ และนาฬิกาอาชญากรรม ผู้บริหารระดับ บก./ภ.จว. สามารถเฝ้าดูกลุ่มคดีที่เกิดขึ้นว่าคดีเกิดขึ้นมากบริเวณพื้นที่ใด บริเวณใด ถนนสายใด ห้วงเวลาใดมากที่สุด และพิจารณาสั่งการให้มาตรการลงไปเพื่อให้ผู้ปฏิบัติระดับสถานีรับไปดำเนินการ และควรมีการตรวจสอบโดยมีการจัดประชุมชี้แจงสถานภาพอาชญากรรมทุกเดือน หรือเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าผู้ปฏิบัติระดับสถานีทำตามมาตรการที่สั่งการไปหรือไม่ ได้ผลเพียงใด

3) สน./สภ. จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตารางแสดงสถิติคดีอาญา และนาฬิกาอาชญากรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของพื้นที่สถานีที่รับผิดชอบโดยเจ้าหน้าที่ปักหมุดสีแดงคดีที่เกิดขึ้นบนแผนที่ และนาฬิกาอาชญากรรมผู้บริหารระดับสถานีจะต้องเฝ้าดูกลุ่มคดีที่เกิดขึ้นว่าเกิดมาก

บริเวณใด และห้วงเวลาใดโดยให้สายตรวจนำมาตรการต่าง ๆ มาใช้รวมทั้งให้ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ร่วมปฏิบัติในการแจกใบปลิว แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันเหตุ และให้นำข้อมูลต่าง ๆ เช่น พื้นที่ล่อแหลมที่ประชาชน มีความหวาดกลัวอาชญากรรม มาประกอบการวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรม เพื่อนำไปปรับแผนการตรวจของสายตรวจต่อไป

5.4 แผนผังแสดงการประเมินผลงานของสายตรวจ โดยใช้ระบบการให้คะแนน

5.5 เพิ่มแผนการตรวจ

5.6 เพิ่มรายงานผลการปฏิบัติงานของสายตรวจ

5.7 เพิ่มรายงานเหตุการณ์ประจำวัน

5.8 เพิ่มรวบรวมนโยบาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ

5.9 สมุดควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจ

5.10 สมุดส่งมอบของร้อยเวร 20

5.11 สมุดรวบรวมข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมของสายตรวจ

5.12 สมุดบันทึกการตรวจยึดรถต้องสงสัย

5.13 บอร์ดติดประกาศ แจ้งข่าวสาร คำสั่งระดม แผนการรับเสด็จ ฯลฯ

5.14 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นประโยชน์ต่องานสายตรวจ เช่น กฎหมาย ความรู้ทั่วไป แผนประทุษกรรมคนร้าย ยุทธวิธีสายตรวจ ฯลฯ

5.15 จัดทำข้อมูลหมายจับและบุคคลพันโทษ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

5.16 อื่น ๆ ที่เห็นสมควรและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานสายตรวจ เช่น ภาพแสดงผลงาน กระแจ็กเงาสำหรับตรวจความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกาย

6. การวางแผนสายตรวจและแผนการตรวจ

ลักษณะของแผนปฏิบัติงานสายตรวจที่ดีควรประกอบด้วยดังนี้

ก. มีการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพอาชญากรรมอย่างแม่นยำ

ข. วิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติคดีอาญา ให้ทราบถึงความถี่ ช่วงเวลา สถานที่เกิดเหตุ พฤติการณ์ แห่งคดีแต่ละประเภท

ค. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงรุก

- โดยรับข้อมูลความหวาดกลัวอาชญากรรมจากประชาชน

- ข้อมูลที่ตำรวจพบจุดล่อแหลม จุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม

- ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ

ง. วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการเกิดอาชญากรรม เช่น ความหนาแน่นประชากร กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่อาจตกเป็นเหยื่อ แหล่งท่องเที่ยว สถานบริการ สถาบันการเงิน ศูนย์การค้า ฯลฯ

จ. มีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติชัดเจนเป็นรูปธรรมมากที่สุด

- เป้าหมายด้านการควบคุมการเกิดของคดีอาญาประเภทต่าง ๆ
- เป้าหมายด้านการบริการให้แก่ประชาชน
- เป้าหมายด้านการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และ

ลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน

- เป้าหมายด้านการประชาสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับ

สายตรวจ

ฉ. มีการกำหนดวิธีปฏิบัติตามแผนอย่างชัดเจนและสัมพันธ์กับสถานการณ์

ช. มีการกำหนดวิธีการประเมินผลในแต่ละแผนปฏิบัติ

การวางแผนปฏิบัติงานสายตรวจ

สำหรับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนงานสายตรวจควรมีดังนี้

- การกำหนดวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย และเป้าหมาย
- การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน
- การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- การวางแผนการตรวจ
- การปฏิบัติตามแผน
- การติดตามผลการปฏิบัติและแก้ปัญหา
- การติดตามและประเมินผล

6.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนปฏิบัติงานสายตรวจ

ในการวางแผนนั้นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนั้นจึงจะขอกล่าวถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติพอสังเขป ดังนี้

วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัตินั้นหมายถึงการจัดกรอบความต้องการให้ชัดเจน และกำหนดเป้าหมายเป็นรูปธรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้ การกำหนดเป้าหมายจะต้องเหมาะสมไม่ตั้งไว้สูงเกินไป จนผู้ปฏิบัติมองไม่เห็นทางว่าจะสามารถปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ หรือตั้งเป้าหมายไว้ต่ำเกินไป จนผู้ปฏิบัติเห็นว่าไม่ท้าทายหรือจูงใจให้ปฏิบัติ

ในปัจจุบันหน่วยงานสายตรวจบางหน่วยกำลังประสบปัญหาอย่างหนักเกี่ยวกับบทบาทขัดแย้งอันสืบเนื่องจากการขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจงและเป้าหมายที่วัดได้ เช่น กำหนด

แผนปฏิบัติมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการเกิดขึ้นของอาชญากรรม แต่พอประเมินผลการปฏิบัติกลับให้คะแนนการปฏิบัติในทางสืบสวนจับกุมเป็นหลัก เป็นต้น ทั้ง ๆ ที่แนวทางปฏิบัติการตรวจป้องกันเหตุกับการสืบสวนจับกุมจะขัดแย้งกัน

ดังนั้น การวางแผนการตรวจจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสายตรวจ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อควบคุมอาชญากรรมให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดและลดความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมของประชาชน
- 2) เพื่อสร้างภาพพจน์และศรัทธาจากประชาชนให้มีความรู้สึกว่าได้ได้รับความคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่สายตรวจให้ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้วอย่างเต็มที่
- 3) เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจ
- 4) เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสายตรวจและประชาชน

เป้าหมายของแผนปฏิบัติงานสายตรวจระดับ สถานีตำรวจควรเป็นดังนี้

- ลดสถิติการเกิดคดีอาญาโดยเฉพาะประเภทที่สามารถป้องกันได้ให้อยู่ในระดับใกล้เคียงเป้าหมายของหน่วยเหนือ
- ลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชน
- สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ทุกรูปแบบและต่อเนื่อง
- มีความสม่ำเสมอในการพบปะประชาชน
- การประชาสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไปได้อย่างทั่วถึง

6.2 การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้บริหารงานสายตรวจจะต้องทราบถึงสถานภาพอาชญากรรมและวิเคราะห์ถึงความถี่ต่าง ๆ เช่น ลักษณะคดี ข้อหา สาเหตุการเกิดคดี จุดที่เกิดเหตุ ช่วงวันเวลา ตลอดจนแผนประทุษกรรมคนร้าย และอื่น ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ ฯลฯ ได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมากำหนดเป้าหมาย และสามารถสำรวจความรู้สึก ทศนคติ ของประชาชนในการที่จะได้รับความคุ้มครองให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมในแต่ละเขตพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้และเข้าใจถึงลักษณะและปริมาณทรัพยากรทางการบริหาร อันได้แก่ บุคลากรสายตรวจ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ของสายตรวจเป็นอย่างดี เพื่อจัดสายตรวจและแบ่งเขตพื้นที่ตรวจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านคดีอาญาและด้านความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่

นอกจากนี้แล้วยังต้องประเมินสถานภาพอาชญากรรมเชิงรุกเพื่อพยากรณ์ว่าน่าจะเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ใดอีกด้วย

6.3 ขั้นตอนการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบและเป็นมาตรฐาน ถือเป็นเทคนิคสำคัญประการหนึ่งซึ่งจะสามารถทำให้ขั้นตอนต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความถูกต้อง ประหยัด และรวดเร็ว แล้วนำข้อมูลดังกล่าวนั้นมาวิเคราะห์ปรับใช้ในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมอย่างรอบคอบ รัดกุม ซึ่งอาจสรุปข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ดังนี้

6.3.1 สถิติคดีที่พนักงานสอบสวนได้รับการร้องทุกข์จากประชาชน โดยนำข้อมูลนี้มาทำการวิเคราะห์ แล้วทำการเปรียบเทียบประเภทคดี การเพิ่มลดของคดี อัตราส่วนร้อยละต่าง ๆ ด้วยกรรมวิธีทางสถิติศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบว่าหน่วยสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้จะต้องดำเนินการให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ อาจแบ่งเป็นช่วงเวลาได้ดังนี้

6.3.1.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคดี (ทุก 10 วัน นับแต่วันที่ 1 ของทุกเดือน)

6.3.1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคดีระหว่าง เดือนต่อเดือน

6.3.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคดีระหว่าง ปีต่อปี

โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ 3 แนวทาง คือ

1) การวิเคราะห์เพื่อทราบแนวโน้มของคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบในช่วงเวลาที่ต่อเนื่องใกล้เคียงกัน เช่น สถิติการเกิดเดือนมกราคม 2561 เปรียบเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2561 หรือไตรมาสสุดท้ายของปี 2560 เปรียบเทียบกับไตรมาสแรกของปี 2561 เพื่อทราบว่าคดีมีแนวโน้มที่ลดลงหรือเพิ่มขึ้นอย่างไร

2) การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ การเปรียบเทียบด้านการเกิดและการจับกุมของกลุ่มคดีต่าง ๆ ตามที่หน่วยเหนือได้กำหนดไว้

3) การวิเคราะห์เพื่อการวางแผนในการป้องกันรายคดี ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์รูปแบบ/แบบแผนประทุษกรรมคนร้ายเป็นคดี ๆ ไป เช่น วิเคราะห์คดีฆ่า, คดีลักทรัพย์, คดีลักยานพาหนะ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงลักษณะย่อย เช่น ผลที่เกิดกับผู้เสียหาย ประเภทคนร้าย ลักษณะ/ตำหนิรูปพรรณคนร้าย ยานพาหนะที่คนร้ายใช้ อาวุธที่ใช้ ทรัพย์สินที่เสียหาย เป็นต้น และวิเคราะห์เพื่อทราบความถี่ที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานที่ช่วงเวลา ซึ่งจะนำมาวางแผนป้องกันคดีให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

6.3.2 ข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ

6.3.2.1 ข้อมูลข่าวสารโดยตรง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งโดยตรงจากสื่อข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลโดยตรง เช่น ข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชนทั้งจากโทรศัพท์ เอกสาร หรือมาร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยตนเอง ข้อมูลที่ได้รับจากการซักถามขยายผลจากผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัย ข้อมูลที่ได้รับจากการไปเยี่ยมเยียนประชาชน ฯลฯ เป็นต้น

6.3.2.2 ข้อมูลข่าวสารโดยอ้อม ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งจากสื่อข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลโดยอ้อม เช่น ข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสารที่ได้ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ข้อมูลทางรายการวิทยุกระจายเสียง ข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสารอาชญากรรมระหว่างท้องที่ต่าง ๆ ข้อมูลทาง social network เป็นต้น

6.3.2.3 ข้อมูลได้จากการตรวจสอบสังเกตของตำรวจที่พิจารณาเห็นว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม รวมทั้งข้อมูลจากประชาชนที่แจ้งความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ณ จุดใด

6.3.3 นาฬิกาอาชญากรรม โดยนำข้อมูลด้านสถิติคดีต่าง ๆ มากำหนดเป็นจุดด้วยเครื่องหมายต่าง ๆ บนนาฬิกาจำลอง ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อจะได้ให้ผู้ปฏิบัติรู้ช่วงเวลาที่ดีเกิดขึ้น รูปประเภทคดีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ รู้ว่าในเขตตรวจใดมีคดีปัญหาใดเกิดขึ้น ความถี่ของช่วงเวลาที่เกิดเหตุ

6.3.4 แผนที่สังเขป แสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย จัดแบ่งเขตตรวจย่อยในพื้นที่ตลอดจนผู้รับผิดชอบในเขตตรวจย่อยนั้น ๆ โดยกำหนดด้วยเครื่องหมายคดีต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงบริเวณและสภาพสถานที่เกิดเหตุ ความถี่ของการบริเวณที่เกิดเหตุ

6.3.5 ข้อมูลคดีที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (Situational Crime Prevention)

6.3.6 ข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เช่น ร้านค้าทอง สถานบริการร้านเสริมสวย โรงเรียน หมู่บ้านจัดสรร ธนาคาร บ้านพักบุคคลสำคัญ ย่านธุรกิจ ชุมชนแออัด โรงรับจำนำ โรงพยาบาล คลินิก สถานที่ทำการของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ ว่ามีความล่อแหลมต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวางแผนการตรวจและเป็นข้อมูลให้สายตรวจเข้าดำเนินการควบคุมอาชญากรรมโดยเฉพาะสถานที่ที่มีความล่อแหลมต่ออาชญากรรมสูงต่อไป

6.3.7 ระเบียบ นโยบาย หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายตรวจ ซึ่งผู้บริหารจะต้องดำเนินการรวบรวม และสามารถนำออกมาใช้ประชุมชี้แจงให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยอาจจัดทำเป็นบอร์ดปิดไว้ในห้องปฏิบัติการสายตรวจ และเก็บรักษาต้นฉบับไว้ในตู้เก็บเอกสาร ซึ่งหากจะต้องนำมาอ้างอิงการดำเนินการใด ๆ ก็อาจสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างทันที

6.3.8 ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โครงการเฉพาะเรื่องเกี่ยวข้อง เช่น จากโครงการศึกษาวิจัยของนักศึกษา ภาคเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสายตรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรม แพ้บุคคลที่มีพฤติกรรมน่าติดตาม

6.4 การพยากรณ์เหตุการณ์อาชญากรรม

ในการวางแผนควบคุมอาชญากรรม จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งเกี่ยวพันกับพื้นฐานการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งนอกจากจะส่งผลถึงความหวาดกลัวและหวาดระแวงภัย

ต่ออาชญากรรมแล้ว ยังเป็นความรู้สึกขมขื่น สูญเสีย หมดหวัง และท้อแท้ และร้ายที่สุดคืออาจหมดความเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การวางแผนจะต้องวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรมเชิงรุกและการพยากรณ์เหตุการณ์ สถานภาพอาชญากรรม เช่น การคาดการณ์ว่าในวันต่อไป สัปดาห์หน้า เดือนหน้า หรือปีหน้า น่าจะมีคดีประเภทใดเกิดขึ้นบ้าง เกิดที่ใด เวลาใด กลุ่มคนร้ายน่าจะเป็นใคร วิธีการและมูลเหตุเป็นอย่างไร และบุคคลกลุ่มใดน่าจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งต่อการระดมสรรพกำลังการวางแผน การจัดสายตรวจการกำหนดมาตรการที่เหมาะสม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนกลุ่มที่น่าจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victim) ได้ทราบถึงแนวโน้มดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงอาชญากรรม

เช่นขณะนี้ในวันที่ 10 มี.ค. 2561 ซึ่งการวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรมในระหว่างวันที่ 16-31 มี.ค. 2561 ปรากฏว่าคดีประเภทลักทรัพย์รถยนต์และรถจักรยานยนต์เกิดขึ้นค่อนข้างสูง (โดยมีรายละเอียดทั้งสถานที่และช่วงเวลาที่เกิดเหตุ) ฉะนั้นการวางแผนการตรวจในช่วง 16-31 มี.ค. 2561 ผู้ปฏิบัติงานสายตรวจก็ต้องพยากรณ์ว่าน่าจะมีคดีประเภทดังกล่าวสูงขึ้น จึงต้องวางแผนและจัดกำลังสายตรวจออกลาดตระเวนตรวจตราบ่อยครั้งและถี่ขึ้น ทั้งยังต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ขับขี่เพิ่มความระมัดระวังในการดูแลรักษายานพาหนะ

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าการวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรมเชิงรุกและการพยากรณ์อาชญากรรม เป็นหลักการที่ยอมรับได้ เป็นการดำเนินการทางสถิติอย่างมีเหตุผล ซึ่งถ้ากระทำโดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ช่วยด้วยแล้ว ก็ย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่ง

7. การจัดผลัดสายตรวจ

เป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุดปฏิบัติการสายตรวจ ระยะเวลาในการตรวจ การจัดสายตรวจประจำเขตตรวจ และการพัฒนางานสายตรวจ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของชุดปฏิบัติการสายตรวจ ระยะเวลาในการตรวจ และการจัดสายตรวจประจำเขตตรวจ

การจัดสายตรวจเพื่อให้ทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงชั่วโมงการทำงาน โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานของ กพ. และกฎหมายแรงงาน

มาตรฐานของ กพ. เวลามาตรฐานของเจ้าหน้าที่หนึ่งอัตราต่อการทำงานหนึ่งปี

$$- \text{เท่ากับ } 230 \text{ วัน/ปี} \times 6 \text{ ชั่วโมง/วัน} = 1,380 \text{ ชั่วโมง/ปี}$$

มาตรฐานของกฎหมายแรงงาน สัปดาห์ละไม่เกิน 48 ชั่วโมง

$$- \text{เท่ากับ } 192 \text{ ชั่วโมง/เดือน เท่ากับ } 2,304 \text{ ชั่วโมง/ปี}$$

ในปัจจุบันมีการจัดชุดปฏิบัติการสายตรวจทั้งระบบ 2 ชุดปฏิบัติการ 3 ชุดปฏิบัติการ และ 4 ชุดปฏิบัติการ ตามตัวอย่างการจัดเวรเจ้าหน้าที่สายตรวจดังนี้

ตารางที่ 1

การจัดหน้าที่สายตรวจแบบ 2 ชุดปฏิบัติการ

วันที่ปฏิบัติ	ผลัดตึก 00.01-08.00 น.	ผลัดเช้า 08.01-16.00 น.	ผลัดเย็น 16.00-24.00 น.	พัก
1 , 5	ชุดที่ 1	ชุดที่ 1	ชุดที่ 1	สลับกันพัก วันเว้นวัน
2 , 6	ชุดที่ 2	ชุดที่ 2	ชุดที่ 2	
3 , 7	ชุดที่ 1	ชุดที่ 1	ชุดที่ 1	
4 , 8	ชุดที่ 2	ชุดที่ 2	ชุดที่ 2	

ตารางที่ 2

การจัดหน้าที่สายตรวจแบบ 3 ชุดปฏิบัติการ

วันที่ปฏิบัติ	ผลัดตึก 00.01-08.00 น.	ผลัดเช้า 08.01-16.00 น.	ผลัดเย็น 16.00-24.00 น.	พัก
1 , 5	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	พัก ชุดละ 16 ชั่วโมง
2 , 6	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	
3 , 7	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	
4 , 8	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	

ตารางที่ 3

การจัดหน้าที่สายตรวจแบบ 4 ชุดปฏิบัติการ

วันที่ปฏิบัติ	ผลัดตึก 00.01-08.00 น.	ผลัดเช้า 08.01-16.00 น.	ผลัดเย็น 16.00-24.00 น.	พัก ชุดละ 24 ชั่วโมง
1 , 5	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4
2 , 6	ชุดที่ 4	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3
3 , 7	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2
4 , 8	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 1

เมื่อนำการจัดเจ้าหน้าที่สายตรวจรูปแบบต่าง ๆ มาคำนวณหาชั่วโมงการทำงาน จะได้ข้อมูลดังนี้

ตารางเปรียบเทียบชั่วโมงการทำงานของผู้ปฏิบัติงานสายตรวจ

หน้าที่/การจัดเวร	ชั่วโมงการทำงาน (เฉลี่ย)
งานธุรการ	176 ชม./เดือน
เวร 4 ชุดปฏิบัติการ เข้าเวร 8 ชม. พัก 24 ชม.	192 ชม./เดือน
เวร 3 ชุดปฏิบัติการ เข้าเวร 8 ชม. พัก 16 ชม.	248 ชม./เดือน
เวร 2 ชุดปฏิบัติการ เข้าเวรวันเว้นวัน	360 ชม./เดือน

ดังนั้นการจัดชุดปฏิบัติการและชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม คือ จัด 4 ชุดปฏิบัติการ ปฏิบัติหน้าที่ผลัดละ 8 ชั่วโมง

8. ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนออกตรวจ

ก่อนที่นำไปสู่ขั้นตอนในการปฏิบัติ หัวหน้างานป้องกันปราบปราม สวป. และ รอง สวป. (ที่ทำหน้าที่หัวหน้าสายตรวจ) จะต้องดำเนินการวิธีเตรียมการให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ให้เรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อสร้างความพร้อม ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา สำหรับการเตรียมการจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

8.1 การตรวจความพร้อมนอกห้องปฏิบัติการสายตรวจ

ตำรวจสายตรวจจะต้องมาพร้อมกันที่สถานีตำรวจก่อนเวลาปฏิบัติ อย่างน้อย 15 นาที เพื่อ

8.1.1 ตรวจสอบจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ทราบว่ามาปฏิบัติหน้าที่ครบหรือไม่ ถ้าไม่ครบ หัวหน้าสายตรวจ หรือ สวป. จะได้พิจารณาจัดกำลังให้เหมาะสมแก่การออกปฏิบัติ และจะได้พิจารณาข้อบกพร่องผู้ที่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่

8.1.2 ตรวจสอบและเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งของส่วนตัวและส่วนรวม เช่น อาวุธ วิทยุสื่อสาร ยานพาหนะ ไฟฉาย กุญแจมือ ฯลฯ ตลอดจนความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกาย และความเรียบร้อยของร่างกายด้วย เช่น ทรงผม หนวด เครา เป็นต้น

8.2 การบรรยายสรุปในห้องปฏิบัติการสายตรวจ

เมื่อดำเนินการตามข้อ 1 เรียบร้อยแล้ว หัวหน้าสายตรวจจะต้องให้มีการดำเนินการดังนี้

8.2.1 ตรวจสอบรายละเอียดของแผนการตรวจ แผนการปฏิบัติพิเศษต่าง ๆ

8.2.2 ตรวจรับเอกสารทุกประเภทที่จะต้องนำมาติดตัวขณะออกตรวจ เช่น แบบฟอร์มการเยี่ยมเยียนประชาชน แผนการตรวจ แผนการปฏิบัติพิเศษ สมุดพกประจำตัว เป็นต้น

8.2.3 หัวหน้าสายตรวจจะประชุมชี้แจงในสิ่งต่อไปนี้

1) สถานภาพอาชญากรรมในรอบ 24 ชม. ที่เกิดขึ้นภายในเขตท้องที่รวมทั้งท้องที่อื่น ๆ ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงกัน เพื่อสายตรวจจะได้รับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับอาชญากรรมรอบ ๆ ตัวก่อนออกปฏิบัติหน้าที่

2) เน้นย้ำการปฏิบัติตามแผนการตรวจ เพื่อให้สายตรวจปฏิบัติตามแผนให้ถูกต้อง ซึ่งในการเน้นย้ำนี้ หากมีภารกิจพิเศษที่ต้องให้สายตรวจปฏิบัติจะได้สั่งการให้สายตรวจเขียนหมายเหตุลงไว้ในแผนการตรวจนั้น และนอกจากนี้ยังสามารถเน้นย้ำสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้สายตรวจสนใจขณะออกตรวจไปในเขตรับผิดชอบ เช่น ให้สายตรวจหารถแท็กซี่หมายเลขทะเบียน 6ท-2267 ซึ่งถูกคนร้ายชิงไปเมื่อคืนที่แล้ว และคาดว่าคนร้ายคงนำมาจอดทิ้งไว้ที่ใดที่หนึ่ง เพื่อสายตรวจรับทราบที่จะออกตรวจสังเกตขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นต้น

3) ตรวจสอบข่าวต่าง ๆ จากสมุดรับคำร้องเรียน เพื่อดูว่ามีข่าวใดน่าสนใจและเป็นการเร่งด่วนที่จะต้องให้สายตรวจไปตรวจสอบหรือไปดำเนินการ ก็สั่งการไป

4) ให้ความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีตำรวจใหม่ที่นำรู้ รวมทั้งความรู้รอบตัวที่จำเป็นแก่สายตรวจ

5) สอบถามปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

สิ่งที่จำเป็นที่ใช้เป็นข้อมูลในการอบรมชี้แจงสายตรวจดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

- รายงานเหตุการณ์ประจำวัน
- สมุดรับคำร้องเรียน
- คำสั่ง ข่าวด่วน ที่สายตรวจควรทราบ

นอกจากการอบรมชี้แจงแล้ว หัวหน้าสายตรวจยังต้องตรวจสอบสมุดพบประจำตัวสายตรวจ ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีติดตัวตลอดเวลาเพื่อใช้จดบันทึกเหตุการณ์และคำสั่งต่าง ๆ ของผู้บังคับบัญชา และควรตรวจสอบความพร้อมของอาวุธที่จะใช้ในการปฏิบัติว่าพร้อมหรือไม่ เมื่อทุกอย่างเรียบร้อยก็ปล่อยให้สายตรวจออกปฏิบัติหน้าที่ได้

การปฏิบัติขณะออกตรวจ (PROCESS)

1. รูปแบบของการออกตรวจ

1.1 การจัดสายตรวจเข้าปฏิบัติงานให้ตรงกับขีดความสามารถ ดังได้กล่าวมาแล้วว่าภารกิจนี้คืองานสายตรวจ การพิจารณาว่าสมควรจะจัดสายตรวจประเภทใด เช่น สายตรวจจรดยนต์ สายตรวจรถจักรยานยนต์ สายตรวจเดินเท้า สายตรวจเรือยนต์ หรือสายตรวจจักรยาน ฯลฯ เข้าปฏิบัติหน้าที่ ณ จุดใดเวลาใดนั้นจะต้องพิจารณาทั้งสภาพท้องที่ สถานภาพทางอาชญากรรม และขีดความสามารถของสายตรวจประเภทนั้น ๆ ประกอบกันเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าจัดสายตรวจเข้าปฏิบัติงานไม่ถูกประเภทและไม่สอดคล้องกับสภาพท้องที่แล้วก็คงจะมีแต่การสูญเปล่า ข้าราชการอาจได้รับความเสียหายเกิดอันตรายแก่สายตรวจนั่นเองด้วย สำหรับข้อควรพิจารณาของสายตรวจแต่ละประเภทโดยเฉพาะจุดอ่อน จุดแข็ง

1.2 การจัดรูปแบบออกตรวจ

ในการกำหนดแผนให้สายตรวจออกตรวจตราป้องกันเหตุนั้น อาจกำหนดรูปแบบในการออกตรวจได้หลายแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม กำลังพล เครื่องอุปกรณ์ ยานพาหนะ และสถานภาพ อาชญากรรม รูปแบบดังกล่าวได้แก่

1.2.1 การตรวจประจำเขต คือ การจัดสายตรวจ ตรวจตรารับผิดชอบประจำในเขตตรวจใดเขตตรวจหนึ่งตลอดเวลาการปฏิบัติหน้าที่ การตรวจแบบนี้ สายตรวจสามารถตรวจตราได้อย่างทั่วถึง เพราะประจำอยู่ในเขตตรวจเป็นเวลานาน และสามารถสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามการตรวจประจำเขตอาจมีข้อเสีย กล่าวคือ ทำให้สายตรวจเกิดความเบื่อหน่าย เพราะต้องตรวจตราในเขตแคบ ๆ อย่างจำกัดตลอดเวลา นอกจากนี้หากมีเหตุร้ายในเขตตรวจอื่น ซึ่งสายตรวจต้องไปรวมกำลังช่วยเหลือ ขาดความรู้ ความชำนาญพื้นที่ในเขตตรวจนั้นซึ่งไม่เคยตรวจตรา ย่อมทำให้การเดินทางไปยังที่เกิดเหตุล่าช้า และขีดความสามารถการปฏิบัติการในบริเวณที่เกิดเหตุไม่เพียงพอ และประการสุดท้ายได้แก่ การที่สายตรวจประจำเขตมีความคุ้นเคยกับประชาชนอย่างแน่นแฟ้น อาจทำให้การออกตรวจลาดตระเวนมีน้อย เนื่องจากอาจใช้เวลาส่วนใหญ่พูดคุยสังสรรค์กับประชาชนและการปราบปรามอาจได้ผลน้อยอันเนื่องมาจากความเกรงใจกันและกันก็ได้

แต่อย่างไรก็ตามการตรวจประจำเขตจะทำให้งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ผลดี ข้อขัดข้องต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องใช้มาตรการอื่นในการควบคุมเข้ามาแก้ไข

1.2.2 การตรวจหมุนเขต คือการตรวจที่ตรงกันข้ามกับการตรวจประจำเขต กล่าวคือเป็นการจัดสายตรวจให้ตรวจตรารับผิดชอบอยู่ในเขตตรวจใดเขตตรวจหนึ่งในช่วงเวลาจำกัด เช่น 1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง เป็นต้น แล้วให้หมุนเวียนไปตรวจเขตใกล้เคียง โดยมีสายตรวจอื่นเข้าไปตรวจแทนที่หมุนเวียนกันไปจนเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ยกตัวอย่างเช่น สถานีมีสายตรวจ 4 คัน มีเขตตรวจ 4 เขต ในช่วง 2 ชั่วโมงแรก สายตรวจคันที่ 1 ตรวจประจำเขตตรวจที่ 1, สายตรวจคันที่ 2 ประจำเขตตรวจที่ 2, สายตรวจคันที่ 3 ประจำเขตตรวจที่ 3, สายตรวจคันที่ 4 ประจำเขตตรวจที่ 4, 2 ชั่วโมงต่อมา สายตรวจคันที่ 1 จะหมุนไปตรวจเขตตรวจที่ 4, สายตรวจคันที่ 2 จะหมุนไปตรวจเขตตรวจที่ 1, สายตรวจคันที่ 3 จะหมุนไปตรวจเขตตรวจที่ 2, และสายตรวจคันที่ 4 จะหมุนไปตรวจเขตตรวจที่ 3 หมุนเวียนกันไปเช่นนี้

ผลดีของการใช้รูปแบบนี้ ทำให้สายตรวจทุกคันมีความรู้ความชำนาญในพื้นที่ทั่วถึงและครอบคลุม มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานได้ทุกเขตตรวจ ไม่เกิดความจำเจ เบื่อหน่าย เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนหมุนเวียนไปในพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดเวลา ประการสำคัญคือ สามารถควบคุมตรวจสอบได้ง่ายกว่าแบบที่ 1 โดยเฉพาะการตรวจสอบการลงเวลาบันทึกลงในจุดตรวจ เพราะสายตรวจจำเป็นต้องลงชื่อ เวลาตามจุดตรวจได้ในเวลาจำกัด เมื่อหมุนไปอยู่เขตอื่นก็ไม่มีเวลากลับมาลงเวลาตรวจ (ในกรณีไม่ได้ตรวจตามแผน) รายละเอียดให้ดูในเรื่องการควบคุมสายตรวจข้อจำกัดก็ได้แก่ การที่ต้องตรวจตราไปทุกเขต อาจทำให้ความ

ชำนาญ การคุ้นเคยกับพื้นที่หรือประชาชนมีน้อยกว่าแบบที่ 1 แต่ถ้าระยะเวลาปฏิบัติงาน ๑ สายตรวจก็ย่อมพัฒนาความรู้ความชำนาญในเรื่องนี้ได้เช่นกัน

1.2.3 การตรวจข้ามสถานี เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าในรอยตะเข็บหรือเขตติดต่อระหว่างสถานีตำรวจมักจะเป็นจุดที่คนร้ายกระทำความผิดหรือซ่อนตัวอยู่ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวสายตรวจมักไปตรวจไม่ถึง เพราะเป็นพื้นที่ ๆ อยู่ห่างไกล ประชาชนมักไม่ได้ความอบอุ่นใจด้วย ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวประกอบกับยุทธวิธีการทำงานกำลังน้อยให้เป็นกำลังมาก อาจจัดรูปแบบการตรวจข้ามเขตสถานีตำรวจตรงบริเวณรอยตะเข็บของสถานีใกล้เคียง โดยการกำหนดจุดตรวจของสถานีหนึ่งให้ล่งล้าไปในเขตของอีกสถานีหนึ่งที่มีเขตติดต่อกัน และกำหนดให้สายตรวจที่รับผิดชอบเขตตรวจติดต่อ ตรวจข้ามเขตเข้าไปตรวจในเขตตรวจของอีกสถานีหนึ่งด้วย การกระทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการอุดช่องโหว่ และทำให้ตามรอยต่อของแต่ละสถานีมีตำรวจเข้าไปตรวจตราอยู่เสมอ

1.2.4 การตรวจกระจายกำลัง ได้แก่ การตรวจแบบนำกำลังตำรวจไปปล่อยลงตามจุดต่าง ๆ แล้วให้กำลังออกตรวจตราในรัศมีใกล้เคียง และเมื่อตรวจได้ในระยะหนึ่งก็รับกำลังไปปล่อยตรวจในจุดอื่นต่อไป การตรวจแบบนี้มักจะใช้กับการตรวจย่านชุมชนหรือหมู่บ้านที่แต่ละจุดอยู่ห่างไกลกันและจำเป็นต้องเตรียมรถยนต์บรรทุกกำลังไปปล่อยตามจุด

รูปแบบการตรวจที่กล่าวมาทั้ง 4 แบบนี้ ในการปฏิบัติของสถานีอาจเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรืออาจใช้หลายรูปแบบผสมผสานกันไป เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมต่อไป

แผนการตรวจที่จัดทำไว้ ควรจัดทำขึ้น 4 ชุด เพื่อแจกจ่ายดังนี้

- 1) ประจำตัวเจ้าหน้าที่สายตรวจ สายละ 1 ชุด (เฉพาะในเขตที่รับผิดชอบ)
- 2) ประจำตัวหัวหน้าสายตรวจที่คุมในผลัดนั้น ๆ
- 3) เก็บไว้ที่สมุทตรวจนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ สน.
- 4) เก็บไว้ที่ สวป. เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแผนในครั้งต่อไป

2. หน้าที่ การกิจ ขณะออกตรวจ

รอง ผกก.ป. และ/หรือ สวป. ซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารงานสายตรวจจะต้องดำเนินการดังนี้

2.1 การเตรียมข้อมูลพร้อมวิเคราะห์สภาพอาชญากรรม เพื่อการวางแผน

2.1.1 เตรียมข้อมูลและการวิเคราะห์ในการวางแผน และปรับแผนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานภาพอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และพื้นที่ต่อเนื่องโดยมีการประชุมร่วมกับ รอง ผกก.สส. สว.สส., สายตรวจ และหัวหน้าสายตรวจ เพื่อรับฟังแนวความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการตรวจให้เหมาะสม และทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา

2.1.2 วางแผนการตรวจ โดยร่วมปรึกษาหารือกับหัวหน้าสายตรวจทุกผลัด

2.2 การทำแผน

2.2.1 จัดทำแผนปฏิบัติการสายตรวจและแผนการตรวจของสายตรวจประจำวัน

2.2.2 จัดทำภารกิจของหัวหน้าสายตรวจประจำวัน

2.2.3 จัดทำแผนการตรวจสัมพันธ์

2.2.4 จัดทำแผนการตรวจการตั้งจุดตรวจ

2.3 การตรวจสอบ

2.3.1 ตรวจสอบรายงานต่าง ๆ ของสายตรวจ และหัวหน้าสายตรวจ

2.3.2 ตรวจสอบรายงานการตรวจสัมพันธ์

2.3.3 ตรวจสอบและควบคุมการตั้งจุดตรวจของหัวหน้าสายตรวจ

2.3.4 ตรวจสอบการตรวจจุดคุ้มยามต่าง ๆ

2.3.5 ตรวจสอบการตรวจของสายตรวจ ทั้งการให้ ว.4 และ ว.10 ตามแผน

2.3.6 ตรวจสอบจุดสกัด

2.3.7 ตรวจสัมพันธ์กับจุดตรวจต่าง ๆ เช่น ตู้ยาม ร้านค้าทอง ธนาคาร ฯลฯ

2.3.8 ตรวจสอบดูแลยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร อาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็น

สำหรับงานสายตรวจให้พร้อมและมีประสิทธิภาพเสมอ

2.4 การประเมินผลการปฏิบัติ

2.4.1 การประเมินผล

2.4.2 การประเมินผลการปฏิบัติตามแผนตรวจของตำรวจสายตรวจผู้ปฏิบัติ

2.4.3 ตัวตำรวจสายตรวจผู้ปฏิบัติ

2.4.4 อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติ

2.4.5 ผลงานที่ได้จากการปฏิบัติตามแผน

3. ศูนย์รับแจ้งเหตุ-ศูนย์วิทยุ

3.1 หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน

กำหนดให้ใช้หมายเลขโทรศัพท์ 191 เป็นหมายเลขฉุกเฉินหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการรับแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย และให้บริการประชาชนทางโทรศัพท์หมายเลขเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ในลักษณะของหมายเลขฉุกเฉินแห่งชาติ (National Emergency Telephone Number)

3.2 การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ

ให้มีการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์รับแจ้งเหตุ เพื่อทำหน้าที่รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน และให้บริการทางโทรศัพท์ ประสานสั่งการสายตรวจ และ/หรือผู้รับผิดชอบ ให้เดินทางไปที่เกิดเหตุ จัดการเหตุ ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1. ศูนย์รับแจ้งเหตุ 191 ระดับจังหวัด

1) กองบัญชาการตำรวจนครบาล ใช้กองกำลังการศูนย์รวมข่าว กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ เป็นศูนย์รับแจ้งเหตุหลักของกรุงเทพมหานคร

2) ตำรวจภูธรจังหวัด ให้แต่ละตำรวจภูธรจังหวัด จัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191 ของตำรวจภูธรจังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ศูนย์ และระหว่างที่ยังไม่มีการวิเคราะห์กำหนดตำแหน่งในศูนย์รับแจ้งเหตุเป็นการเฉพาะ ให้จัดกำลังประจำศูนย์ ดังนี้

(1) จัดข้าราชการตำรวจระดับ รองสารวัตร 1 นาย ที่มีความรู้ความสามารถ หรือ มีความสนใจในงานศูนย์รับแจ้งเหตุ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ

(2) จัดกำลังตำรวจชั้นประทวน เป็นชุดปฏิบัติการ 3-5 นาย (ขึ้นอยู่กับปริมาณงาน) จำนวน 4 ชุด ทำหน้าที่เฝ้ารับแจ้งเหตุและพนักงานวิทยุ หรือหากจังหวัดใดมีขีดความสามารถจะจัดจ้างบุคคลภายนอก(Outsource) ทำหน้าที่รับโทรศัพท์ก็สามารถทำได้

(3) ให้ฝ่ายอำนวยการ 2 กองกำกับการฝ่ายอำนวยการของแต่ละตำรวจภูธรจังหวัด ทำหน้าที่ธุรการของศูนย์ และให้สารวัตรฝ่ายอำนวยการ 2 ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติ

3) ศูนย์รับแจ้งเหตุของสถานีตำรวจ

(1) ให้สถานีตำรวจนครบาล สถานีตำรวจภูธร แต่ละสถานี จัดให้ศูนย์วิทยุ ทำหน้าที่เป็นศูนย์รับแจ้งเหตุของสถานีโดยกำหนดหมายเลขโทรศัพท์สำหรับการรับแจ้งเหตุประจำสถานีเป็นการเฉพาะ

(2) จัดกำลังพลอย่างน้อย 1 นาย (ขึ้นอยู่กับปริมาณงาน) ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์รับแจ้งเหตุ

(3) มอบหมายสารวัตรป้องกันปราบปราม 1 นาย ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติ

3.3 การจัดการระบบโทรศัพท์ 191

ให้กองกำกับการศูนย์รวมข่าว กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ และศูนย์รับแจ้งเหตุของแต่ละตำรวจภูธรจังหวัด

3.3.1. จัดเจ้าหน้าที่สำรวจทดสอบการโทร 191 จากโทรศัพท์ทุกระบบ ทุกพื้นที่รับผิดชอบ หากพบว่าโทร 191 แล้วไปติดนอกพื้นที่ หรือไม่มีสัญญาณตอบรับ หรือหน้าจอโทรศัพท์มีข้อความว่า Net Fail, Number error, Call fail ให้ประสานงานกับผู้ให้บริการโทรศัพท์ระบบที่ขัดข้องทำการแก้ไขแล้วเก็บหลักฐานไว้

3.3.2. ให้ประสานกับบริษัท ทีโอที จำกัด และกองตำรวจสื่อสาร กำหนดคู่สาย 191 ให้เพียงพอต่อปริมาณการโทรเข้า พร้อมจัดคู่สายสำรอง (Backup) ในกรณีที่สามารถทำได้ กรณีที่คู่สายทางใดทางหนึ่งขัดข้องจะมีคู่สายสำรองใช้การได้โดยต่อเนื่อง

3.3.3. ตรวจสอบคู่สาย 191 ให้ใช้การได้โดยสมบูรณ์ทุกคู่สาย โดยกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติประจำ แล้วลงสมุดบันทึกผลการตรวจสอบไว้ กรณีพบว่าคู่สายขัดข้องให้ประสานงานกับบริษัท ทีโอทีฯ ทำการแก้ไขทันที หากการแก้ไขใช้เวลานานให้ร้องขอฝ่ายเทคนิคให้ปิดซอฟต์แวร์สำหรับคู่สายที่ขัดข้อง และหากคู่สายเสียทั้งระบบให้ประสานกับสื่อมวลชนแจ้งให้ประชาชนทราบ

3.4 การจัดการระบบโทรศัพท์ของสถานีตำรวจ ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการจัดการระบบโทรศัพท์ 191 โดยอนุโลม

3.5 การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ

3.5.1 ความเร็วในการรับโทรศัพท์ ให้รับด้วยความเร็วไม่เกิน 4 วินาที เมื่อโทรติด สำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่มีการติดตั้งตู้ชุมสายโทรศัพท์ที่มีระบบกระจายการเรียกเข้าโดยอัตโนมัติ (Automatic Call Distribution) หรือไม่เกิน 15 วินาที (3 ครั้ง) เมื่อโทรติด สำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่ยังไม่มีตู้ชุมสายโทรศัพท์อัตโนมัติ

3.5.2 ปริมาณการรับสาย ให้รับสายทุกสายที่เรียกเข้า หากมีสายที่ไม่ได้รับบริการ ให้หัวหน้าศูนย์รับจัดการแก้ไขปัญหา และไม่ควรให้มีสายที่ไม่ได้รับบริการ (Abandoned Call) เกินร้อยละ 1

3.5.3 การรับแจ้ง/จัดการเหตุฉุกเฉิน (Emergency Call)

1) จัดให้มีระบบการบันทึกเหตุ สถานที่เกิดเหตุ ด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่มีการติดตั้งระบบเทคโนโลยีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสมุดหรือแบบฟอร์มสำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่ยังไม่มีการติดตั้งระบบฯ โดยให้ปรากฏข้อมูล วันเวลาที่รับแจ้ง ประเภทของเหตุ สถานที่เกิดเหตุ ผู้แจ้ง ผู้รับแจ้ง เวลาที่ส่งสายตรวจ เวลาที่สายตรวจถึงที่เกิดเหตุ ผลการปฏิบัติ

2) ให้ซักถามเหตุสถานที่เกิดเหตุ และส่งสายตรวจไปยังสายตรวจ หรือผู้รับผิดชอบ ให้ได้รับทราบเพื่อเดินทางไปที่เกิดเหตุ ในระยะเวลาไม่ควรเกิน 1 นาที โดยเฉพาะเหตุที่กำลังเกิด (In Progress) เหตุที่เพิ่งจะเกิดขึ้น (Just Occurred) และเหตุที่ต้องมีการสกัดจับ ให้ซักถามเบื้องต้นแล้วส่งสายไปทันที จากนั้นจึงซักถามข้อมูลแล้วแจ้งสายตรวจเพิ่มเติม

3) ให้นำระบบการระบุตำแหน่งของผู้แจ้งด้วยโทรศัพท์ Smart Phone เช่น การ Share Location ในโปรแกรม Line หรือการส่งตำแหน่งด้วยโปรแกรมอื่น มาใช้ในการรับแจ้งเหตุ เพื่อสามารถระบุตำแหน่งของผู้แจ้งด้วยความรวดเร็วและสามารถส่งต่อข้อมูลตำแหน่งของผู้แจ้งไปยังสายตรวจเพื่อเดินทางไปที่เกิดเหตุโดยถูกต้อง รวดเร็ว อีกส่วนหนึ่งด้วย

4) ให้มีการติดตามผลการปฏิบัติ ว่าสายตรวจไปถึงที่เกิดเหตุแล้วหรือไม่ ใช้เวลาเท่าใด ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร

5) ให้มีการโทรศัพท์กลับไปหาผู้แจ้ง เพื่อสอบถามผลการปฏิบัติ วัดความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

3.5.4 การสกัดจับ

1) พนักงานวิทยุ พึงระลึกอยู่เสมอว่าความเร็วในการสื่อสาร สั่งการ และการเข้าประจำจุด ถือเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติ จึงต้องรับแจ้งเหตุให้สั้น กระชับ ให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นและรีบแจ้งสกัดจับไปก่อน จากนั้นจึงค่อยสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

2) ข้อความที่ควรใช้สำหรับพนักงานวิทยุในการสกัดจับ คือ กด Alert Tone สั้นๆ ติดต่อกันหลายๆ ครั้ง แล้วใช้ข้อความว่า “ศูนย์...(ชื่อศูนย์)...แจ้งสกัดจับกุมรถ ก่อเหตุ/ถูกก่อเหตุ.... (ชื่อเหตุ)..จาก...(สถานที่เกิดเหตุ)..... แล้วตามด้วย ประเภทรถ ยี่ห้อ รุ่น สี หมายเลขทะเบียน ที่สังเกต ก่อเหตุ/ถูกก่อเหตุ...(ชื่อเหตุ)...จาก...(สถานที่เกิดเหตุ)....เมื่อเวลา..... หรือ ...(กิโลเมตร)... ที่ผ่านมา หลบหนี มุ่งหน้า..... จราจร และสายตรวจสกัดจับตามแผนด้วย เปลี่ยน”

3) พนักงานวิทยุจะต้องมีความรอบรู้ในพื้นที่ และเข้าใจในการใช้แผนที่

4) ศูนย์วิทยุจะต้องรีบประสาน สน./สภ.ข้างเคียง ในโอกาสแรก รวมทั้งประสานสถานีวิทยุชุมชนเพื่อกระจายข่าว และจะต้องย้ำการปฏิบัติจนกว่าจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ยกเลิก หรือเห็นว่าไม่สามารถสกัดจับได้แน่นอน

5) ในกรณีที่คนร้ายมีการเตรียมการกระทำผิด และเชื่อว่าจะมีการดักฟังการสื่อสารของตำรวจ จะต้องใช้เครือข่ายหรือความถี่วิทยุสำรองเป็นความลับที่เตรียมไว้

6) การเคลื่อนที่ของคนร้าย จะสามารถหลบหนีได้ด้วยความเร็วเฉลี่ยนาทีละ 1.2 กม. จึงต้องกำหนดวงรอบหรือรัศมีในการสกัดจับให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่เกิดเหตุ

7) พึงระลึกเสมอว่าคนร้ายพร้อมจะหลบหนี และจะฝ่าฝืนคำสั่งให้หยุดรถของเจ้าหน้าที่ พนักงานวิทยุพึงสั่งให้ตั้งจุด ว.43 ชั่วคราวเพื่อปิดกั้นรถ และเตรียมความพร้อมในการไล่ติดตาม

8) พนักงานวิทยุจะต้องแจ้งย้ำเตือนไปยังผู้ปฏิบัติ ที่คาดว่าจะอยู่ในเส้นทางหลบหนีของคนร้าย ในรัศมีที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่เกิดเหตุ

9) กรณีการสกัดจับรถที่มีหมายเลขทะเบียน ให้พนักงานวิทยุนำหมายเลขทะเบียนมาตรวจสอบกับระบบ CRIMES เพื่อแจ้งข้อมูลโดยละเอียดให้ผู้ปฏิบัติรับทราบด้วย

3.5.5 การรับแจ้ง/จัดการเหตุไม่เร่งด่วน (Non-Emergency Call)

1) ให้เจ้าหน้าที่ในศูนย์รับแจ้งเหตุทุกระดับ พึงให้บริการในเรื่องไม่เร่งด่วน เช่น การสอบถามหมายเลขโทรศัพท์สถานีตำรวจ โรงพยาบาล การซักถามข้อกฎหมายเบื้องต้น การประกันตัวผู้ต้องหา เป็นต้น

2) กรณีผู้แจ้ง แจ้งเบาะแส ข้อมูลอาชญากรรม คำติชม ขอร้องเรียน ให้บันทึกข้อมูลนำเสนอผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

3.5.6 จัดทำรายงานสรุปในรอบ 1 เดือน หรือตามที่เห็นควร นำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบ และเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานทั้งในส่วน of ศูนย์รับแจ้งเหตุ และการบริหารงานสายตรวจ ดังนี้

1) ความเร็วในการรับโทรศัพท์และปริมาณการรับสาย สำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่ติดตั้งตู้ชุมสายโทรศัพท์ที่มีระบบกระจายการเรียกเข้า (Automatic Call Distribution) ให้พิมพ์รายงานจากระบบตู้ชุมสาย สำหรับศูนย์รับแจ้งเหตุที่ยังไม่ได้ติดตั้งตู้ชุมสายอัตโนมัติ ให้ทำหนังสือสอบถามจากบริษัทที่โอทีฯ เป็นระยะ ๆ

2) รายงานการจัดการเหตุ และค่าระยะเวลาการไปถึงที่เกิดเหตุของสายตรวจ (Response Time)

3) รายงานการโทรกลับหาผู้แจ้ง ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

4) รายงานการให้บริการเรื่องไม่เร่งด่วน

5) รายงานการรับแจ้งข้อมูลเบาะแส ข้อมูลอาชญากรรม

3.6. ศูนย์วิทยุกับงานสายตรวจ

เพื่อให้ศูนย์วิทยุสนับสนุน เอื้อประโยชน์ต่องานสายตรวจ รวมถึงเป็นตัวแทนของผู้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการสายตรวจ พนักงานวิทยุพึงปฏิบัติ ดังนี้

3.6.1 จะต้องมีความรู้ในวิชาการสื่อสารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.6.2 จะต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งจะตอบรับจากการเรียกของสายตรวจ และลูกข่ายอื่น ๆ ตลอดเวลา

3.6.3 จะต้องศึกษาแผนการตรวจ และกำกับดูแลสายตรวจ ให้ปฏิบัติตามแผนนั้น โดยการตรวจสอบอาจจะใช้วิธีสอบถามสถานที่ที่ออกตรวจ (ว.4, ว.1) หรือใช้เทคโนโลยีระบบบอกตำแหน่งอัตโนมัติ (Automatic Vehicle Location System) หรือนำระบบการระบุตำแหน่งของสายตรวจด้วยโทรศัพท์ Smart Phone เช่น การ Share Location ในโปรแกรม Line หรือการส่งตำแหน่งด้วยโปรแกรมอื่นมาใช้ในการติดตามสายตรวจ

3.6.4 จะต้องสั่งการเหตุด้วยความรวดเร็ว และติดตามผลการปฏิบัติทุกครั้ง

3.6.5 จะต้องมีความซื่อสัตย์ บันทึกข้อมูลต่าง ๆ ตรงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะข้อมูลเวลา สั่งการ เวลาที่สายตรวจถึงที่เกิดเหตุ

3.6.6 จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

4. การควบคุมการปฏิบัติงานสายตรวจ

4.1 การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานสายตรวจ

การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจเป็นการมุ่งพิจารณาถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่สนองต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ประกอบด้วยการใช้ระบบควบคุม (Control Systems) ที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1) การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ประจำปกติของตำรวจ โดยผู้บังคับบัญชาและโดยอาศัยกระบวนการตรวจตราราชการของตำรวจ ที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

2) การควบคุมโดยการกดขันวินัยของตำรวจจากผู้บังคับบัญชา อย่างเด็ดขาดจริงจัง และการรับพิจารณาเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่มิชอบของตำรวจ

3) การวิจัย และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดแผนปฏิบัติงานสายตรวจที่มีประสิทธิภาพต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายหลักของการควบคุมบังคับบัญชาตำรวจจะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ

1) เพื่อป้องกันมิให้สายตรวจในอำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ

2) เพื่อเสริมความมั่นใจแก่ฝ่ายบริหารว่าสายตรวจเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการดำรงรักษาระเบียบวินัยภายในหน่วยงานสายตรวจ

3) เพื่อติดตามและประสานการปฏิบัติงานของสายตรวจให้ไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน

ตามหลักการบริหาร การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานอยู่นั้น ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากหากมีการปฏิบัติที่ผิดพลาด บกพร่อง หรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น ผู้คุมตรวจสอบจะได้รับหาแนวทาง และวิธีการตักเตือนแก้ไขมิให้เกิดความเสียหายใหญ่โต และยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบดูว่างานที่ได้

มอบหมายให้ไปปฏิบัติจัดทำดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีวิธีการปฏิบัติถูกต้องตามหลักการที่ดีหรือไม่ ตลอดจนถือเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติซึ่งจะเกิดความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาไม่ทอดทิ้ง ยังมีความห่วงใยพวกเขาอยู่

4.2 การควบคุมตรวจสอบขณะออกตรวจนี้แบ่งด้วยกัน 4 ระดับ

4.2.1 ระดับการควบคุมโดยหัวหน้าสายตรวจ

1) ควบคุมตรวจสอบการเตรียมการก่อนออกปฏิบัติของตำรวจสายตรวจเป็นประจำทุกวันและทุกผลัดของการตรวจ

2) ควบคุมการตรวจสอบหน้าที่ที่ตำรวจสายตรวจต้องปฏิบัติขณะออกตรวจ

4.2.2 ระดับการควบคุมโดย สวป.

1) การควบคุมตรวจสอบการเตรียมการก่อนออกปฏิบัติของหัวหน้าสายตรวจและตำรวจสายตรวจเป็นประจำทุกวันและทุกผลัดการตรวจ

2) ควบคุมตรวจสอบหน้าที่ที่หัวหน้าสายตรวจและตำรวจสายตรวจต้องปฏิบัติขณะออกตรวจ

4.2.3 ระดับการควบคุมโดย รอง ผกก.ป.

1) การควบคุมตรวจสอบการเตรียมการก่อนออกปฏิบัติของ สวป. และหัวหน้าสายตรวจเป็นประจำทุกวันและทุกผลัดการตรวจ

2) ควบคุมตรวจสอบหน้าที่ที่ สวป. และหัวหน้าสายตรวจต้องปฏิบัติขณะออกตรวจ

4.2.4 ควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ระดับหัวหน้าสถานีขึ้นไป

1) ควบคุมตรวจสอบการเตรียมการก่อนออกปฏิบัติของ รอง ผกก.ป., สวป., หัวหน้าสายตรวจ และเจ้าหน้าที่สายตรวจเป็นครั้งคราว

2) ควบคุมการตรวจสอบหน้าที่ของ รอง ผกก.ป., สวป., หัวหน้าสายตรวจ และเจ้าหน้าที่สายตรวจ ต้องปฏิบัติขณะออกตรวจ

4.3 การควบคุมการตรวจสอบการปฏิบัติ

เมื่อได้ปล่อยให้ตำรวจสายตรวจออกปฏิบัติหน้าที่ ถ้าปราศจากการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานแล้ว ตำรวจสายตรวจอาจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือแผนการตรวจอันจะทำให้การป้องกันอาชญากรรมไม่ได้ผล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไกหรือวิธีการควบคุม ตรวจสอบให้รัดกุมพอสมควร ดังจะกล่าวต่อไป แต่ทั้งนี้กลไกและวิธีการนี้จะสำเร็จหรือได้ผลย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและเอาใจใส่อย่างจริงจังของ สวป. หรือหัวหน้าสายตรวจ เป็นสำคัญ ดังนี้คือ

4.3.1 การควบคุม ตรวจสอบของ รอง ผกก.ป., สวป. และหัวหน้าสายตรวจแบ่งได้ดังนี้

1) ตรวจสอบการออกตรวจตามแผนการตรวจโดยตรวจสอบไปในเส้นทางการตรวจตามแผนนั้น ๆ

2) เช็จุด ว.10 หัวหน้าสายตรวจ สวป. จะมีแผนการตรวจสอบของสายตรวจทุกสายที่ออกปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว ตามแผนจะระบุจุด ว.10 และเวลาไว้ เมื่อถึงเวลาดังกล่าวผู้ตรวจก็อาจไปรอ ว.15 ที่จุด ว.10 แล้วสายตรวจยังไม่มาก็ควรตรวจสอบทางวิทยุว่าอยู่ที่ใดเรียกมาพบสอบถามสาเหตุที่ไม่ ว.10 ตามกำหนดเวลา

3) ตรวจสอบจากตู้แดง (ตู้เหลือง) แบ่งได้ 2 วิธี

(1) ขณะกำลังปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าสายตรวจ สวป.อาจเข้าไปตรวจตู้แดง (ตู้เหลือง) เมื่อลงชื่อเวลาในตู้แดง (ตู้เหลือง) ก็ควรตรวจสอบด้วยว่าสายตรวจที่รับผิดชอบต้องตรวจตู้แดง (ตู้เหลือง) นั้น เข้ามาตรวจชื่อแล้วหรือยัง ถ้าลงชื่อแล้วเวลาถูกต้องสอดคล้องกับเวลาในแผนประจำตัวหรือไม่ เช่น ในแผนกำหนดสายตรวจ ว.4 ในระหว่าง 13.00-13.20 น. และในขอยดังกล่าวมีตู้แดง (ตู้เหลือง) ด้วย หัวหน้าสายตรวจไปตรวจตู้ในขอยนั้นเมื่อเวลา 14.00 น. ปรากฏว่าสายตรวจยังไม่ได้เข้ามาลงเวลาในตู้แดง (ตู้เหลือง) ดังกล่าวเลย เช่นนี้ย่อมแสดงว่าสายตรวจไม่ปฏิบัติตามแผนควรมีการสอบสวนหาเหตุ

(2) ตรวจเช็คบัตรตรวจตู้แดง (ตู้เหลือง) ประจำวัน กรณีนี้ต้องเป็นหน้าที่ สวป. ดำเนินการตรวจบัตรประจำตู้แดง (ตู้เหลือง) ทุกวัน เพื่อให้การตรวจบัตรตู้แดง (ตู้เหลือง) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การที่จะกำหนดเปลี่ยนบัตรตรวจตู้แดง (ตู้เหลือง) ทุกวันในเวลา 00.01 น. และนำบัตรตรวจของวันที่ผ่านมา มาตรวจในวันรุ่งขึ้นในการตรวจบัตรนี้ ถ้าได้ทำการตรวจละเอียดควรจะนำแผนการตรวจของสายตรวจมาเปรียบเทียบไปด้วย เพื่อตรวจว่าเวลาที่สายตรวจลงไว้ในบัตรตู้แดง (ตู้เหลือง) นั้นสอดคล้องกับเวลาตามแผนการตรวจหรือไม่ เช่น ตู้แดง (ตู้เหลือง) ในขอย 29 ในบัตรตรวจตู้แดง (ตู้เหลือง) ปรากฏว่า จักรยานยนต์ 121 ไปลงชื่อเมื่อเวลา 02.30 น. จักรยานยนต์.123 ไปลงชื่อเวลา 05.12 น. ในแผนการตรวจพบว่าได้กำหนดให้จักรยานยนต์ 122 ว.4 ในขอย 29 ระหว่างเวลา 02.15-02.45 น. และให้จักรยานยนต์ 123 ว.4 ขอย 29 ระหว่างเวลา 04.00-04.30 น. เช่นนี้จะเห็นได้ว่าการลงเวลาของจักรยานยนต์ 122 สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดให้ไปตรวจบริเวณดังกล่าว แต่การลงเวลาตรวจของจักรยานยนต์ 123 ไม่สอดคล้องกับเวลาตามแผน จากนั้นก็ตรวจสอบต่อไปว่าเวลา 05.12 น. จักรยานยนต์ 123 ควรตรวจบริเวณใด สมมติว่าแผนในช่วงเวลา 05.00-05.15 น. ให้จักรยานยนต์ 123 ว.4 บริเวณวัดหลักสี่ เช่นนี้แสดงว่าจักรยานยนต์ 123 ไม่มีการ ว.4 ตามแผนควรที่จะตรวจสอบ ให้งานรายงานสาเหตุที่ไม่ปฏิบัติตามแผนการตรวจต่อไปในการตรวจเช็คบัตรตู้แดง (ตู้เหลือง) ประจำวันดังกล่าวข้างต้นนี้ ถ้า สน. ใดมีตู้แดง (ตู้เหลือง) เป็นจำนวนมากและตรวจละเอียดแล้ว อาจทำให้เสียเวลาเป็นอันมาก ดังนั้นหากมีเวลาตรวจน้อยก็อาจใช้วิธีสุ่มตรวจเป็นครั้งคราวก็ได้

(3) ตรวจสอบ ว.1 ทางวิทยุ สายตรวจใดที่มีอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารมากพออยู่ในสภาพที่ใช้ได้ดีย่อมสามารถตรวจสอบ ว.1 สายตรวจได้โดย สวป. หรือหัวหน้าสายตรวจอาจใช้ศูนย์ตรวจสอบ ว. สายตรวจทุกนายที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ได้ ทั้งนี้การตรวจสอบ ว. ดังกล่าวสายตรวจอาจถือโอกาสโกหกวิทยุคือแจ้งที่อยู่ไม่ตรงกับความจริง หรือแจ้งที่อยู่ไม่เป็นไปตามแผนการตรวจ ดังนั้นขณะที่ตรวจสอบ ว.1 สวป. หัวหน้าสายตรวจควรนำแผนการตรวจมาดูเทียบเคียงกับสายตรวจรายงานสถานที่อยู่ หากเห็นว่าที่อยู่นั้นไม่สอดคล้องกับแผนการตรวจควรเรียกว่า ว.15 หรือถ้าอยู่ใกล้อาจให้รอพบที่ตำแหน่งดังกล่าว

(4) นอกจากนี้ถ้าต้องการตรวจสอบว่าสายตรวจอาจโกหกตำแหน่งที่อยู่หรือไม่อาจทำได้โดยผู้ตรวจสอบไปอยู่ที่แผนการตรวจกำหนดให้สายตรวจไป ว.10 ในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อไปถึงปรากฏว่าไม่พบสายตรวจ ก็อาจจะทำการตรวจสอบ ว.1 สายตรวจนั้น หากสายตรวจนั้นแจ้งตำแหน่งที่อยู่ที่อยู่ ว.10 ดังกล่าวมีการโกหกทางวิทยุเกิดขึ้นแล้ว

4.3.2 การควบคุมตรวจสอบโดยสายตรวจด้วยกันเอง หรือกับสายตรวจอื่น ๆ

การควบคุมลักษณะเช่นนี้ทำได้โดยกำหนดจุดตรวจให้ตำรวจสายตรวจตั้งแต่ 2 สายขึ้นไปมาพบเรียกกันว่า “จุดตรวจสัมพันธ์” การกำหนดจุดตรวจสัมพันธ์นี้ควรพิจารณาถึงความจำเป็นที่ต้องกำหนดขึ้นด้วย เช่น เป็นบริเวณที่มีสถิติคดีอาญาสูง มีการร้องเรียนจากประชาชนบ่อย ๆ หรือต้องการให้ตำรวจสายตรวจไปตรวจเยี่ยมบ่อยเพื่อป้องกันเหตุร้ายต่าง ๆ เป็นต้น สวป. ควรเรียนรู้กำหนดจุดสัมพันธ์และต้องกำหนดเวลาให้สายตรวจมาพบกันด้วย โดยเขียนไว้ในแผนการตรวจให้เรียบร้อย การที่ตำรวจสายตรวจมาพบกันก็ต้องมีมาตรการตรวจมาพบกันโดยเขียนไว้ในแผนการตรวจให้เรียบร้อย การที่ตำรวจสายตรวจมาพบกันก็ต้องมีมาตรการการตรวจสอบว่ามาพบกันจริงหรือไม่ วิธีการหนึ่งที่ตรวจของสายตรวจที่คนมาพบโดยปฏิบัติแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกันก็อาจถือเป็นหลักฐานได้ว่ามาพบกันแล้ว กรณีนี้หัวหน้าสายตรวจอาจเรียกแผนการตรวจของสายตรวจที่ต้องการมีการสัมพันธ์กับสายอื่น ๆ มาตรวจสอบลายเซ็นหลังเขียนแผนการตรวจในระหว่างตรวจก็ย่อมทำได้ ในการสัมพันธ์นี้อาจจะเป็นการสัมพันธ์ระหว่างสายตรวจจักรยานยนต์กับสายตรวจเดินเท้า หรือจักรยานยนต์กับรถยนต์ ก็แล้วแต่สภาพพื้นที่ของแต่ละ สน. และในการมารอสัมพันธ์นี้อาจเกิดปัญหา เนื่องจากสายตรวจที่จะมาสัมพันธ์นี้ติดราชการ มาตรวจสัมพันธ์ไม่ได้เช่นนี้ สายตรวจที่ติดราชการควรแจ้งให้อีกฝ่ายทราบหรือแจ้งหัวหน้าสายตรวจทราบเพื่อจะได้ไม่ต้องรอเป็นเวลานาน

4.3.3 การควบคุมสายตรวจและการจูงใจให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยระบบคะแนน

ระบบคะแนนที่กล่าวต่อไปนี้อาจใช้ได้เป็นอย่างดีต่อเมื่อผู้ควบคุมการลงคะแนน ลงคะแนนด้วยความเที่ยงธรรม และกระทำกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของหัวหน้าสายตรวจและ สวป. เป็นพิเศษ ระบบคะแนนนอกจากจะใช้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่สายตรวจแล้วยังใช้ประโยชน์ในการปราบปรามอาชญากรรมได้อีกด้วย ระบบคะแนนนี้ถูกสร้างขึ้นด้วยเป้าหมาย 2 ประการ อันเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมตำรวจคือ

1) เพื่อเป็นการรักษาระเบียบวินัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระเบียบคำสั่งผู้บังคับบัญชา

2) เพื่อผลในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ตามเป้าหมายที่ 1 เพื่อรักษาระเบียบวินัย จะกำหนดคะแนนได้ 2 ทาง คือ คะแนนลบและคะแนนบวก สายตรวจผู้ใดปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยที่ดี มีการแต่งกายเรียบร้อย รองเท้าขัดมัน

ทำความสะอาดยานพาหนะให้สะอาดที่สุด เหล่านี้จะถูกกำหนดให้คะแนนบวกตามความยากง่ายของการปฏิบัติแก่ตำรวจผู้นั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าตำรวจสายตรวจผู้ใดไม่ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่ติดเครื่องหมาย รองเท้าไม่ขัด ยานพาหนะไม่ทำความสะอาด ผู้นั้นก็ได้รับคะแนนเป็นลบ และนอกจากนี้ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ปฏิบัติตามแผนการตรวจหรือมีข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น ว.4 นอกเขต หลบนอน ฯลฯ ก็จะถูกคะแนนลบเช่นกันตามเป้าหมายที่ 2 เพื่อให้ผลในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ก็จะกำหนดคะแนนให้สำหรับสายตรวจที่ทำการจับกุมคดีต่าง ๆ ได้เป็นคะแนนบวก ทั้งนี้จะได้คะแนนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความยากง่ายแห่งคดีที่ได้ทำการจับกุม เช่น ลักทรัพย์ 5 คะแนน ปล้นทรัพย์ 10 คะแนน พกพาอาวุธปืน 1 คะแนน เป็นต้น ซึ่งคะแนนเหล่านี้ต้องได้รับการกำหนดและประกาศให้สายตรวจรับทราบโดยทั่วกัน

คะแนนตามเป้าหมายที่ 1 และ 2 ต้องมีการกำหนดไว้และประกาศให้ตำรวจสายตรวจทราบล่วงหน้าเพื่อว่าสายตรวจจะได้ปรับปรุงตัวให้ได้รับคะแนนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ คะแนนดังกล่าวสามารถใช้ควบคุมการปฏิบัติงานสายตรวจได้ กล่าวคือสายตรวจพยายามทำคะแนนของตนเองให้เป็นบวกและเพิ่มขึ้น ในเวลาเดียวกันก็พยายามไม่ให้ติดลบ เมื่อเป็นเช่นนี้เท่ากับเป็นการรักษาระเบียบวินัยและมีผลการปราบปรามมากขึ้นไปในตัว คะแนนต่าง ๆ เหล่านี้ต้องทำสมุดบันทึกเป็นคะแนนประจำไว้เมื่อครบ 1 เดือน ก็มีการรวมคะแนนทั้งบวกและลบ ผู้ใดได้รับคะแนนสูงสุดลำดับที่ 1,2,3 ก็ควรที่จะได้รับรางวัลตอบแทนจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเท่ากับเป็นการบำรุงขวัญและทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป อีกทั้งเป็นแรงจูงใจให้กับผู้อื่นพยายามทำคะแนนให้สูงเพื่อได้รับรางวัลบ้าง ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำที่สุด 3 คน ผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาปรับปรุงและกระตุ้นให้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในเดือนต่อไป

การปฏิบัติภายหลังออกตรวจ

สวป. หรือ รอง ผกก.ป. ซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารงานสายตรวจ จะต้องดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบ

- ตรวจสอบรายงานต่าง ๆ ของหัวหน้าสายตรวจและสายตรวจ
- ตรวจสอบรายงานการตรวจสัมพันธ
- ตรวจสอบการตั้งจุดตรวจค้น
- ตรวจสอบการตรวจจุด ตูยามต่าง ๆ
- ตรวจสอบ การปฏิบัติตามแผนการตรวจ ของสายตรวจ
- ตรวจสอบดูแลยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร อาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพที่ใช้

งานได้

2. รวบรวมข้อมูลในการวางแผน ข้อมูลต่าง ๆ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการวางแผน

ฉะนั้นผู้บริหารงานสายตรวจจำเป็นจะต้องพยายามเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดซึ่งอาจได้จาก

2.1 ข้อมูลข่าวสารโดยตรง ได้แก่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งโดยตรงจากสื่อหรือแหล่งข้อมูลตรง เช่น ข้อมูลที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนทั้งจากทางโทรศัพท์ จดหมายหรือมาร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมเยียนจากประชาชน ข้อมูลที่ได้รับจากการสอบสวนผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัย ฯลฯ

2.2 ข้อมูลข่าวสารโดยอ้อม เช่น ข้อมูลที่ลงตีพิมพ์ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง ข่าวสารแลกเปลี่ยนระหว่างท้องที่ ฯลฯ

2.3 ข้อมูลการสำรวจพื้นที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม

3. ประเมินผลการปฏิบัติ

- ประเมินผลการปฏิบัติตามแผน และผลงานที่ได้รับ
- ประเมินผลการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในขณะออกตรวจ
- ประเมินตัวตำรวจสายตรวจผู้ปฏิบัติ
- อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ

การประเมินผล นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของนักบริหาร ที่จะเป็นตัววัดความสำเร็จของงาน และช่วยให้ผู้บริหารใช้บุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถเหมาะกับงาน (Put the right man on the right job) ประหยัดบรรเทาความเสียหายและก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานการติดตามและประเมินผล มีเทคนิคและวิชาการหลายประการ ขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบขององค์กร และลักษณะงาน

การบริหารงานสายตรวจระดับ สน./สภ. สามารถประเมินผลความสำเร็จโดยประเมินผลการปฏิบัติได้จาก

1) สถิติทางคดีอาญาต่าง ๆ

อัตราการเกิดของคดีอาญาต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่บริหารงานสายตรวจสามารถนำมา ประเมินผลการปฏิบัติโดยการรวบรวมจากการรับคำร้องทุกข์ของพนักงานสอบสวน ซึ่งเรียกข้อมูลประเภทนี้ว่า “police report” และผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยตำรวจไม่รู้เพราะไม่มีผู้มาแจ้งความ ด้วยเหตุผลหลายประการซึ่งเรียกข้อมูลประเภทนี้ว่า “dark figure” เช่น

- อัตราคดีเกิด ที่ผู้เสียหายไม่ยอมแจ้งความเนื่องจากได้รับความอับอาย
 - อัตราคดีเกิด ที่มีการประนีประนอมยอมความ
 - อัตราคดีเกิด ที่พนักงานสอบสวนมิได้รับคำร้องทุกข์
- ฯลฯ

รวบรวมข้อมูลเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ แล้วทำการเปรียบเทียบตามกลุ่มประเภทคดี การเพิ่ม-ลด ของคดี อัตราร้อยละต่าง ๆ ด้วยกรรมวิธีทางสถิติเพื่อให้ทราบถึงสถานภาพอาชญากรรม ในเขตพื้นที่รับผิดชอบว่าหน่วยสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบจะต้องดำเนินการให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ อาจแบ่งช่วงเวลาได้ดังนี้

(1) การเปรียบเทียบด้วยช่วงเวลาต่อเนื่อง เป็นการเปรียบเทียบในลักษณะสัปดาห์ต่อสัปดาห์ ในเดือนและปีเดียวกัน หรือเดือนต่อเดือน หรือไตรมาส ต่อไตรมาสในปีเดียวกัน เช่น ช่วงวันที่ 1-7 มี.ค. 61 กับช่วงวันที่ 8-14 มี.ค. 61 หรือเดือน มี.ค. 61 กับเดือน เม.ย. 61 เป็นต้น

(2) การเปรียบเทียบด้วยช่วงเวลาไม่ต่อเนื่อง เป็นการเปรียบเทียบในลักษณะสัปดาห์เดียวกัน ต่างเดือนในปีเดียวกัน หรือเดือนเดียวกันแต่ต่างปี เช่น

ช่วงวันที่ 1-7 มี.ค. 60 กับช่วงวันที่ 1-7 มี.ค. 61 หรือ

ช่วงเดือน 1-7 มี.ค. 60 กับช่วงเดือน 1-7 มี.ค. 61

การเปรียบเทียบสถิติอัตราการเกิดทำให้ผู้บริหารทราบถึงความเหมาะสมของแผนว่าควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินการตามแผนต่อไป

อย่างไรก็ตามในการเปรียบเทียบเกี่ยวกับช่วงเวลา ผู้บริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเพิ่ม-ลด สถิติด้วย เช่น ภาวะน้ำท่วมในแต่ละปี หรือภาวะฤดูกาลต่าง ๆ เช่น ฤดูฝนกับหนาว เป็นต้น

2) การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สายตรวจ

ผู้ปฏิบัติงานสายตรวจ ต้องวางหลักเกณฑ์และกำหนดองค์ประกอบของการปฏิบัติในการประเมินให้เป็นไปแนวทางเดียวกันอย่างมีมาตรฐานและด้วยความเป็นธรรม การประเมินควรกระทำในรูปของคณะกรรมการ การประเมินอาจเจาะลึกเข้าไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวข้องกับงานสายตรวจโดยอาจแบ่งตามประเภทของงาน ได้ดังนี้

(1) ประเภทงานหลัก ได้แก่ งานประจำที่ได้รับมอบหมาย โดยพิจารณาถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจผู้ถูกประเมินว่าทำการปฏิบัติก่อนออกตรวจ การปฏิบัติขณะตรวจ และการปฏิบัติหลังออกตรวจนั้น มีความถูกต้องตามที่กำหนดหรือได้สั่งการไว้หรือไม่เพียงใด

(2) ประเภทงานรอง ได้แก่

ก. งานบริการและให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยพิจารณาถึงความรวดเร็ว ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ในการเดินทางไปยังที่เกิดเหตุทั้งที่ได้รับแจ้งข่าวสารทางวิทยุหรือผู้ให้ข่าวอื่น ๆ การเข้าไปบริการหรือช่วยเหลือประชาชนขณะออกตรวจ การให้บริการ หรือระงับเหตุอื่น ๆ ที่เกิดผลดีต่อส่วนรวม เช่น แก่ไขรถยนต์ที่เครื่องยนต์เสีย การดำเนินการกรณีสัตว์ร้ายเข้าบ้าน ฯลฯ

ข. ผลการป้องกันการปราบปราม งานสายตรวจในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในการป้องกันมากกว่าการปราบปราม การประเมินผลจึงต้องกระทำควบคู่กันไป โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้วยปฏิภาณไหวพริบ ความอดทน ความกล้าหาญ การเสี่ยงอันตรายต่อการเข้าป้องกันระงับและบรรเทาเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมเป็นคะแนนหลัก และนำคะแนนผลการจับกุมตามความหนักเบาของข้อหาเป็นคะแนนสนับสนุน

ค. ความประพฤติและการปฏิบัติโดยทั่วไป ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับความประพฤติ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบงานในหน้าที่ มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ ความเสียสละความสามารถในการเรียนรู้ การพัฒนางาน ความซื่อสัตย์ สุจริต คุณธรรม ตลอดจนความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน

การประเมินการปฏิบัติของสายตรวจ ควรกระทำด้วยระบบการให้คะแนนตามแบบฟอร์ม โดยกำหนดเป็นลักษณะของการปฏิบัติในภาพรวมให้ครอบคลุมได้อย่างละเอียดทั้งด้านความประพฤติและการปฏิบัติโดยทั่วไป และมีการจัดกลุ่มการประเมิน โดยอาจแบ่งประเภท ดี 1 30% ดี 2 60% และ ดี 3 100% ตามแนวทางการประเมินของ บข. เป็นต้น กรรมการทุกคนจะต้องลงลายมือชื่อรับรองเอกสารการประเมินและการจัดกลุ่ม

การย้อนกลับเพื่อปรับข้อมูล (FEEDBACK)

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติ ทั้งส่วนอัตรา การเพิ่มหรือลดของสถิติคดีอาญาประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับการวิเคราะห์เปรียบเทียบในช่วงเวลาที่กำหนด และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้บริหารงานสายตรวจก็ทราบได้ว่า ผลของการปฏิบัติทั้งปวงจากการที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหาร บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด และพิจารณาถึงรายละเอียดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้ประมวลไว้ในการประเมินผล ก็ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แล้วนำมาทำการวินิจฉัยและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหามาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ด้วยจรรยาบรรณ เพื่อวางแผนปฏิบัติใหม่ในการดำเนินงานต่อไป

ผลของการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ จากการติดตามประเมินผลนี้ เราอาจเรียกว่า “การย้อนกลับเพื่อปรับข้อมูล” หรือ “การย้อนกลับปรับเพื่อแผน”

บทที่ 4

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยประชาชนมีส่วนร่วม (ประชารัฐ)

การป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม : โดยภาคประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

1.วิวัฒนาการของประเทศไทยในเรื่องของการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาวิวัฒนาการของประเทศไทยในเรื่องของการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ในยุคกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระอัยการลักษณะโจรตราขึ้นในสมัย พระรามาธิบดีที่ 1 พระเจ้าอู่ทอง เมื่อพุทธศักราช 1903 มีกฎหมายในลักษณะหนึ่งเรียกว่า กฎหมายโจร 3 เส้น 15 วา คือ กฎหมายที่เป็นการกำหนดความรับผิดชอบร่วมกันทั้งหมู่บ้านในชุมชน เพื่อเป็นการให้เพื่อนบ้านคอยดูแลรักษาความปลอดภัยซึ่งกันและกันเอง ซึ่งสรุปได้ว่าเมื่อมีการปล้นก็ตี ฆ่าคนตายก็ตี หรือทำร้ายสัตว์ถึงตายก็ตี ถ้าการกระทำความผิดเหล่านี้เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของหมู่บ้านใด ให้สมาชิกทุกคนของหมู่บ้านนั้นมีหน้าที่ช่วยกันสืบค้นหาผู้ร้ายให้จงได้ และถ้าการปล้นนั้นเกิดขึ้นในขณะที่เพื่อนบ้านอยู่ด้วยกัน เพื่อนบ้านมีหน้าที่ช่วยต่อสู้ป้องกันโจรด้วย นอกจากนี้ความรับผิดชอบในการชดใช้สินไหมทดแทนยังตกแก่ผู้ที่อยู่รัศมีระยะทาง 3 เส้น 15 วา (ประมาณ 150 เมตร) โดยวัดรอบจากจุดที่เกิดเหตุ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ข้อ 12 กฎหมายลักษณะโจร ระบุว่า “ให้นายบ้าน (เจ้าพนักงาน) ว่ากล่าวแก่ชาวบ้านทั้งปวง ทำจำหล่อแลกองเพลิง หน้าบ้าน หลังบ้าน แล้วให้ผลัดเปลี่ยนกันมานั่งยามตระเวนบรรจบพิทักษ์รักษาป้องกัน ซึ่งภัยผู้ร้ายจะมาทำร้ายคนบ้านนั้น และให้มีกลองสัญญาณไว้ด้วยจงทุกบ้านถ้าแลอายผู้ร้ายจะเข้าปล้นและกระทำร้ายสิ่งใดเป็นการเร็วในทันใดนั้นให้ตีกลองสัญญาณขึ้นแล้วให้ชาวบ้านทั้งปวงมาพร้อมกันจับกุมติดตามอายผู้ร้ายนั้นจงได้”

สมัยกรุงธนบุรี มีการประกาศบัญญัติใช้ในกฎหมายตรา 3 ดวงดังนี้ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจว่ากล่าวลูกบ้าน และจัดการป้องกันโจรผู้ร้าย จัดให้ลูกบ้านผลัดเปลี่ยนกันอยู่ยามตรวจตราในหมู่บ้าน ให้มีเครื่องสัญญาณสำหรับเรียกกันมาช่วยเหลือต่อสู้จับกุมผู้ร้าย ถ้ามีเหตุเกิดขึ้นให้จัดแบ่งพวกออกติดตาม สกัดจับโจรผู้ร้ายตามสมควรแก่เหตุการณ์เพื่อจับกุมเอาตัวผู้ร้ายมาได้

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1. ในรัชสมัยรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 3 ประชาชนยังมีบทบาทในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเช่นเดิม ตำรวจจะมีบทบาทต่อเมื่อได้รับพระบรมราชโองการโปรดให้ตำรวจหลวงช่วยงานเป็นครั้งคราว กรณีมีโจรผู้ร้ายชุกชุมหรือมีคดีอุกฉกรรจ์

2. รัชกาลที่ 4 จัดตั้งกองตำรวจ ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

3. รัชกาลที่ 5 จัดตั้ง กระทรวงนครบาล มีการขยาย “กองโปลิศ” และตรากฎหมายโปลิศ 53 ข้อ อันเป็นกฎหมายจัดระเบียบและข้อบังคับแก่ตำรวจในการทำหน้าที่ด้านรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมืองอย่างมีระบบ จุดเริ่มต้นที่ “ตำรวจ” เข้ามาทำหน้าที่ในการรักษากฎหมาย ทำให้บทบาทของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเช่นในอดีตลดลงไป

2. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการตำรวจในปัจจุบัน

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 มาตรา 3/1 (การมีส่วนร่วมและความโปร่งใส)

2.3 พ.ร.ฎ.ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 8 (3) (4) (5) มาตรา 39, 43 และ 44

2.4 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551 – 2554

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.5 พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 7,16,17,18 (6) และ 19

1) พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 7 “ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามการทำความผิดทางอาญารักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสม และความต้องการของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้การดำเนินการมีส่วนร่วมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ต.ช. กำหนด”

2) พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 16 ให้มีคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ “ก.ต.ช.” มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการตำรวจและกำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบแบบแผน มติคณะรัฐมนตรี และกฎหมาย

3) พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 17 องค์ประกอบคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และปลัดกระทรวงยุติธรรม
- (4) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- (5) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน ต้องมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในด้านกฎหมาย การงบประมาณ การพัฒนาองค์กร การวางแผนหรือการบริหารและจัดการ (ม.19)

4) พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 มาตรา 18 (6) ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจของกรุงเทพมหานคร จังหวัด และสถานีตำรวจต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่ดังกล่าวแล้วรายงาน ก.ต.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

5) ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม
ในกิจการตำรวจ พ.ศ.2549

3. ลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้าหาสภาพและสาเหตุของปัญหา ตลอดจน
ความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน
- 2) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มและตัดสินใจ กำหนดกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญห
ของท้องถิ่นและชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ/การสนับสนุนทรัพยากร
ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติตามกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหของท้องถิ่นและชุมชน
- 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินกิจกรรม
- 5) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและปรับปรุง

โดยท้องถิ่นและชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

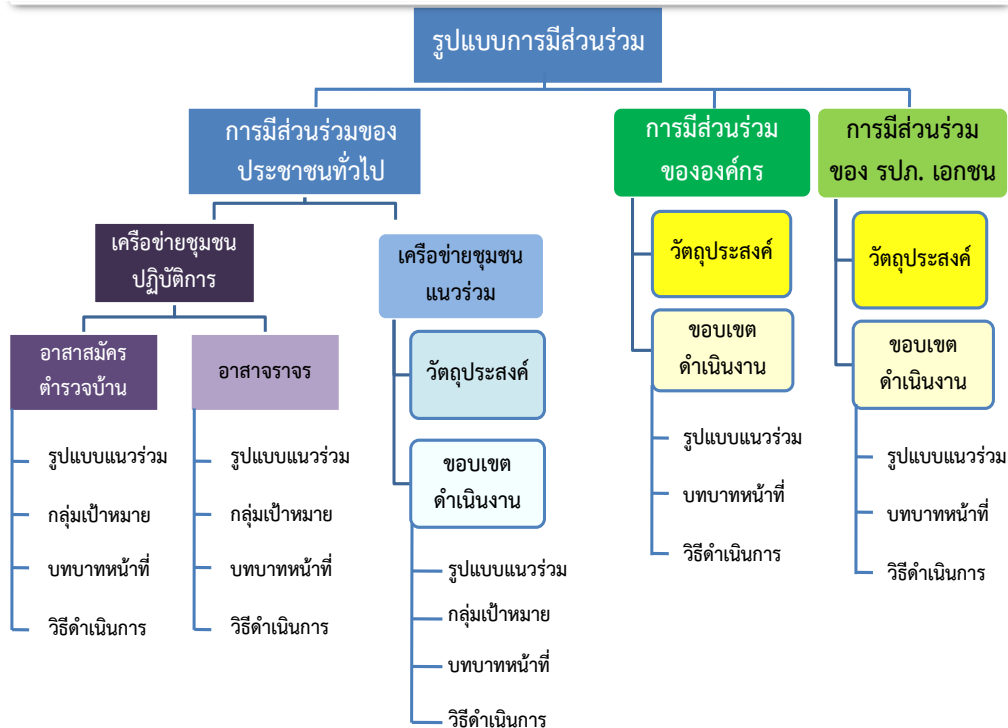
1. ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชน
3. ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
4. ด้านการจราจร
5. ด้านการดูแลสาธารณสมบัติ
6. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการของตำรวจในเชิงนโยบาย ปรากฏตามตารางและ
แผนภาพ ดังนี้

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการตำรวจ

ระดับชาติ	ก.ต.ช.
ระดับท้องถิ่น	
1. ระดับจังหวัด	กต.ตร. จังหวัด/กองบังคับการตำรวจนครบาล
2. ระดับสถานีตำรวจ (อำเภอ/เขต)	กต.ตร.สน./สภ.

**แผนภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้
ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551**

4. รูปแบบการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม

การป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม มีวิธีการดำเนินการในหลายรูปแบบ มีรูปแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์”

ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 – 2529 มีการนำแนวความคิดเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาบรรจุไว้ในแผนระดับชาติเป็นครั้งแรก และต่อมางานชุมชนมวลชนสัมพันธ์จึงได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 – 2534 โดยกำหนดให้การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจะต้องมุ่งเน้นการป้องกันซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหา กรมตำรวจจึงได้มีคำสั่งที่ 114/2530 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2530 เรื่อง การบริหารงานประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของตำรวจ กำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์เป้าหมาย ตลอดจนแนวทางการบริหาร การปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ ทุกระดับ ซึ่งในงานของสถานีตำรวจได้กำหนดลักษณะงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไว้ให้มีชุดปฏิบัติงานจำนวน 11 คน โดยมีนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเป็นหัวหน้า 1 นาย ชั้นประทวน 10 นาย ปฏิบัติงานมานับแต่ปี พ.ศ.2530 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2556) โดยมีปรัชญาหรือแนวทางการดำเนินงานหลัก คือ “การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน”

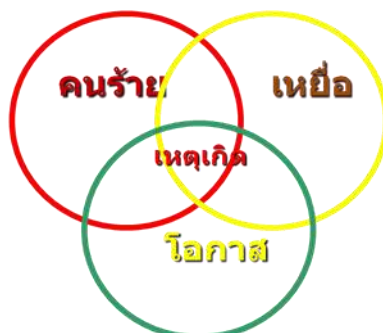
การแสวงหาแนวร่วมภาคประชาชน กับผู้นำทางศาสนาในพื้นที่

สร้างแนวร่วมป้องกันอาชญากรรมชุมชน

ในปี พ.ศ. 2548 มีการศึกษาชุมชนเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน การป้องกันอาชญากรรม (Model) ต่อมาปี พ.ศ. 2549 มีการศึกษาชุมชนเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรม การนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำตัวแบบ (Model) รูปแบบแนวทางการดำเนินงาน กิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมาทดลองปฏิบัติ ซึ่งนำมาใช้ในงานการป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม โดยเรียกกิจกรรมนี้ว่า “ชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม”

โดยนำทฤษฎีการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิดมาเป็นกรอบในการคิด เพื่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

สิ่งสำคัญในการลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมก็คือ ชุมชนสามารถที่จะลดหรือปราบผู้กระทำความผิดหรือป้องกันผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ผู้ด้อยโอกาสจากการเกิดอาชญากรรมและมีการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดอาชญากรรม

“ชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม” เป็นการต่อยอดจาก”งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์” จากการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนมาสู่ “ความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างตำรวจกับประชาชน”

ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนเข้มแข็งเป็นทางเลือกสำคัญของการพัฒนา เนื่องจากการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ไม่สามารถกระทำได้เพียงลำพังเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และชุมชนเท่านั้น ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยการเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับปัญหาทรัพยากรต่าง ๆ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดอนาคตของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยในการสร้างกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

ความหมาย

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบท รวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่ายหรืออื่น ๆ มีการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ

ความเข้มแข็งของชุมชน เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน มีการจัดระเบียบทางสังคมที่ตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา การศึกษา สันทนาการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งสมาชิกภายในชุมชนยังสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาร่วมกันของชุมชนได้อีกด้วย หลักสำคัญของชุมชนเข้มแข็งขึ้นอยู่กับสภาพการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยการผลิต ความรู้ ทักษะของแต่ละชุมชนและการสร้างกระบวนการ หรือจัดระเบียบทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนอย่างสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเองการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่าง ๆ เช่น มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ มิติทางด้านสังคมและมิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น อาจพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากเงื่อนไขและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน

เครือข่าย หมายถึง องค์กร ชุมชนหลายๆ องค์กรที่สัมพันธ์กันเป็นกลุ่มคล้าย ๆ ชมรมหรือสมาคม หรืออาจเป็นสมาคมที่จดทะเบียนเป็นทางการก็ได้ ทั้งนี้แต่ละองค์กรต่าง ๆ ยังคงดำเนินงานของตนเองได้อย่าง

เป็นอิสระ แต่ความสำคัญอยู่ที่การส่งเสริม การเชื่อมประสานให้เกิดเครือข่ายและความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การเป็นเครือข่ายจำเป็นต้องสร้างศรัทธาในพลังชุมชน ต้องมีความเชื่อว่าชุมชนสามารถพัฒนาจนถึงการพึ่งพาตนเองได้หากพวกเขามีโอกาส และถ้าชุมชนมี “เครือข่าย” มีเพื่อน มีคน องค์กร ที่คิดคล้ายกัน มีเป้าหมายคล้ายกัน มีปัญหาและวิธีการแก้ไขที่คล้ายกัน ก็จะมีการเชื่อมโยงเครือข่าย เชื่อมโยงแนวคิด เพื่อมาร่วมกันดำเนินงานร่วมกันช่วยเหลือ แก้ไขและปรับปรุงให้ชุมชนดีขึ้น องค์กรประกอบของชุมชนเข้มแข็ง คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งไว้ ดังนี้

1. มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
2. มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิกชุมชน
3. มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเองรักษาเอื้ออาทรต่อกันและมีความรักท้องถิ่นรักชุมชน
4. มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
5. มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชน อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
6. มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
7. มีการจัดกิจกรรมรวมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
8. มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
9. มีการเสริมสร้าง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. เป็นชุมชนที่อยู่รวมกันเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นและสมาชิกของชุมชนมีศักยภาพที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งมีอุดมการณ์ ค่านิยมร่วมกัน สมาชิกรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและความผูกพันกับชุมชน
2. มีศักยภาพที่พึ่งตนเองได้ในระดับสูง โดยมีทุน แรงงาน ทรัพยากร เพื่อการยังชีพพื้นฐาน หากมีการพึ่งพิงภายนอกชุมชนก็ต้องมีอำนาจในการจัดการเลือกสรรและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้
3. สามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยอำนาจ ความรู้ และองค์กรทางสังคมในชุมชน เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหา
4. สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้และสร้างภูมิปัญญา
5. มีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชน
6. มีแผนการพัฒนาที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกและมุ่งหวังการพัฒนาที่ยั่งยืน

7. มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันบทบาทของชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการดูแลรักษา ความสงบสุข เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดหลายประการ ในการปฏิบัติงานและสภาพปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรม ในชุมชนอยู่ใกล้ชิดและส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยตรง ดังนั้น “ ความรู้สึกผูกพันร่วม ” (Shared Commitment) ของชุมชนว่าปัญหาใดต้องได้รับการแก้ไข และขจัดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมอย่างเร่งด่วน โดยความร่วมมือกันของชุมชนเองย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย และบรรลุผลดีมากกว่าการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะ อาชญากรรมไม่อาจหมดลงไปได้หากปัจจัยเสี่ยงในชุมชนยังดำรงอยู่และไม่ได้รับความสนใจจากชุมชน การดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อการป้องกันอาชญากรรมโดยอาศัย หลักทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine activity theory) อธิบายสาเหตุอาชญากรรมเกิดจากการประกอบกิจวัตรประจำวันของประชาชนผู้เสียหาย คือ ผู้กระทำผิด, เหยื่อ, โอกาสการกระทำผิดสิ่งสำคัญในการลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมก็คือ ชุมชน ที่จะสามารถลดผู้กระทำผิด ผู้เสียหายหรือเหยื่อ อาชญากรรม ผู้ด้อยโอกาส และสภาพแวดล้อมเงื่อนไขที่ทำให้ เกิดอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี การดำเนินกิจกรรมเพื่อการป้องกันอาชญากรรมที่ผ่านมา จะประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่

1. การบังคับใช้กฎหมายเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทำให้คนในสังคมมีความเกรงกลัว ต่อกฎหมายและบทลงโทษคือการข่มขู่และยับยั้งเป็นสำคัญ สามารถตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด
2. การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรม
3. การลดช่องโอกาสการกระทำความผิด
4. การมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าการป้องกัน อาชญากรรมไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้หากปราศจากความร่วมมือจากชุมชน

ตำรวจชุมชนและตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ตำรวจชุมชน

ตำรวจชุมชน (Community Policing) หมายถึง “หลักการทำงานการทำงานของตำรวจ ซึ่งส่งเสริม สนับสนุน แก่ต้นเหตุ เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยเทคนิคการแก้ ต้นเหตุปัญหาด้วยความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน” ซึ่งเป็นแนวคิดเริ่มต้นมาจาก เซอร์ โรเบิร์ต ฟิล ผู้ก่อตั้งตำรวจมหานครลอนดอนหรือ สกอตแลนด์ยาร์ด ที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ” (The police are the public and the public are the police)

ประชาชน คือ ตำรวจคนแรกที่จะคอยปกป้องชุมชนของตนเอง

สรุปแนวคิดการตำรวจชุมชนได้ง่ายๆ คือ ตำรวจชุมชนเป็นหลักการทำงานใหม่ของตำรวจ ที่เพิ่มเติมจากการทำงานของตำรวจแบบเดิมที่มุ่งเพียงมีสายตรวจป้องกันแก้ไขเหตุร้าย และสืบสวนจับกุมคนร้ายเท่านั้น ตำรวจชุมชน มีต้นกำเนิดในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มนำมาใช้ในโครงการสายตรวจเดินเท้า ในเมือง Flint มลรัฐ Michigan และเมือง Newark มลรัฐ New Jersey เมื่อปลายทศวรรษ 1970 มีพัฒนาการมาจากแนวความคิดเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีหลักการที่สำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน และการมุ่งเน้นแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ การปฏิบัติงานตำรวจชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เสมือนเป็นหุ้นส่วนกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนต้องมีบทบาทจัดการกับปัญหาของตนเองมากขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ต้องมีอิสระในการทำงานและตัดสินใจแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เพื่อเป็นการลดช่องว่างในเรื่องปัญหาการบังคับบัญชาตามสายงาน ประชาชนจะมีความรู้สึกปลอดภัยและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนมากขึ้น หลักการตำรวจชุมชน มีดังต่อไปนี้

1. การนำหลักการตำรวจชุมชน เป็นแนวคิดหรือยุทธศาสตร์หลักในการทำงาน (Core Strategy) ที่ตำรวจทุกคนต้องใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน
2. การกระจายอำนาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน (Decentralized) ในพื้นที่
3. กระจายความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละคน (Fixed Geographic & Accountability) ให้รับผิดชอบพื้นที่จนมีความคุ้นเคยหรือชาวบ้านให้ “ความเชื่อใจ” หรือไม่เห็นตำรวจเป็นคนแปลกหน้า
4. ใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัคร (Volunteers) ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ อาทิ อาสาสมัครตำรวจชุมชน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เหยี่ยวเวหา อาสาจราจร เป็นต้น
5. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแสวงหาความร่วมมือและผู้สนับสนุน (Enhancer) ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

6. การบังคับใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหามุขชน (Law Enforcement) ขณะเดียวกันตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายหรือการจับกุม กับความร่วมมือของมุขชน ในการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบของมุขชน

7. เน้นป้องกันปัญหาอาชญากรรม มากกว่ารอให้เกิดเหตุ (Proactive Crime Prevention) การตำรวจมุขชนสนับสนุนให้มุขชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรมด้วยมุขชนเอง โดยการแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม การจัดระบบเพื่อนบ้านเตือนภัย หรือจัดสายตรวจประชาชน เป็นต้น

8. ใช้เทคนิคแก้ปัญหา (Problem Solving) โดยตำรวจ มุขชนและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันเพื่อกำหนดต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในมุขชน (Scanning) แล้ววิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Analysis) แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญห (Response) ดำเนินการแก้ไขปัญห แล้วประเมินผล (Assessment)

9. การเป็นหุ้นส่วนและสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและมุขชน (Partnerships) ประชาชนในมุขชนคือหุ้นส่วนของตำรวจร่วมรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม หรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบในมุขชน ไม่ใช่ปล่อยเป็นปัญหาของตำรวจฝ่ายเดียว

10. ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration) แก้ไขปัญหาที่เป็นต้นเหตุในการทำให้เกิดปัญหาสังคมอันนำไปสู่อาชญากรรม

บทบาทมุขชนกับการบังคับใช้กฎหมาย

นอกจากหลักการตำรวจมุขชนที่ปลูกจิตสำนึกของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมว่าเป็นงานของตนเองมิใช่เป็นงานของตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว ในการบังคับใช้กฎหมายได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติตามหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. การจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ตามความผิดที่ได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ราษฎรมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79,80)

2. การตรวจค้นผู้ถูกจับ สืบเนื่องจากการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดกรณีราษฎรเป็นผู้จับ โดยหลักการราษฎรไม่มีอำนาจในการตรวจค้นบุคคล หากราษฎรเป็นผู้จับ ผู้จับสามารถทำการตรวจค้นได้ เพื่อพบและยึดอาวุธหรือสิ่งของที่ผู้ถูกจับอาจใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทำร้ายราษฎรผู้จับกุมได้ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของราษฎรผู้จับเอง

3. การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเมื่อราษฎรจับกุมตัวผู้ถูกจับแล้ว ราษฎรมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83, 84)

4. การป้องกันตนเอง (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68) กฎหมายให้สิทธิแก่ราษฎรในการป้องกันตนเองต่อการกระทำที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ต่อมุขชน

อย่างหนึ่งในการต่อสู้กับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันในสังคม นอกจากนี้ในทางแพ่ง กฎหมายก็กำหนดให้ราษฎรสามารถใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธิของตน ถ้าพฤติการณ์ไม่สามารถขอให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือได้ทันทางที่ในทันใดได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 451)

5. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเมื่อราษฎรได้รับคำร้องขอจากเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ ราษฎรก็มีหน้าที่ตามกฎหมายต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้จับตามสมควรเท่าที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 หรือกรณีที่เจ้าพนักงานได้สั่งการตามอำนาจหน้าที่ให้ช่วยทำกิจการของเจ้าพนักงานตามกฎหมายก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำสั่งบังคับนั้น (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368)

6. การช่วยเหลือผู้ประสบอันตราย กรณีที่ราษฎรพบเห็นผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้ก็ต้องช่วยตามความจำเป็น (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374)

7. การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117) กรณีที่ราษฎรเป็นนายประกัน เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมีประกัน หนีหรือจะหลบหนี ราษฎรนั้นมีอำนาจจับกุม ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง

8. หน้าที่ของราษฎรตามกฎหมายพิเศษได้แก่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457, พระราชบัญญัติลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ.2507, พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2494 พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 ฯลฯ

ขั้นตอนการปฏิบัติชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม

การปฏิบัติงานด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรมนี้ มีหลักการสำคัญคือ ต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยการให้ความสำคัญ กระตุ้นให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของปัญหา และเจ้าของชุมชนที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญห โดยใช้ศักยภาพและความสัมพันธ์ที่มีในชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ค้นหาแกนนำและองค์กรท้องถิ่น
2. จุดประกายความคิด
3. ศึกษาพื้นฐานชุมชน
4. วิเคราะห์ปัญหาชุมชน
5. ยกร่างกิจกรรมชุมชน
6. นำกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ
7. ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาแกนนำและองค์กรท้องถิ่น

ในขั้นแรกนี้ หลังจากการคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชน ที่จะเข้าดำเนินการ หลักสำคัญอยู่ที่การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก

อบต. หรือที่นักวิชาการเรียกว่า “ผู้นำทางธรรมชาติ” เช่น พระ ผู้อาวุโส กลุ่มแกนนำสตรี กลุ่มแม่บ้าน พ่อเฒ่าแม่แก่ ที่ชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ โดยสัมพันธ์ภาพระหว่างแกนนำหรือผู้นำกับสมาชิกในชุมชนจะเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการค้นหาแกนนำของชุมชนในขั้นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาจเริ่มจากการทำตารางบัญชีตัวแทน แกนนำของทุกภาคส่วนในชุมชน จากนั้นพิจารณาว่า ผู้ใดจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนและชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ โดยอาจเปิดเวทีแบบมีส่วนร่วม หรือเวทีชาวบ้าน โดยให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้เลือกผู้นำของตนเอง โดยมีเครื่องมือ คือ แบบสำรวจค้นหาผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้นำทางธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 2 จุดประกายความคิด

ในขั้นตอนของการจุดประกายความคิด เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเชื่อถือในศักยภาพของแกนนำว่าหากกระตุ้นให้แต่ละคนมีโอกาสใช้ภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ อย่างเต็มที่แล้ว ก็เท่ากับเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดให้มีชุดวิทยากรกระบวนการ ซึ่งเสมือนเป็นตัวนำความเปลี่ยนแปลงทางความคิดไปสู่ชุมชน

วิทยากรกระบวนการ โดยชุดชุมชนสัมพันธ์ จำเป็นต้องมีความรู้ เทคนิค วิธีการ กระตุ้นความคิดแก่ชุมชน เช่น เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วม กระบวนการค้นหาปัญหา และอนาคตของชุมชน การทำแผนที่ความคิด การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเบื้องต้น การวิเคราะห์ปัญหาความยากจน การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เทคนิคการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เทคนิคการสร้างอุดมการณ์ ความรัก ความสามัคคี เทคนิคการโน้มน้าวชักจูง การปลูกกระแสความคิด เป็นต้น และสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ให้เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชนได้

วิธีดำเนินการ

จัดการประชุมแบบมีส่วนร่วมหรือเวทีชาวบ้าน วิทยากรกระบวนการ ต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิดของชาวบ้านให้ได้ว่า การประชุมครั้งนี้เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน การที่พวกท่านเสียเวลามาประชุมครั้งนี้ก็เพื่อสร้างชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกท่านเอง โดยกำหนดกิจกรรม ที่จุดประกายความคิด ให้ชาวบ้านเห็นความเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน กระบวนการดังกล่าว เริ่มต้นจากการให้ชาวบ้านได้แสดงออกถึงวิถีของหมู่บ้านของตนเองในอดีต เรียนรู้ปัจจุบันและยังเห็นอนาคตของหมู่บ้าน ซึ่งมักพบว่าวิถีหมู่บ้านชุมชนในอดีตมีความสุขมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง เอื้ออาทรต่อกันและกัน แต่ในปัจจุบันกลับได้รับความทุกข์มากขึ้น หากให้สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เป็นไปตามทิศทางนี้โดยไม่มีการแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมหมายถึงความหายนะของหมู่บ้านชุมชนอย่างแน่นอน การอบรมเพิ่มเติมความรู้ นำแกนนำและชาวบ้านไปทัศนศึกษาดูงาน อาทิ โดยพาแกนนำ ผู้นำ ไปศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนต้นแบบที่สามารถจัดการตัวเองได้

ตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านสามขา ชุมชนไม้เรียง เพื่อศึกษาขั้นตอนวิธีการที่ชุมชนดังกล่าวดำเนินการ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นและจุดประกายให้ผู้ผู้นำเกิดแนวคิดในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนี้ ใช้กลยุทธ์หลัก 3 ประการ คือ ระลึกอดีต เรียนรู้ปัจจุบัน เพื่อหยั่งเห็นอนาคต โดยมีเครื่องมือ วิทยากร กระบวนการ กิจกรรมเส้นแบ่งเวลา และผู้นำองค์กรต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาพื้นฐานชุมชนด้วยการจัดให้มีเวทีชาวบ้านและร่วมกันค้นหาศักยภาพของชุมชน

ในการจัดทำประชาคม เป็นขั้นตอนของการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน รวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อย การปรับแนวคิดของคนในชุมชนให้รู้จักคิดเองทำเอง และการให้โอกาสคนในชุมชนในการพูดนำเสนอ เข้าร่วมกิจกรรม อาทิ การร่วมกันนำเสนอประวัติศาสตร์ชุมชน การสำรวจ ข้อมูลจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน รายรับ รายจ่าย และการค้นหาศักยภาพทุนของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ กระตุ้นให้ชุมชนเห็นถึงสิ่งที่มีในชุมชน ไม่ใช่การเน้นให้เห็นว่าชุมชนขาดแคลนสิ่งใด การให้ชุมชนร่วมกันค้นหาองค์ประกอบที่ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ โดยใช้เวทีประชาคมร่วมกันทำตาราง บัญชี หรือแผนที่ทุนชุมชน จำแนกตามประเภท อย่างละเอียด เช่น ทุน บุคคล ปรากฏชาวบ้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ทักษะ ภูมิปัญญา ของชุมชน เป็นต้น

จัดเวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาพื้นฐานและค้นหาศักยภาพของชุมชน

วิธีดำเนินการ

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากหน่วยงานภาครัฐ เจ้าของพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย โรงเรียน วัด และผู้นำหมู่บ้าน ออกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และออกเยี่ยมเยือนประชาชน รายครัวเรือน เพื่อรวบรวมข้อมูลมาศึกษา วิเคราะห์หาสาเหตุ และความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาในหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาชุมชน

ขั้นตอนนี้เป็นการใช้เวทีประชาคม ให้ชุมชนร่วมกันเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน อาทิ การทะเลาะวิวาทของกลุ่มเด็กวัยรุ่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเศรษฐกิจ และร่วมกันจัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็น

เร่งด่วนของปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขก่อน - หลัง นอกจากนี้ใช้เวทีประชาคมค้นหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

วิธีดำเนินการ

วิทยากรกระบวนการเปิดประชุมแบบมีส่วนร่วมหรือเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ประชาชนได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน ซึ่งเขาเหล่านั้นเป็นความเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด แต่ไม่สามารถนำความรู้ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงนั้นไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ วิทยากรกระบวนการโดยชุดชุมชนสัมพันธ์ ต้องกำหนดกิจกรรม สะท้อนข้อมูลของปัญหา เรียกว่าทุกข์ของชุมชน หรือทุกข์ของครอบครัว เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัญหาของหมู่บ้านชุมชนคืออะไร มีสาเหตุมาจากอะไร จากนั้นให้ชาวบ้านลงคะแนน ปัญหาของหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งสามารถทราบถึงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ชาวบ้านต้องการแก้ไข เรียกว่า การวิเคราะห์วิกฤติของปัญหา และแสดงให้เห็นว่าในส่วนลึกของชาวบ้านล้วนต้องการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อยู่แล้ว แต่ต่างซ่อนความรู้สึกไว้นอกจากนี้ทำให้ค้นพบว่าสาเหตุของปัญหามาจากความสูญเสียศักยภาพของการพึ่งตนเองการวิเคราะห์ปัญหาของหมู่บ้าน ชุมชน ต้องควบคู่ไปกับการปฏิบัติการทางจิตวิทยาของวิทยากรกระบวนการ เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความคิด ความรู้สึกที่จะต้องลุกขึ้นมาแก้ปัญหาของตัวเอง และพร้อมใจทำพันธสัญญาในการร่วมกันแก้ไขปัญหา เกิดสำนึกของชุมชนที่หายไป หรือถูกบั่นทอน ให้กลับมาอีกครั้ง โดยใช้กลยุทธ์หลัก 3 ประการ คือ ชี้ให้เห็นทุกข์ ปลุกให้ลุกขึ้นสู้ เรียนรู้ร่วมกันเพื่อแก้ไข โดยมีเครื่องมือ วิทยากรกระบวนการ กิจกรรมทุกของครอบครัว ชุมชน และแบบสำรวจ

ขั้นตอนที่ 5 ยกร่างกิจกรรมชุมชน

ขั้นตอนการยกร่างกิจกรรม เป็นขั้นของการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปแบบ มีการกำหนดกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติแล้วเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ เช่น มาตรการทางสังคมของชุมชน อาสาสมัครตำรวจบ้าน โครงการพัฒนาผู้นำหมู่บ้านชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติด โครงการค่ายผู้นำเยาวชน ป้องกันอาชญากรรมและปัญหายาเสพติด เพื่อให้เยาวชนได้ทราบถึงโทษของยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนต้องสามารถจัดลำดับความสำคัญ และร่วมพิจารณาว่า แผน/โครงการใดชุมชนสามารถดำเนินการได้เอง หรือต้องขอรับการสนับสนุนจาก อบต.หรือต้องขอรับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจะทำให้ทุกคนในชุมชนได้รับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผลประโยชน์ จากแผนงาน/โครงการที่กำหนดขึ้นอย่างแท้จริง

ขับเคลื่อนโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน ตำรวจชุมชน

สร้างแกนนำจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม

วิธีดำเนินการ

จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน/ ชุมชน จากการเลือกของชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุม การร่วมกันกำหนด กฎของหมู่บ้าน เพื่อยึดถือปฏิบัติร่วมกัน การจัดเวรยาม เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม การรณรงค์ป้องกันปัญหาอาชญากรรม การจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การจัดตั้งกลุ่ม อาชีพ กลุ่มแกนนำเยาวชน เป็นต้น จากนั้น แกนนำชุมชนจะขยายความคิดไปยังหมู่บ้านข้างเคียง ให้ตื่นตัว อย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นกระแสของพลังชุมชนในพื้นที่ การเคลื่อนไหวของชุมชนในลักษณะดังกล่าว เป็นการกระทำด้วยจิตสำนึก ปกป้องท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง โดยมีเครื่องมือ คือ วิทยากรกระบวนการ กิจกรรมชุมชนในฝัน และการเขียนโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำเสนอองค์กรส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 นำกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม จนเกิดเป็นลักษณะของหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง สมาชิกมีความสัมพันธ์ กันอย่างแน่นแฟ้น เข้าใจกัน มีความสามัคคี เกิดการมีส่วนร่วม รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มี ศักยภาพสามารถพึ่งตนเองได้ มีความสามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการในการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งยัง สามารถที่จะร่วมกันใช้กติกาที่เป็นบรรทัดฐานของสังคมในการตัดสินใจ โดยมีอำนาจการจัดการตามข้อกำหนด

และมาตรการที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเองตามกรอบกฎหมาย มีบทลงโทษ เมื่อมีผู้ฝ่าฝืน โดยจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเป็นที่ปรึกษาในระหว่างดำเนินโครงการ เช่น มาตรการตัดความช่วยเหลือของชุมชนต่อครอบครัวและตัวผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติดในชุมชน

วิธีดำเนินการ

การใช้วิทยากรกระบวนการ เข้าดำเนินการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งนั้น สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะสั้นเท่านั้น หากไม่มีกิจกรรมดำเนินการอีก ปัญหาต่าง ๆ ก็จะกลับมาอีก กลยุทธ์ที่ได้ผลที่สุดคือ การพัฒนา โดยการให้หมู่บ้าน ชุมชนนั้นสามารถรวมตัวกันเพื่อตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ แบบยั่งยืน มีการจัดทำ แผนแม่บท และพัฒนาเครือข่ายชุมชนร่วมกันหลายหมู่บ้าน เพื่อให้บรรลุถึงแนวทางพึ่งพาตนเองภายใน ชุมชน และระหว่างเครือข่าย เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักทฤษฎีใหม่ การตั้งกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ การแบ่งการดูแลเป็นคุ้มต่าง ๆ เพื่อเฝ้าระวังปัญหา การจัดตั้งเครือข่าย ร่วมมือในทุก ๆ ด้าน ระหว่างชุมชนด้วยกันเองจึงเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ อย่างถาวร เพราะกิจกรรมเหล่านี้เน้นกระบวนการ รวมกลุ่มของชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชนโดยมีเครื่องมือ วิทยากรกระบวนการ องค์กรส่วนท้องถิ่น สถานีนามัย วัด โรงเรียน กลุ่มพลังต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ชุมชน

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผล

การติดตามประเมินผล ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการเข้าดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และ ชุมชน ร่วมกันประเมินผลโดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น (โพล) หรือการสัมภาษณ์บุคคลว่า ภายหลังจากที่ ดำเนินโครงการไปแล้ว ชุมชนเกิดความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ลดความหวาดระแวงอาชญากรรมลงได้ เพียงใด

วิธีดำเนินการ

ตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลกิจกรรมออกสัมภาษณ์ เยี่ยมเยียน สอบถามถึง ความเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้าน/ชุมชน ในทางที่ดีขึ้น มีความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน และตระหนักถึงการเป็น เจ้าของปัญหาร่วมกันโดยมีเครื่องมือเป็นแบบสำรวจออกพบปะเยี่ยมเยือนรายครัวเรือน และแกนนำกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่การดำเนินการเช่นนี้ จึงจะเป็นการเอาชนะปัญหาอย่างยั่งยืนด้วยวิถีชุมชน และพลังของชุมชนเอง เป็นหลัก ซึ่งถือเป็นความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน อย่างแท้จริง

บทสรุป

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม เป็นแนวทาง ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ด้วยความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน มุ่งเน้นให้มีการใช้ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ การเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเจ้าหน้าที่ ตำรวจมีหน้าที่ให้ความรู้และสร้างความร่วมมือ เพื่อให้ประชาชนได้มาช่วยเหลือนงานป้องกันอาชญากรรมและ แก้ไขความไม่เป็นระเบียบของชุมชน หลักการนี้สอดคล้องกับหลักการ “การตำรวจชุมชน” (Community Policing) ที่มีต้นกำเนิดในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับการพัฒนามาจากแนวความคิดของหลักการตำรวจ

ชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมแนวความคิดใหม่ จนกลายเป็นแนวความคิดในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกำหนดให้ตำรวจและชุมชนร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิดเสมือนหนึ่งว่าเป็นหุ้นส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาความเสื่อมโทรมของความไร้ระเบียบชุมชน ปัญหาคุณภาพชีวิตและความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อตำรวจและใส่ใจในปัญหาอาชญากรรมมากขึ้นเสมือนเป็นหน้าที่ของตนเอง โดยการปฏิบัติตามหลักการด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม มีขั้นตอนการ 38 ขั้นตอน ได้แก่ ค้นหาแกนนำและองค์กรท้องถิ่น จุดประกายความคิด ศึกษาพื้นฐานชุมชน วิเคราะห์ปัญหาชุมชน ยกร่างกิจกรรมชุมชน นำกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผล ซึ่งในขั้นตอนการค้นหาแกนนำนั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นและสำคัญที่สุดในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน หากชุมชนมีแกนนำที่เข้มแข็งแล้ว ก็จะนำพาชุมชนของตนไปในทิศทางที่คนในชุมชนมุ่งหวังร่วมกันได้

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติตามหลักการด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม เป็นหัวใจสำคัญของงานป้องกันอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้กำหนดหลักการดังกล่าวนี้เป็นยุทธศาสตร์ขององค์กร การปฏิบัติในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้บังคับบัญชาทุกระดับจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและให้ความสำคัญในบทบาทของหลักการตำรวจชุมชน โดยเฉพาะ การฝึกกำลังเพื่อบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชนสมดังเจตนารมณ์ต่อไป

บทที่ 5

การป้องกันอาชญากรรมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

เทคโนโลยีสำหรับควบคุมกำกับดูแล

1. สายตรวจ GPS

เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ โดยใช้รถจักรยานยนต์ติดกล่องส่งสัญญาณจีพีเอสไว้บริเวณใต้เบาะ ลักษณะการทำงานของรถสายตรวจจีพีเอสจะสามารถส่งข้อมูลขณะปฏิบัติการของสายตรวจเข้ามายังจอมอนิเตอร์เพื่อตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้น สามารถตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังนี้ ความเร็ว ระยะทางที่รถวิ่งเป็นกิโลเมตร สามารถระบุได้ว่ารถกำลังวิ่ง หรือจอดอยู่ สตาร์ทเครื่องมาแล้วกี่นาที บอกเวลา วันที่ขณะปฏิบัติงานได้อย่างละเอียด โดยข้อมูลจากตัวรถจะส่งเข้ามายังเครื่อง Server ผ่านทางสัญญาณโทรศัพท์มือถือ ทำให้เกิดความเสถียรของสัญญาณและข้อมูลการใช้รถจะอัปเดตทุก 1 นาที โดยจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจห้องวิทยุเป็นผู้ดูแลจอมอนิเตอร์อยู่ตลอดเวลา

การนำเทคโนโลยีกล่องวงจรปิดแบบ Realtime และระบบ GPS มาเพิ่มประสิทธิภาพสายตรวจ

2. ระบบ QR Code

ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตำรวจสายตรวจต้องพัฒนาให้ทันยุค เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ออกตรวจตามจุดต่าง ๆ จากเดิมที่ตำรวจสายตรวจจะต้องลงนามในสมุดตรวจที่ดูแตกต่าง ๆ ที่มีกัประสบปัญหาสมุดชำรุดเสียหายง่าย ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ยาก มีความน่าเชื่อถือน้อย การรวบรวมสถิติเป็นไปได้ยาก และใช้งบประมาณสูง ก็เปลี่ยนมาใช้ QR Code แทน เพียงแค่ใช้โทรศัพท์สแกน QR Code แล้วส่งผลการตรวจ จึงทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ตรวจสอบได้ง่าย ว่าตำรวจสายตรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ต่าง ๆ ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติหน้าที่จริงหรือไม่

การพัฒนา ระบบ QR Code มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการออกตรวจของเจ้าหน้าที่สายตรวจ

เทคโนโลยีสำหรับการสืบค้นข้อมูล

1. ระบบข้อมูลอาชญากรรม (Police Data Center : PDC)

เป็นระบบฐานข้อมูลอาชญากรรมของ ตร. ซึ่งประกอบด้วยฐานข้อมูลหมายจับ ฐานข้อมูลบุคคลพ้นโทษ ฐานข้อมูลบุคคลที่เคยกระทำความผิด ฐานข้อมูลรถหาย และฐานข้อมูลคนหายพลัดหลง ซึ่งผู้ปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามสามารถทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อนำใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกฐานข้อมูลโดยทำการตรวจสอบผ่านโทรศัพท์มือถือได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ในขณะปฏิบัติหน้าที่

2. ระบบสารสนเทศข้อมูลอาชญากรรม CRIMES

เป็นระบบฐานข้อมูลที่พัฒนามาจาก POLIS รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมต่อไปยังฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น ทั้งในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ หน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทั้งในด้านงานสอบสวน งานป้องกันปราบปราม งานจราจร อำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะระดับสถานีตำรวจ โดยแยกระบบฐานข้อมูลคดีอาญาออกมาจากระบบ POLIS เดิมทั้งหมด ส่วนระบบ POLIS ก็คงเหลือการใช้งานเฉพาะระบบฐานข้อมูลกำลังพล การเงินงบประมาณ พัสดุ เท่านั้น

3. ระบบ SMS หมายจับของ ตร.

เป็นระบบการตรวจสอบข้อมูลหมายจับ และรถหายผ่านระบบ SMS ของโทรศัพท์มือถือ โดยตำรวจภูธรภาค 7 เป็นผู้ริเริ่มนำระบบนี้มาใช้เป็นครั้งแรก ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีการขยายการใช้งานไปทั่วประเทศ โดยร่วมกับผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือในการใช้งานร่วมกัน และต้องมีการลงทะเบียนขอใช้งานกับศูนย์เทคโนโลยีกลาง (ศทก.) ก่อนจึงจะใช้งานได้

4. ระบบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (AMI)

เป็นระบบฐานข้อมูลกรมการปกครองที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอเชื่อมต่อใช้โดยผ่านระบบ CRIMES แต่ก็สามารถเชื่อมต่อใช้โดยตรงไปยังฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ได้ ผู้ใช้งานต้องได้รับอนุญาต และต้องใช้งานร่วมกับบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card

เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารข้อมูล ได้แก่

1. E – mail หรือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้รับส่งกันโดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีข้อดี คือ

- รวดเร็ว เชื่อถือได้
- ประหยัดค่าใช้จ่ายในการส่ง และลดการใช้กระดาษ
- ลดเวลาในการส่งเอกสารลง
- สามารถส่ง-รับเอกสารได้ตลอดไม่จำกัดเวลา หรือระยะทาง
- สามารถส่งให้ผู้รับได้พร้อม ๆ กันหลายคนในเวลาเดียวกัน
- เหมาะแก่การรับ-ส่ง File ที่มีขนาดใหญ่
- ข้อมูลจะถูกเก็บไว้สืบค้นในภายหลังได้

2. LINE Application

แอปพลิเคชันไลน์ (LINE) เป็นโปรแกรมเมสเซนเจอร์ที่สามารถใช้งานได้บนโทรศัพท์มือถือที่มีระบบปฏิบัติการ iOS, Android และ Windows Phone สามารถใช้งานได้บนแท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ (PC) และคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) ทั้งที่เป็นระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows และ Mac OS ด้วยความที่มีลูกเล่นมากมาย สามารถแชท ส่งรูป ส่งไอคอน ส่งสติ๊กเกอร์ ตั้งค่าคุยกันเป็นกลุ่ม ฯลฯ ทำให้มีผู้ใช้งานแอปฯ นี้เป็นจำนวนมาก

เทคโนโลยีสำหรับการถ่ายภาพและเก็บประวัติบุคคล

ตามข้อกำหนดในเรื่องการจัดทำข้อมูลข่าวสารประจำสถานีตำรวจ จะต้องมีการจัดทำข้อมูล ประวัติ ผู้ต้องหาบุคคลผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิด จึงควรวางระบบในการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายภาพและเก็บประวัติบุคคล ดังนี้

1. จัดหากล้องถ่ายภาพ Digital ให้กับสายตรวจ และสืบเวร
2. จัดทำแบบฟอร์มประวัติบุคคล แจกจ่ายให้สายตรวจและสืบเวร โดยใช้กระดาษที่มีคุณภาพดี ทำแบบฟอร์มเว้นช่องสำหรับถ่ายภาพขนาด 4x5 ซม.
3. กำหนดให้สายตรวจบันทึกประวัติบุคคลกลุ่มเสี่ยงลงในแบบฟอร์ม และถ่ายภาพพร้อมชื่อ-ชื่อสกุล 2 - 3 ภาพ
4. กำหนดให้สืบเวรบันทึกประวัติผู้ต้องหาลงในแบบฟอร์ม และถ่ายภาพพร้อมชื่อ-ชื่อสกุล 2 - 3 ภาพ
5. กำหนดให้สายตรวจ และสืบเวร ส่งแบบประวัติที่กรอกข้อมูลแล้วพร้อมกล้องให้เจ้าหน้าที่ที่จัดไว้เป็นการเฉพาะ ทุกเช้าวันทำการ
6. เจ้าหน้าที่ถ่ายโอนภาพจากกล้องมาเก็บในคอมพิวเตอร์ แล้วคืนกล้องไปใช้งานต่อ
7. เจ้าหน้าที่ใช้โปรแกรม ACD Pro หรือโปรแกรมอื่น Crop ภาพให้ได้อัตราส่วน 4x5 เพิ่ม-ลด ความสว่าง และบันทึกภาพด้วยชื่อ-ชื่อสกุล เจ้าของประวัติในโฟลเดอร์ที่กำหนด
8. พิมพ์ภาพที่ตกแต่งแล้วลงในแบบฟอร์ม โดยตั้งกั้นหน้า 150 มม. กั้นหลัง 20 มม. จะได้ภาพที่ลงแบบฟอร์มพอดี

ระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน

1. ระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191

ประเทศไทย โดยกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บก.สปพ.บข.น.) ได้นำระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191 มาใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อมาได้ขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ จนในปัจจุบันได้ใช้หมายเลข 191 เป็นหมายเลขฉุกเฉินสำหรับเหตุที่เกี่ยวข้องกับตำรวจทั่วประเทศและเป็นสากลแล้ว

ลักษณะการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ 191 มีการจัดตั้งที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล และที่ทำการตำรวจภูธรจังหวัด จังหวัดละ 1 ศูนย์

ศูนย์รับแจ้งเหตุ 191 เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ทั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ สถานีตำรวจ และสายตรวจ ต่างต้องร่วมกันปฏิบัติเพื่อดูแลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงประชาชนและเป็นศูนย์ประสานงานกลางระหว่างหน่วยต่าง ๆ

มาตรฐานของระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191

ศูนย์รับแจ้งเหตุ 191 มีตัวชี้วัดความสำเร็จของงานตามมาตรฐานขั้นต่ำของระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน โดยสมาคมหมายเลขฉุกเฉินแห่งชาติ และจากการเทียบเคียงกับระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉินประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ ดังนี้

1. การโทรศัพท์ 191 จากโทรศัพท์พื้นฐาน และโทรศัพท์มือถือทุกระบบจะต้องไปติดยังศูนย์รับแจ้งเหตุที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ

2. สามารถรับสายเรียกเข้าได้ทุกสาย ด้วยความเร็วเฉลี่ยไม่เกิน 4 วินาที เมื่อโทรติด

3. สามารถรับแจ้งและบันทึกเหตุเบื้องต้นภายในเวลา 1 นาที และส่งสายตรวจได้ทันที

4. สามารถกำกับดูแลสายตรวจให้ไปที่เกิดเหตุทุกเหตุ ระยะเวลาที่สายตรวจไปที่เกิดเหตุไม่ควรเกิน 5 นาที สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครและในเขตชุมชน และไม่ควรเกิน 15 นาที สำหรับพื้นที่นอกเขตชุมชน

5. สามารถพิมพ์รายงานจากระบบอย่างน้อย ดังนี้

5.1 รายงานโทรศัพท์ สถิติการโทร 191 ระบุจำนวนสายที่โทรเข้า จำนวนสายที่ได้รับ จำนวนสายที่ไม่ได้รับ ความเร็วเฉลี่ยในการรับสาย ทั้งภาพรวมและแยกรายละเอียดของพนักงานรับโทรศัพท์แต่ละคน

5.2 รายงานเหตุ

1) รายงานรายละเอียดของเหตุแต่ละเหตุว่าโทรเข้ามาเมื่อใด แจ้งเหตุเรื่องใด ใครเป็นผู้รับสาย ใครเป็นผู้สั่งการ สายตรวจสายใดไประงับเหตุ ใช้เวลาถึงที่เกิดเหตุเท่าใด และผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร

2) รายงานค่าระยะเวลาไปถึงที่เกิดเหตุของเหตุแต่ละเหตุ และ/หรือในภาพรวมในรอบระยะเวลาที่กำหนด

3) รายงานจำนวนเหตุ ในรอบระยะเวลาที่กำหนด แยกตามประเภทของเหตุ และ/หรือแยกตามรายสถานีตำรวจ หรือรายกองบังคับการ

5.3 รายงานผลการปฏิบัติงานของสายตรวจ ระบุจำนวนเหตุที่ระงับ ค่าระยะเวลาไปถึงที่เกิดเหตุแยกตามหมายเลขสายตรวจ และ/หรือ แยกตามสถานีตำรวจ

การปฏิบัติงานในหน้าที่ รอง ผกก.ป., สวป., ร้อยเวลา 20, สายตรวจ กับระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
191

1. กำกับให้ศูนย์วิทยุ สภ. ที่รับแจ้งเหตุจาก 191 จะต้องส่งสายตรวจไประงับเหตุ
2. ขณะปฏิบัติหน้าที่จะต้องเฝ้าฟัง และกำกับดูแลให้สายตรวจเฝ้าฟังวิทยุ สามารถติดต่อสื่อสารทางวิทยุได้ตลอดเวลา เพราะ

2.1 วิทยุสื่อสาร เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สะดวก สามารถติดต่อสื่อสารสั่งการเหตุได้รวดเร็วกว่าโทรศัพท์

2.2 วิทยุสามารถกระจายเสียงไปยังสายตรวจทุกสายได้พร้อมกัน ขณะที่โทรศัพท์ติดต่อได้ 1 ต่อ 1 (ยกเว้น Conference Call แต่ใช้เวลามาก)

2.3 ความถี่ของสายตรวจ ควรใช้ความถี่เดียวกับศูนย์รับแจ้งเหตุ เพื่อให้การสื่อสารสั่งการเหตุจากศูนย์ฯ ไปยังสายตรวจรวดเร็ว โดยอาจทำได้โดย

1) ใช้ความถี่เดียวกันทั้งหมด เหมาะกับพื้นที่ที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก มีลูกข่ายไม่หนาแน่นมากนัก

2) ใช้ระบบ SCAN เพื่อฟังทั้งความถี่ของศูนย์รับแจ้งเหตุ และความถี่ของแต่ละ บก. หรือ สน./สภ. ซึ่งควรใช้ในกรณีที่พื้นที่ขนาดใหญ่ มีลูกข่ายจำนวนมาก แต่ละสถานีตำรวจมีความถี่เฉพาะ ก็ปรับระบบวิทยุของสายตรวจให้สามารถฟังได้ทั้งความถี่ของศูนย์รับแจ้งเหตุ และความถี่ของสถานี (ความถี่รับ) เมื่อศูนย์ฯ สั่งการให้สายตรวจไประงับเหตุ สายตรวจจะได้รับฟังได้ตั้งแต่โอกาสแรก แต่เมื่อสายตรวจจะเรียกกลับให้ไปเรียกทางช่องของสถานี (ความถี่ส่ง)

3. กำกับดูแลให้สายตรวจไปที่เกิดเหตุ เมื่อได้รับแจ้งจากศูนย์ 191 ตามเวลาที่ควร ดังนี้

3.1 ภายใน 5 นาที สำหรับเขต กทม. หรือ เทศบาลหลัก

3.2 ภายใน 15 นาที สำหรับนอกเขตเทศบาลหลัก (เขตสายตรวจตำบล)

คำว่าเทศบาลหลัก หมายถึงว่าในปัจจุบัน แต่ละสถานีตำรวจภูธร จะมีหลายเทศบาล แต่จะมี 1 เทศบาล ซึ่งเป็นเทศบาลหลักรับผิดชอบพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของสถานีตำรวจนั้น ๆ การจัดสายตรวจจะมีการจัดสายตรวจจรดักกรยานยนต์แบ่งเขตตรวจตลอด 24 ชั่วโมง การไประงับเหตุในพื้นที่นี้จึงไม่ควรเกิน 5 นาที ส่วนเทศบาลอื่นที่อยู่รอบนอก จะเป็นความรับผิดชอบของสายตรวจตำบล มีการจัดกำลังและการบริหารที่แตกต่างออกไป แต่สายตรวจก็ไม่ควรไปถึงที่เกิดเหตุช้ากว่า 15 นาที

4. กรณีสายตรวจติดภารกิจ ให้สั่งการสายตรวจอื่นไประงับเหตุ หรือไประงับเหตุด้วยตนเอง

5. กรณีสายตรวจไม่รับวิทยุ ให้สั่งการสายตรวจอื่นปฏิบัติ และตรวจสอบแก้ไข

6. กรณีที่ศูนย์ฯ ออกอากาศสกัดจับคนร้าย ที่ใช้ยานพาหนะกระทำผิดแล้วหลบหนี จะต้องกำกับดูแลให้สายตรวจเข้าจุดสกัดจับตามแผนที่กำหนด

การสกัดจับ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

6.1 ความเร็วในการสื่อสารสั่งการ และการเข้าประจำจุด เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ

6.2 เจ้าหน้าที่วิทยุ และผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ต้องมีทักษะในการเรียงคำพูด สั้นกะทัดรัด ได้ใจความ (ใช้นามเรียกขาน และประมวลลับ) “ศูนย์...(ชื่อศูนย์)..แจ้งสกัดจับกุมรถ ก่อเหตุ/ถูกก่อเหตุ...(ชื่อเหตุ)...จาก... (สถานที่เกิดเหตุ)...แล้วตามด้วย ประเภทรถ ยี่ห้อ รุ่น สี หมายเลขทะเบียน ที่สังเกต ก่อเหตุ/ถูกก่อเหตุ...(ชื่อเหตุ)...จาก...(สถานที่เกิดเหตุ)...เมื่อเวลา.....หรือ...(กิโลเมตร)...ที่ผ่านมา หลบหนี มุ่งหน้า.....จรวจ และสายตรวจ สกัดจับตามแผนด้วย เปลี่ยน”

6.3 เจ้าหน้าที่วิทยุ และผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ต้องรู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี

6.4 การเคลื่อนที่ของคนร้าย สามารถหลบหนีไปได้ระยะทางเฉลี่ย นาทีละ 1.2 กม. หรือ 5 นาที หนีไปได้ 6 กม. มีโอกาสที่จะข้ามเขตสถานีตำรวจ ข้ามกองบังคับการ หรือข้ามเขตจังหวัด เพราะฉะนั้น จะต้องรีบแจ้งให้สายตรวจสถานีตำรวจข้างเคียงรับทราบ

6.5 พึงระลึกเสมอว่า คนร้ายพร้อมจะหนี ต้องใช้ยุทธวิธีสกัดกั้นคนร้าย มิใช่เพียงสั่งให้คนร้าย หยุดรถเท่านั้น

7. พิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติงานของสายตรวจในความควบคุม โดยนำข้อมูลจากศูนย์ 191 มาใช้ในการบริหาร ดังนี้

7.1 คำนวณระยะเวลาถึงที่เกิดเหตุ

7.2 ผลความพึงพอใจ/ข้อตำหนิของผู้แจ้ง จากการสุ่มตรวจสอบโทรกลับของศูนย์ 191

ตัวอย่างค่าระยะเวลาสายตรวจไปถึงที่เกิดเหตุ ก.ย.61

สภ.	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	จำนวน	เวลาเฉลี่ย(นาที)	จำนวน	เวลาเฉลี่ย(นาที)
เมืองเพชร	266	3.57	245	7.02
ชะอำ	110	4.47	230	7.46
ท่าสาย	33	3.09	100	7.19
บ้านลาด	11	5.15	75	7.43
เขาย้อย	13	4.50	98	7.57

8. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาลูกโทร 191 เล่น หรือแจ้งเหตุเท็จ

ปัญหาของศูนย์รับแจ้งเหตุ 191 และ Call Center ต่าง ๆ คือ ปัญหาลูกโทรเล่น ทำให้สายไม่ว่าง ผู้ที่เดือดร้อนจริงอาจโทรเข้า 191 ไม่ได้ และสายตรวจ หรือร้อยเวร 20 อาจจะต้องเสียเวลาไปที่เกิดเหตุที่เป็นเท็จ ปัญหานี้จะกระทบต่อจิตใจของเจ้าหน้าที่ทั้งในศูนย์ฯ และสายตรวจ

รอง ผกก.ป., สวป., ร้อยเวร 20 สามารถช่วยแก้ไขปัญหาลูกโทรเล่นได้ ดังนี้

8.1 ให้ความรู้แก่เด็ก ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม การปฏิบัติเมื่อประสบเหตุฉุกเฉิน และการแจ้งเหตุที่ 191 การให้ความรู้นี้จะทำเป็นโครงการไปตามโรงเรียน ชุมชน หรือโอกาสอื่น ๆ

8.2 กรณีเด็กไม่เชื่อฟัง หรือแฉ่งเหตุที่มีความร้ายแรง เช่น ชูวามระเบิด อาจพิจารณาสั่งการสายตรวจจับกุมดำเนินคดี โดยศูนย์ฯ จะตรวจสอบตำแหน่งตู้สาธารณะที่มีการโทรเล่น และประสานงานมายังสายตรวจ

การจัดระบบรับแจ้งเหตุของสถานีตำรวจ

1. แต่ละสถานีตำรวจ จะต้องจัดให้ศูนย์วิทยุ ทำหน้าที่เป็นศูนย์รับแจ้งเหตุของสถานี โดยกำหนดหมายเลขโทรศัพท์สำหรับการรับแจ้งเหตุประจำสถานีเป็นการเฉพาะ

2. จัดกำลังพลอย่างน้อย 1 นาย (ขึ้นอยู่กับปริมาณงาน) ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์รับแจ้งเหตุ

3. รอง ผกก.ป. หรือ สว.ป. ที่ได้รับมอบหมาย ต้องกำกับดูแลการปฏิบัติ ให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191 โดยอนุลอม โดยมีหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ตรวจสอบให้คู่สายรับแจ้งเหตุ ใช้การได้โดยสมบูรณ์ตลอดเวลา

3.2 รับสายทุกสายด้วยความเร็วไม่เกิน 15 วินาที (3 ครั้ง) เมื่อโทรติด

3.3 บันทึกเหตุทุกเหตุที่ได้รับแจ้ง ลงในสมุดหรือแบบฟอร์มที่กำหนด ตามตัวอย่างแนบท้าย โดยให้ปรากฏข้อมูล วันเวลาที่รับแจ้ง ประเภทของเหตุ สถานที่เกิดเหตุ ผู้แจ้ง ผู้รับแจ้ง และต้องบันทึกทันทีขณะรับแจ้ง

3.4 บันทึกเวลาที่สั่งการสายตรวจ และให้มีการติดตามผลการปฏิบัติเหตุทุกเหตุ ว่าสายตรวจไปถึงที่เกิดเหตุแล้วหรือไม่ เมื่อเวลาใด ใช้เวลาเท่าใด ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร

3.5 จัดทำสถิติค่าระยะเวลาสายตรวจถึงที่เกิดเหตุ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติของสายตรวจในสถานีตำรวจนั้น ๆ

3.6 ให้มีการโทรศัพท์กลับไปหาผู้แจ้ง เพื่อสอบถามผลการปฏิบัติ วัดความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

3.7 นอกจากการรับแจ้งเหตุฉุกเฉินแล้ว ศูนย์รับแจ้งเหตุของสถานี จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องไม่เร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเบาะแส ข้อร้องเรียน ข้อติชมต่าง ๆ แล้วนำข้อร้องเรียน ข้อติชม มาดำเนินการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แบบฟอร์มการรับแจ้งเหตุ

เหตุ.....

สถานที่เกิดเหตุ..... ☐ ใน ☐ นอก เขตเทศบาล

อาวุธที่ใช้.....มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือไม่.....

ยานพาหนะ ☐ รถหาย ☐ ใช้ในการกระทำความผิด ☐ ถูกประทุษร้าย ☐ ว.40 หลบหนี ☐ อื่น ๆ

ประเภท.....ยี่ห้อ.....รุ่น.....สี.....

หมายเลขทะเบียน.....ที่สังเกต.....

ดำเนินรูปพรรณคนร้าย.....

.....

เส้นทางหลบหนี.....

ชื่อผู้แจ้ง.....	โทร.....
ว/ด/ป.รับแจ้ง.....	เวลา.....
ผู้ปฏิบัติ ☐	เวลา.....ถึงที่เกิดเหตุเวลา.....
☐	เวลา.....ถึงที่เกิดเหตุเวลา.....
☐	เวลา.....ถึงที่เกิดเหตุเวลา.....
ผลการปฏิบัติ.....	
ลงชื่อ.....ผู้รับแจ้ง/ลงชื่อ.....พนักงานวิทยุ	

2. Police I lert U Application

แอปพลิเคชัน Police I lert U เป็นแอปฯ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ร่วมมือกับภาคเอกชนพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยเสริมระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191 ให้กับประชาชนผู้ประสบเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ฉุกเฉินและเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริการระบบรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191 ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ประชาชนดาวน์โหลดแอปฯ และลงทะเบียนใช้บริการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยประชาชนผู้ประสบเหตุ หรือผู้เห็นเหตุการณ์ฉุกเฉินสามารถแจ้งเหตุขอรับความช่วยเหลือได้ด้วยการกด “เพียงปุ่มเดียว” ระบบจะส่งข้อมูลการขอรับความช่วยเหลือ รวมถึงตำแหน่ง (GPS) ของผู้แจ้งเหตุไปยังศูนย์ 191, ศูนย์วิทยุ สน./สภ. และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถไปยังที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ประสบเหตุ เพื่อโอกาสในการติดตามจับกุมคนร้ายและการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

การนำแอปพลิเคชัน Police I Lert U มาเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

บทที่ 6

ตุ๋ยาม จุตรับแจ้งเหตุ จุตสกดจับ

ตุ๋ยาม จุตรับแจ้งเหตุ จุตสกดจับ เป็นวิธีการหนึ่งที่ตำรวจสายตรวจนำมาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้ยังเป็นการให้บริการประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากสถานีตำรวจด้วย การพัฒนาตุ๋ยามตำรวจเกิดจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2534 มีข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลไปดูงานด้านตำรวจที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อกลับมาได้นำเอาหลักการโคบัง (KOBAN) ตุ๋ยามตำรวจญี่ปุ่น มาเป็นแบบในการพัฒนาตุ๋ยามตำรวจเป็นสถานีตำรวจชุมชน (Community Police Box Compo) เช่น สถานีตำรวจชุมชนสยามสแควร์ สถานีตำรวจชุมชนภาวนา เป็นต้น

ตุ๋ยาม

การตั้งตุ๋ยามนั้นจะพิจารณาตามความจำเป็นตามความเหมาะสมของแต่ละท้องที่ โดยปกติแล้วตุ๋ยามควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีคนพลุกพล่าน เช่น ตลาดสด สถานีขนส่ง หรือตามหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ โดยจัดเจ้าหน้าที่ประจำตุ๋ยามปฏิบัติงานเป็นผลัดตลอด 24 ชั่วโมง โดยปกติแล้วควรมีเจ้าหน้าที่ประจำตุ๋ยามผลัดละ 2 คนเป็นอย่างน้อย เพื่อช่วยกันรักษาความปลอดภัย และอยู่ประจำตุ๋ยามอีกคนหนึ่งออกไประงับเหตุ แต่ปัจจุบันสถานีตำรวจแต่ละแห่งมักจะประสบปัญหาด้านกำลังพลจึงทำให้ไม่สามารถจัดกำลังเจ้าหน้าที่ไปประจำครบผลัดละ 2 คนได้ ส่วนใหญ่มักจะจัดเจ้าหน้าที่เพียง 1 คนปฏิบัติหน้าที่ยามตุ๋

ลักษณะโดยทั่วไปของตุ๋ยามตำรวจ

1. ตุ๋ยามตำรวจควรจะต้องตั้งตามย่านชุมชนที่มีคนพลุกพล่านหรือเป็นแหล่งที่เกิดอาชญากรรมอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันเหตุเนื่องจากคนที่คิดจะกระทำความผิดย่อมไม่ยากกระทำความผิดในบริเวณที่มีตุ๋ยามตำรวจตั้งอยู่เป็นแน่ นอกจากนี้ตุ๋ยามตำรวจยังมีผลทำให้ประชาชนสัญจรผ่านไปมาหรืออาศัยอยู่ใกล้ตุ๋ยามรู้สึกอุ่นใจเมื่อเกิดเหตุความไม่สงบขึ้น ประชาชนรีบมาแจ้งที่ตุ๋ยามตำรวจเพราะความรู้สึกเคยชินฝังใจว่ามีตำรวจอยู่ใกล้ ๆ ฉะนั้นสถานที่ตุ๋ยามจะรับมาแจ้งที่ตุ๋ยามต้องเห็นได้ชัดเข้าออกได้สะดวก การดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการรักษาความสะอาดของตุ๋ยามจะมีผลทำให้เกิดความรู้สึกน่าเกรงขามสำหรับคนร้าย ประชาชนที่ผ่านไปมารู้สึกศรัทธาเชื่อถือตำรวจ ห้องน้ำ ห้องส้วมต้องสะอาด สามารถที่จะให้บริการแก่ประชาชนผู้มาใช้ได้

2. ตำรวจประจำตุ๋ยามต้องแต่งกายเรียบร้อยมองดูน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ออกเยี่ยมพบปะผูกมิตรกับประชาชนในชุมชนเป็นการสร้างความคุ้นเคย ตำรวจประจำตุ๋ยามต้องมีความพร้อมที่จะให้บริการช่วยเหลือเมื่อประชาชนร้องขอ นอกจากนี้ตำรวจประจำตุ๋ยามยังต้องเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดีอีกด้วย

3. อุปกรณ์ประจำตุ๋ยาม อุปกรณ์การสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เจ้าหน้าที่ประจำตุ๋ยามสามารถใช้ติดต่อกับสถานีตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีแผนที่ตั้งบ้านเรือน ร้านค้าในบริเวณชุมชน

ดังกล่าวเพราะคนที่มีความปัญหาในการเดินทางตามหาญาติมิตรจะมาสอบถามที่ตุ๋ยามอยู่เสมอ รวมทั้งรถเมล์ที่ผ่านบริเวณใกล้เคียงตุ๋ยามที่ไต่บ้าง ควรมีข้อมูลเก็บไว้ที่ตุ๋ยาม

การเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งตุ๋ยามควรกระทำเมื่อสภาพของชุมชนเปลี่ยนไป เช่น การย้ายตลาด การเคลื่อนย้ายแหล่งชุมชน เป็นต้น การก่อสร้างตุ๋ยามของกรมตำรวจมีแบบแปลนมาตรฐานอยู่แต่ไม่ค่อยเคร่งครัดเนื่องจากส่วนใหญ่การก่อสร้างตุ๋ยามจะได้รับการบริจาค ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการแล้วมอบให้ทางราชการ

จุดรับแจ้งเหตุ

โดยปกติจุดแจ้งเหตุจะอยู่ที่เดียวกับตุ๋ยาม เว้นแต่บางกรณีที่มีเหตุการณ์พิเศษ เช่น งานเทศกาล งานวัด งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ หรือเมื่อประชาชนในการรับแจ้งข่าวสาร กองรักษาการณ์มักจะตั้งเป็นครั้งคราว การรับแจ้งเหตุแต่ละครั้งก่อนออกปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งให้เพื่อนตำรวจที่ปฏิบัติงานในผลัดได้ทราบเพื่อจะได้ติดตามไปช่วยรักษาความปลอดภัยและเป็นพยานเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

การรับแจ้งเหตุต้องกระทำด้วยความกระตือรือร้น แต่ไม่ใช่ลนลานและกรณีที่มีเหตุเกิดขึ้นคนร้ายกำลังหลบหนี ผู้รับแจ้งต้องสอบถามทะเบียนยานพาหนะ หรือดำเนินรูปพรรณเพื่อแจ้งสกัดจับให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

กรณีการแจ้งเหตุของประชาชนที่เป็นเรื่องเล็กน้อยต้องไปแจ้งที่สถานีตำรวจ เช่น แจ้งเอกสารหาย แจ้งยกยอก ฉ้อโกง ตำรวจที่รับแจ้งควรแนะนำเรื่องการนำหลักฐานติดตัวไป เช่น บัตรประจำตัวประชาชน เอกสารสัญญาที่จะประกอบเรื่องราวเมื่อแจ้งกับพนักงานสอบสวน ส่วนเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องร้ายแรง เช่น มีการทำร้ายได้รับบาดเจ็บ การลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งจะไม่มีหน้าที่โดยตรงในการสอบสวน แต่การอำนวยความสะดวกติดต่อแจ้งพนักงานสอบสวน การแจ้งบริการติดต่อหรือส่งคนเจ็บไปโรงพยาบาล ก็ถือว่าเป็นหน้าที่ประจำจุดรับแจ้งเหตุด้วย

จุดสกัดจับ

จุดสกัดจับโดยทั่วไปจะตั้งตามถนนใหญ่หรือปากซอยทะเล่ได้ หรือจุดเชื่อมต่อพื้นที่เขตรับผิดชอบ ซึ่งมักจะเป็นเส้นทางหลบหนีของคนร้าย เจ้าหน้าที่ประจำจุดสกัดต้องมีวิทยุรับส่ง มียานพาหนะที่มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะออกปฏิบัติงานได้ทันที การจอดรถต้องหันหัวรถออกนอกถนนเมื่อได้รับแจ้งว่าคนร้ายกำลังหลบหนีตำรวจที่ได้รับแจ้งจะต้องกระตือรือร้นออกไปสังเกตการณ์ดูยานพาหนะและบุคคลตามดำเนินรูปพรรณที่รับแจ้ง นอกจากนี้ยังต้องมีจินตนาการที่ดีว่าคนร้ายน่าจะหลบหนีไปได้อย่างไร เช่น เปลี่ยนยานพาหนะ เป็นต้น

จุดประสงค์ของการตั้งจุดสกัดจับนั้นไม่ใช่แต่เฉพาะเป็นการคอยเพื่อรับแจ้งว่ามีเหตุ แท้ที่จริงยังต้องสังเกตการณ์ผู้คนและยานพาหนะผิดปกติที่ผ่านไปมาด้วย เช่น คนเดินผ่านมีร่องรอยการต่อสู้ มีแผลบาดเจ็บหรือยานพาหนะเวลาทิศทางที่ผ่านจุดสกัด

เนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณและกำลังพลที่ค่อนข้างจำกัดทำให้มักจะมีการรวมตุ๋ยาม จุดรับแจ้งเหตุ และจุดสกัดจับ ไว้ที่เดียวกัน ในปัจจุบันมีการดัดแปลงเอารถตู้เป็นตุ๋ยามเคลื่อนที่มาใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ ถือเป็น

การพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ในการป้องกันและปราบปราม ที่ผ่านมามีทั้งผู้ยาม จุดรับแจ้งเหตุ จุดสกัดจับ ถือว่าได้ผลดี

จึงพอสรุปได้ว่า ผู้ยาม จุดรับแจ้งเหตุ จุดสกัดจับ ควรตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สามารถมองเห็นได้เด่นชัดในเวลากลางวัน ควรติดตั้งไฟหรือสัญญาณไฟวับวาบจะมีผลในการป้องกันอาชญากรรมในด้านการปราบปราม เป็นจุดรับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วเพราะอยู่ในพื้นที่พร้อมปฏิบัติงานได้ทันทีทันใด หัวใจของจุดรับแจ้งเหตุและจุดสกัดจับคือ บุคลากรสายตรวจที่มีคุณภาพ อุปกรณ์สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ พร้อมจะรับข่าวสาร แพร่ข่าวสาร กรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่สายตรวจตราตามปกติเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น ผู้ปฏิบัติที่ชำนาญพื้นที่ คาดการณ์ว่าคนร้ายจะผ่านทางใดที่ไม่มีจุดสกัดอยู่ อาจตั้งจุดสกัดจับโดยพลันก็ได้

บทที่ 7

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

1. หลักการและเหตุผล

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นภารกิจอันสำคัญของตำรวจ นอกจากนี้ งานสายตรวจก็ยังเปรียบเสมือนเป็น “กระดูกสันหลังของงานตำรวจ” งานป้องกันและปราบปรามและงานสายตรวจ จึงถือเป็นพันธกิจหลักที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ความสำคัญ ในเชิงการบริหารงาน เมื่อผู้บริหารงานในแต่ละระดับได้บริหารงานในหน้าที่ต่าง ๆ แล้ว จำเป็นจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อวัดผลงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่ การประเมินผลนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของนักบริหาร

การบริหารงานภาครัฐ จำเป็นจะต้องยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มาตรา 6 กำหนดให้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

มาตรา 45 – 49 ได้บัญญัติเกี่ยวกับแนวทางการประเมินซึ่งมีทั้งการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ และยังมีการประเมินภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ นอกจากนี้ ในการบริหารงานบุคคล การพิจารณาความดีความชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนด

ดังนั้น งานป้องกันปราบปรามและงานสายตรวจ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารงานและเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์การประเมินผล

การประเมินผลงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและงานสายตรวจ ของหน่วยงานสถานีตำรวจ รวมทั้งหน่วยปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอื่น ๆ มีวัตถุประสงค์ในการประเมินผล ดังนี้

2.1 วัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของหน่วย เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป

2.2 ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานบุคคล การให้ความดีความชอบและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

2.3 ประเมินความคิดเห็นของประชาชน เพื่อปรับปรุงการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการ

3. กรอบการประเมิน

โดยหลักการประเมินผล ผู้บริหารงานป้องกันปราบปรามสามารถประเมินในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

การประเมินด้าน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล/หลักฐาน
1. ปัจจัยนำเข้า (input) - เป็นการประเมินความพร้อมในการปฏิบัติงาน	- กำลังพล, วัสดุอุปกรณ์, อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร, ยานพาหนะ, งบประมาณ - ข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงาน - การกำหนดแผนการปฏิบัติ - การซักซ้อมแผนการปฏิบัติ ฯลฯ	- หนังสือสั่งการ คำสั่ง บันทึกการประชุม - การจัดเก็บข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ แผนการตรวจ การตั้ง ว.43 แผนระดม - ตารางการจัดเวรยาม - บัญชีสิ่งของหลวง ยานพาหนะ อาวุธปืน วิทยุสื่อสาร และการตรวจสอบ - สมุดข้อมูลอาชญากรรม, สถิติคดีอาญา, ข้อมูลท้องถิ่น - เอกสารวิเคราะห์สถานภาพของอาชญากรรม - สมุดบันทึกการรับแจ้งเหตุ ฯลฯ
2. กระบวนการ (process) - เป็นการประเมินว่าได้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนแนวทางที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร	- การปฏิบัติตามแผนการตรวจ - การปล่อยแถวสายตรวจ - การออกตรวจตามแผนการตรวจ - การควบคุมตรวจสอบสายตรวจ - การปฏิบัติงานชุมชนมวลชนสัมพันธ์ – ระบบการก้าวสกดจับ - ระบบรับแจ้งเหตุ - การปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุ ฯลฯ	- สมุดตรวจตู้แดง - แบบรายงานผลการปฏิบัติของสายตรวจ - แบบสรุปรายงานผลการปฏิบัติของสายตรวจ - สมุดควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจ - ข้อมูลการตรวจเยี่ยมชุมชน - แผนการปฏิบัติของชุด ตชส. - รถบริการเคลื่อนที่ ฯลฯ

การประเมินด้าน	ประเด็นการประเมิน	แหล่งข้อมูล/หลักฐาน
3. ผลผลิต (output) - เพื่อประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงาน	- ผลการป้องกันอาชญากรรม - ผลการจับกุมผู้กระทำความผิด (คดีรับแจ้ง/จับกุมได้, หมายจับค้างเก่า) - ระยะเวลาถึงที่เกิดเหตุ - จำนวนการตรวจเยี่ยมชุมชน	- สถิติคดีอาญา การรับแจ้ง-จับกุม - ผลการจับกุมตามหมายจับค้างเก่า - สถิติการเดินทางถึงที่เกิดเหตุ - ข้อมูลการตรวจเยี่ยมชุมชน
4. ผลลัพธ์ (outcome) - เป็นการประเมินผลประโยชน์สุดท้ายที่เกิดขึ้น	- ความพึงพอใจของประชาชน - ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม - ความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม - ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ฯลฯ	- แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มารับบริการ - การสำรวจความคิดเห็นจากหน่วยงานอิสระภายนอก - ผลการประเมินทางวิชาการ การวิจัยเชิงสำรวจ

4. รูปแบบและแนวทางการการประเมิน

4.1 การประเมินปัจจัยนำเข้า (input) เป็นการประเมินทรัพยากรทางการบริหารที่จะใช้ในการปฏิบัติงานป้องกันอาชญากรรมและงานสายตรวจ เพื่อเป็นการประเมินความพร้อมของทรัพยากรที่ใช้ดำเนินงาน ซึ่งครอบคลุมทั้งกำลังพล วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ อาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นสำหรับการปฏิบัติ ได้แก่ สถิติคดี ข้อมูลท้องถิ่น สภาพชุมชน สังคมในพื้นที่ เป็นต้น การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยให้ผู้บริหารงานป้องกันปราบปรามได้ทราบถึงความพร้อมในการปฏิบัติงาน และพิจารณาแก้ไขปรับปรุง รวมทั้งการจัดสรร แสวงหาทรัพยากรทางการบริหารเพิ่มเติมให้พร้อม

4.2 การประเมินกระบวนการ (process) เป็นการประเมินว่าผู้ปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามเจ้าหน้าที่สายตรวจ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการปฏิบัติหรือแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น การปฏิบัติตามแผนการตรวจ การตั้งจุดตรวจค้น การตรวจเยี่ยมชุมชน การปฏิบัติในการกักตัวจับกุมหรือการปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุกรณีต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ การประเมินกระบวนการของผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม เป็นการกำกับดูแล ตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สายตรวจ หรือผู้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติไปตามแนวทางขั้นตอน หรือแผนการปฏิบัติที่กำหนด โดยมีวิธีการตรวจสอบได้หลายวิธี เช่น ตรวจสอบจากเอกสาร สมุดตู่แดง รายงานผลการปฏิบัติ การแจ้งวิทยุสื่อสาร การเรียก ว.15 การออกตรวจสอบการปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นต้น

4.3 การประเมินผลผลิต (output) เป็นการประเมินว่าผู้ปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามและสายตรวจมีผลการปฏิบัติงานออกมาอย่างไร ผลผลิตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายตรวจ เช่น ผลการจับกุมผู้ต้องหาในคดีต่าง ๆ ผลการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ผลการตรวจ

เยี่ยมชุมชน/ประชาชนในชุมชน ซึ่งข้อมูลที่จะใช้สะท้อนให้ทราบถึงผลผลิต (output) ได้แก่ ข้อมูลสถิติการรับแจ้งความร้องทุกข์ สถิติการจับกุม จำนวนชุมชน/ประชาชนที่ได้รับการตรวจเยี่ยม เป็นต้น

ผลผลิต (output) ของงานป้องกันปราบปราม เป็นการวัดจากสถิติคดีอาญา ทั้งในด้านป้องกันอาชญากรรมซึ่งวัดจากจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ด้านการปราบปราม วัดจากจำนวนและสัดส่วนคดีที่จับกุมได้เปรียบเทียบกับคดีที่เกิดขึ้น หรือการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับค้างเก่า ปัจจุบัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดกลุ่มประเภทคดีอาญาเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์อาชญากรรม แบ่งคดีอาญาออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คดีที่เป็นความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ประกอบด้วยความผิด คือ ฆ่าผู้อื่น(อุกฉกรรจ์) ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา ฯลฯ

กลุ่มที่ 2 คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประกอบด้วยความผิด คือ ปล้นทรัพย์ (คดีอุกฉกรรจ์) ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์(ม.336) ลักทรัพย์ กระชอกทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง และอื่น ๆ

กลุ่มที่ 3 ฐานความผิดพิเศษ ประกอบด้วยความผิด คือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.ฟอกเงิน พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฯลฯ

กลุ่มที่ 4 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ประกอบด้วยความผิด คือ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ พ.ร.บ.การพนันฯ พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ พ.ร.บ.ปราบปรามการค้าประเวณีฯ พ.ร.บ.สถานบริการฯ พ.ร.บ.สุรา ความผิดเกี่ยวกับวัสดุ สื่อ สิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลสถิติคดีอาญาดังกล่าว เป็นข้อมูลที่มีการรับแจ้งความทุกข์และบันทึกเข้าระบบฐานข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เรียกว่า CRIMES แต่ยังมีข้อมูลบางส่วนที่ไม่ปรากฏในระบบฐานข้อมูลอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เสียหายไม่มาแจ้งความร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่บันทึกข้อมูลเข้าระบบ เป็นต้น จึงอาจทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้สะท้อนสถานภาพอาชญากรรมที่เป็นจริง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องนำข้อมูลจากแหล่งอื่นมาประกอบการพิจารณา เช่น ข้อมูลการรับแจ้งเหตุทางโทรศัพท์ของสถานีตำรวจ หรือจากศูนย์วิทยุ 191 ข้อมูลการรับแจ้งความเป็นหลักฐาน ข้อมูลเหตุคดีที่รับแจ้งของฝ่ายสืบสวน เป็นต้น

4.4 การประเมินผลลัพธ์ (outcome) เป็นการประเมินผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการจากการปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ของงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและงานสายตรวจ ก็คือ ความสงบเรียบร้อยของสังคม ความพึงพอใจและความไม่หวาดกลัวภัยของประชาชน ผลผลิตของงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและงานสายตรวจในด้านคดีอาญาที่รับแจ้งและจับกุมได้ บางครั้งอาจไม่ได้สะท้อนถึงผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการในมุมมองและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ ผลลัพธ์สุดท้ายที่มีจะต้องมีการประเมินผล ได้แก่

1) ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม (fear of crime) หมายถึง ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความไม่มั่นคงในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนเอง บุคคลในครอบครัว ความกลัวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม เป็นความรู้สึกของประชาชนที่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีอาชญากรรมเกิดขึ้น เช่น เกิดความรู้สึกหวาดกลัวเมื่อต้องเดินกลับบ้านหรือเดินในซอยโดยลำพัง เป็นต้น ปัจจัย

ที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม มีทั้งปัจจัยด้านบุคคล และสภาพแวดล้อมหรือพื้นที่ที่ทำให้เกิดความหวาดกลัว ในบางครั้งความหวาดกลัวภัยของประชาชนเกิดขึ้นได้จากการที่ประชาชนพบเห็นความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย มากเท่ากับที่ประชาชนรับรู้ถึงเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

ประชาชนทั่วไปจะมีความหวาดกลัวต่อคนแปลกหน้าที่จะมาเตร็ดเตร่บริเวณบ้านเรือนของตนเอง มากกว่าที่ประชาชนจะหวาดกลัวต่อตัวฆาตกรเสียอีก ความหวาดกลัวของประชาชนเกิดขึ้นโดยการพบเห็นผู้คนที่คิดว่าเขาจะเป็นภัยอันตราย เช่น คนเร่ร่อน ขอลาน คนเมา คนติดยาเสพติด กลุ่มแก๊งวัยรุ่น คนโรคจิต นอกจากนี้ ยังมีความหวาดกลัวที่เกิดจากความไม่เป็นระเบียบทางกายภาพ เช่น กองขยะ อาคารร้าง ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ไฟแสงสว่างสาธารณะและหน้าต่างอาคารที่ชำรุด รถเสียที่จอดทิ้งไว้ และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความเสื่อมโทรม

ในปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไม่ได้พิจารณาเฉพาะเรื่องผลการจับกุมหรือการป้องกันเหตุเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องให้ความสนใจกับความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนอีกด้วย การลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน จึงถือเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ประชาชนต้องการที่สำคัญประการหนึ่ง ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมเป็นการรับรู้และความรู้สึกของประชาชน การประเมินจำเป็นต้องใช้การสำรวจความคิดเห็น

2) ความพึงพอใจ (satisfy) งานป้องกันปราบปรามและงานสายตรวจ เป็นการให้บริการสาธารณะรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ความพึงพอใจของประชาชน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะบ่งบอกถึงคุณภาพการให้บริการและการปฏิบัติหน้าที่ การวัดความพึงพอใจของประชาชนหลังการให้บริการ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้หรือไม่ การให้บริการมีความสอดคล้องกับปัญหาที่ประชาชนประสบและต้องการให้แก้ไขหรือไม่ ในงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มีการวัดความพึงพอใจหลายด้าน เช่น ความพึงพอใจในคุณภาพการแก้ไขปัญหาและควบคุมอาชญากรรม ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

3) ความเชื่อมั่นของประชาชน (trust) ความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจ เป็นความเชื่อว่าบุคคลหนึ่งๆ จะสามารถทำให้เราสมหวังหรือให้การพึ่งพิงช่วยเหลือเราในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ หรือเป็นความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่จะกระทำตามที่ตกลงกันไว้ หรือให้สัญญากันไว้ เป็นความคาดหวังในความสามารถของอีกฝ่ายหนึ่งว่าจะสามารถดำเนินการอย่าใดอย่างหนึ่งให้อีกฝ่ายหนึ่งได้ ดังนั้น ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ ก็คือการที่ประชาชนมีความเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถป้องกันเหตุอาชญากรรม ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัย หรือสามารถช่วยเหลือประชาชนหรือจับกุมคนร้ายได้เมื่อเกิดเหตุ สิ่งที่จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในงานป้องกันปราบปราม ได้แก่ ความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่ผ่านมาภาพลักษณ์ความเป็นมืออาชีพ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต กระทำตามที่พูดไว้ การดูแลเอาใจใส่ เป็นต้น

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีข้อมูลสำหรับผลการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งเป็นการประเมินความพร้อมในการปฏิบัติงานและการประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติงาน จะต้องมีการจัดทำข้อมูลเป็นเอกสารเพื่อใช้ประเมินดังที่กล่าวมาแล้ว ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารต่าง ๆ เช่น แบบรายงานผลการปฏิบัติงานของสายตรวจ สมุดควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน ได้กำหนดแนวทางการพัฒนางานด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไว้โดยละเอียดพร้อมกำหนดหัวข้อการประเมินไว้แล้ว

สำหรับการประเมินด้านผลผลิต จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติคดีอาญา เพื่อนำมาเปรียบเทียบการเพิ่ม-ลดของคดี สัดส่วนร้อยละของคดีที่จับกุมได้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เรียกโดยย่อว่าระบบ CRIMES เมื่อเก็บรวบรวมสถิติคดีอาญาไว้แล้ว ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จำเป็นต้องนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และตีความจากตัวเลขให้เห็นสถานภาพของอาชญากรรมในพื้นที่ การวิเคราะห์อาจดำเนินการได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ

1) การเปรียบเทียบด้วยช่วงเวลาต่อเนื่อง เป็นการเปรียบเทียบคดีที่เกิดขึ้น หรือเปรียบเทียบสัดส่วนคดีที่เกิดและจับกุมได้ในช่วงเวลาหนึ่งเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเท่ากันก่อนหน้านี้ เช่น เปรียบเทียบห้วงเดือนนี้กับเดือนที่ผ่านมา ไตรมาสนี้ กับไตรมาสที่ผ่านมา สัปดาห์นี้กับสัปดาห์ที่แล้ว เป็นต้น การเปรียบลักษณะนี้มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารงานป้องกันปราบปรามเพื่อใช้กำกับและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัด ให้เห็นความต่อเนื่องในการควบคุมอาชญากรรม

2) การเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาในปัจจุบัน กับช่วงเวลาเดียวกันในปีที่ผ่านมา เช่น เปรียบเทียบเดือนมกราคม พ.ศ.2561 กับเดือนมกราคม พ.ศ.2560 แนวโน้มของสถิติคดีอาญาจะมีรูปแบบที่เป็นไปตามแต่ละห้วงเวลาในรอบปี หรืออาจเรียกว่าเป็นฤดูกาล อันเนื่องมาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดคดีแตกต่างกันไปในแต่ละห้วงเวลาในรอบปี เช่น ภูมิอากาศตามฤดูกาลที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรืออาชีพอื่น ๆ การเปิด-ปิดภาคการศึกษา เทศกาลสำคัญในรอบปี เป็นต้น

3) การวิเคราะห์ประเภทคดี ข้อมูลสถิติคดีอาญาที่รวบรวมไว้แล้ว ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์และประเมินผลออกมา เพื่อให้เห็นสถานภาพอาชญากรรมในพื้นที่ โดยข้อมูลแต่ละประเภทจะบ่งบอกถึงสถานภาพอาชญากรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น

กลุ่ม 1 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ คดีในกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือคดีทำร้ายร่างกาย และคดีข่มขืน ดังนั้น หากมีคดีทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นมากย่อมจะกระทบต่อสถานภาพอาชญากรรมในภาพรวม ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุการเกิดของคดีดังกล่าว และกำหนดมาตรการป้องกันที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น การตีวงสุรา การกวดขันสถานบริการ ร้านข้าวต้ม แหล่งชุมชน เป็นต้น

กลุ่ม 2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประเภทคดีที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ คดีลักทรัพย์ และถือเป็นคดีที่มีสัดส่วนมากที่สุดในคดีทุกประเภท ดังนั้นกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์จึงเป็นคดีที่กระทบต่อภาพรวมทั้งหมด ผู้บริหารงานป้องกันปราบปรามจำเป็นต้องวิเคราะห์รูปแบบของการเกิดคดีประเภทนี้ในพื้นที่รับผิดชอบที่มีความแตกต่างกัน และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

กลุ่ม 3 ความผิดพิเศษ ประเภทคดีที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ คดี พ.ร.บ.ป่าไม้ และ พ.ร.บ.ห้ามเรือกดกเบี่ยงเกินอัตรา

กลุ่ม 4 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดียาเสพติด อาวุธปืน จำหน่ายสุราฯ หากจับกุมได้มากย่อมจะส่งผลต่อการป้องกันคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย เพศ และทรัพย์

4) การวิเคราะห์สถานที่และวันเวลาที่เกิดเหตุ ผู้บริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ คือ แผนที่และนาฬิกาอาชญากรรม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแผนการตรวจและการจัดกำลังเพื่อป้องกันเหตุ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ย่อมจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม ได้ทราบว่าสถานภาพอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบเป็นอย่างไร ผลการปฏิบัติที่ผ่านมาบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับแผนการปฏิบัติเช่น แผนการตรวจของสายตรวจประจำวัน แผนการตั้งจุดตรวจค้น (ว.43) แผนปฏิบัติตามภารกิจเฉพาะตามนโยบายของหน่วยแผนการตรวจสัมพันธ์ เป็นต้น

6. ความเชื่อมโยงของการประเมินผลงานป้องกันปราบปรามและงานสายตรวจ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารงานของป้องกันปราบปราม นอกจากดำเนินการเพื่อใช้ปรับปรุงการบริหารภายในหน่วยและการให้ความดีความชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว ในปัจจุบันผลการประเมินภายในหน่วยมีความเชื่อมโยงไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติงานอื่น ๆ ดังนี้

6.1 การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี เป็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะทำข้อตกลงเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่จะใช้ประเมินผล

โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มีดังนี้

ตัวชี้วัดเป้าหมาย

- 1) ระดับความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้เสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเพิ่มขึ้น
- 2) ระดับความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง
- 3) อัตราการเกิดคดีต่อประชากรแสนคน (1. กลุ่มชีวิต ร่างกายและเพศ 2. กลุ่มทรัพย์)
- 4) สถิติในการไม่แจ้งความสืบหน้าของการดำเนินคดีต่อผู้เสียหายลดลง
- 5) ประชาชนมีช่องทางในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของตำรวจเพิ่มขึ้น

6.2 การจัดสรรกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 กำหนดให้มีกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนงานสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา การจัดสรรเงินจากกองทุนให้สถานีตำรวจและหน่วยปฏิบัติการสืบสวนสอบสวน คณะกรรมการกองทุน จะนำข้อมูลสถิติคดีอาญา ตามที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบ CRIMES มาประกอบการพิจารณาจัดสรรเงินให้หน่วยต่าง ๆ

7. การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในงานป้องกันปราบปราม

นอกจากการประเมินผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยแล้ว ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จำเป็นต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ประกอบการบริหารงานบุคคล การให้ความดีความชอบ จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์และองค์ประกอบในการประเมินผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีความเป็นธรรม มีมาตรฐาน วิธีการประเมินควรกระทำในรูปของคณะกรรมการและการรับฟังข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและเหนือขึ้นมาตามลำดับชั้น การประเมินอาจพิจารณาถึงองค์ประกอบของการปฏิบัติงานดังนี้

1) การปฏิบัติภารกิจประจำ โดยพิจารณาถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจผู้ถูกประเมินว่าทำการปฏิบัติก่อนออกตรวจ ขณะตรวจ และหลังออกตรวจ มีความถูกต้องตามที่ได้กำหนดหรือสั่งการไว้หรือไม่ อย่างไร

2) ผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในเขตตรวจหรือพื้นที่ที่รับผิดชอบ ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติเช่น ผลการจับกุม สถิติคดีที่เกิดขึ้น ในพื้นที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่สายตรวจ เพื่อนำมาประเมินผลการปฏิบัติ

3) งานนโยบายอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานถวายความปลอดภัย งานกิจการพิเศษ การควบคุมฝูงชน งานบริการ การรักษาความปลอดภัยสถานที่ บุคคลสำคัญตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

4) ความดีความชอบกรณีพิเศษที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการ เช่น การช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติ การช่วยเหลือตัวประกัน การใช้ปฏิภาณไหวพริบจนสามารถจับกุมคนร้ายหรือช่วยเหลือผู้เสียหายได้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีภาวะผู้นำ เสียสละ เป็นต้น

รูปแบบการประเมิน ผู้บริหารงานป้องกันปราบปราม จำเป็นต้องยึดถือระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด เช่น แนวทางและวิธีการประเมินเพื่อประกอบการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี เป็นต้น นอกจากนี้ อาจกำหนดรูปแบบวิธีการเพิ่มเติม เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดเพื่อประกอบการพิจารณาตามความเหมาะสมก็ได้

8. สรุป

การประเมินผลการป้องกันปราบปรามและงานสายตรวจ ผู้บริหารงานป้องกันปราบปรามจำเป็นต้องกำหนดกรอบและแนวทางการประเมินผล ทั้งระดับหน่วยงานและระดับตัวบุคคล จัดเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การประเมินจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบด้านทั้งการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งจะสะท้อนถึงความพร้อมในการปฏิบัติงาน ประเมินกระบวนการ ว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการไปตามขั้นตอนหรือแผนที่กำหนดหรือไม่ การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และประเมินผลลัพธ์สุดท้ายที่ประชาชนต้องการ ผลการประเมินที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานและให้ความดีความชอบแก่ผู้ได้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ผลการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามในระดับสถานีตำรวจ ยังส่งผลไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติราชการส่วนอื่น ๆ อีก ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี การประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน รวมทั้งการนำข้อมูลไปจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาอีกด้วย

บทที่ 8

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานสายตรวจ

1. การสร้างขวัญกำลังใจ และการให้สวัสดิการที่เหมาะสม

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าคนนั้นมีชีวิตจิตใจ มีความต้องการความเป็นอยู่ที่ดี ต้องการสวัสดิการที่เหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจและดูแลสวัสดิการของสายตรวจให้มากเป็นพิเศษ อะไรก็ตามที่เป็นสิทธิอันพึงมีพึงได้ของสายตรวจ ผู้บริหารควรดูแล เร่งรัด ปกป้อง และชวนชวนมาให้อย่างทันต่อเหตุการณ์ตามจำเป็น สวัสดิการบางอย่างสามารถเป็นสิ่งบำรุงขวัญกำลังใจ และอยู่นอกเหนือจากทางราชการจัดให้ ผู้บริหารที่ดีก็จำเป็นต้องหาทางจัดให้มี หรือให้มีการช่วยเหลือทุกวิถีทางที่ชอบ อาทิเช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการจัดหาทุนการศึกษาให้บุตร-ธิดา โครงการประกันชีวิตแก่สายตรวจ โครงการกองทุนเงินกู้ โครงการจัดหาอาชีพให้ตำรวจและครอบครัว เป็นต้น ซึ่งโครงการใดจะเหมาะสมกับหน่วยใด คงต้องอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารที่ต้องนำไปพิจารณาจัดทำ ซึ่งเน้นทำให้ตำรวจมีขวัญกำลังใจดี ตั้งใจทำงาน เพราะเกิดความรู้สึกว่าผู้บริหารได้ให้ความสนใจ และให้ความช่วยเหลือต่อเขาด้วยดี

ร่วมรับประทานอาหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อสร้างความสามัคคีในระดับสถานีตำรวจ

2. รางวัลและการลงโทษ

การให้รางวัลและการลงโทษ มีความจำเป็นต่อการบริหารงานสายตรวจเพราะเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของสายตรวจให้อยู่ในกรอบระเบียบวินัยที่ดี ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง เมื่อสายตรวจทำงานดี มีพฤติกรรมดี สมควรได้รับรางวัลหรือคำชมเชยก็เป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารต้องจัดรางวัลให้โดยไม่ละเลยรางวัลเช่นนี้อาจหมายความว่าความรวมถึง คำชมเชย การให้รางวัลตอบแทนเป็นสิ่งของการให้ความดีความชอบ โดยมีหลักการว่าถ้าเป็นการให้รางวัลจำเป็นต้องให้ต่อสาธารณะหรือต่อหน้าผู้อื่น เพราะจะทำให้เกิดผลคือ ผู้ได้รับรางวัลเกิดความภูมิใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่นให้ประพฤติปฏิบัติให้ดีกว่า เพื่อจะได้มีโอกาสได้รับรางวัลเช่นกันในอนาคตต่อไป

เมื่อสายตรวจมีพฤติกรรมไม่ดีส่อไปในทางกระทำผิดผู้บริหารที่ดีก็จำเป็นต้องเรียกมาตักเตือนลงโทษโดยไม่ละเลย ทั้งมีหลักอยู่ว่าการลงโทษต้องมีเสมอสำหรับผู้กระทำผิดและควรเรียกมาตักเตือนลงโทษ

ในที่มืดซิดเพื่อป้องกันการอัปอายและเปิดโอกาสให้แก้ตัวอีกครั้ง การลงโทษในที่นี้หมายถึงความถึง การตักเตือน การตำหนิ การรายงานชี้แจง การลงโทษตามระเบียบทางราชการ การคาดโทษ การลงโทษยอมเกิดผลคือสามารถยังยั้งผู้ที่มีพฤติกรรมไม่ดีให้หยุดกระทำหรือกลับตัวหรือไม่ทำให้เป็นเรื่องใหญ่ต่อไปในอนาคต การลงโทษนี้ผู้บริหารบางนายมีความรู้สึกว่าจะทำให้ลูกน้องโกรธเกลียด จะมักละเลย จนในที่สุดลูกน้องไปกระทำผิดใหญ่โตเกินกว่าจะแก้ไขได้ก็เคยมีเรื่องเกิดมาแล้ว ผู้บริหารต้องไม่ละเลยการลงโทษแม้เป็นเรื่องเล็ก แต่เทคนิคในการลงโทษแล้วไม่ทำให้ลูกน้องโกรธเกลียดยอมทำได้โดยถือหลักว่าลงโทษอย่างมีเหตุผล ไม่กลั่นแกล้ง ไม่ดูตัวอย่างหยาบคาย ลงโทษอย่างเหมาะสม โดยมีจุดหมายให้ทราบว่าจะทำอะไร และต้องปรับปรุงตัวอย่างไร ลงโทษโดยปราศจากอคติและผลประโยชน์ หรือเรื่องส่วนตัวแอบแฝงอยู่ จะทำให้การลงโทษนี้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานสายตรวจเป็นอย่างมาก

3. ความชัดเจนของการสั่งการหรือคำสั่ง

ปัจจัยนี้เป็นเรื่องจำเป็นเพราะการไปทำงานของสายตรวจจะต้องไปเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ มากมาย ถ้าผู้บริหารต้องการให้เขาไปทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร จำเป็นต้องทำความเข้าใจและประชุมชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ บางเรื่องที่สำคัญต้องมีการซักซ้อมการปฏิบัติก็จำเป็นต้องดำเนินการ เมื่อผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจในคำสั่ง เขาก็สามารถออกไปทำงานได้ตรงตามเป้าหมายและภารกิจที่ได้รับมอบไป ดังนั้นตรงจุดนี้การสื่อสารกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติจึงต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง ชัดเจน แน่นนอนในระบบการสื่อสารสองทาง (Two Way Communication)

4. การให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีปฏิบัติบางเรื่อง

การทำงานแบบนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม แต่เพิ่มระบบราชการตำรวจ โดยเฉพาะงานสายตรวจมักอยู่กับระบบเก่า คือ ผู้ปฏิบัติต้องรับคำสั่งอย่างเดียว (Top Down) ไม่ว่าสิ่งมาอย่างไรต้องไปทำให้ได้ แต่ในความเป็นจริงคำสั่งของผู้บริหารก่อให้เกิดอุปสรรคและปัญหาต่อการปฏิบัติเป็นอย่างมาก และบางเรื่องไม่อาจทำได้จึงทำให้การดำเนินการไม่เป็นผล และไม่เป็นรูปธรรม ผู้บริหารเองก็อาจไม่ทราบเพราะปัญหาไปอยู่กับผู้ปฏิบัติ แต่ในทางตรงกันข้าม หากได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติหรือตำรวจสายตรวจเองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการกำหนดวิธีการปฏิบัติบางเรื่องก็จะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของ Top Down ไปได้มาก

5. การเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจ

เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญมากปัจจัยหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการทำงานของสายตรวจเป็นไปในลักษณะของงานเฉพาะที่เฉพาะตัว เป็นงานที่ต้องใช้ความคิดและการตัดสินใจภายใต้การจำกัดด้วยเวลาและข้อมูล ณ จุดเกิดเหตุ ๆ ก็ตามเมื่อสายตรวจไปถึงที่เกิดเหตุ เขาจะมีเวลาคิดตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งและบรรเทาเหตุร้ายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อจับกุมต่อสู้กับผู้ร้าย แต่ผลที่ตามมาหลังจากการตัดสินใจของสายตรวจนั้นเกิดผลมหาศาล บางครั้งเป็นเรื่องของความเป็นความตายของสายตรวจเอง ผู้เกี่ยวข้องหรือคนร้าย

จะเห็นได้ว่าสายตรวจมีเวลาเพียงเสี้ยววินาทีในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อันมีผลหมายถึงความเป็นความตายตามมา ถ้าการตัดสินใจผิดพลาดผลเป็นอย่างไร ผู้บริหารคงได้พบกับตัวเองมาแล้วว่าหลายครั้งมีเรื่องร้องเรียน มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการทำงานของสายตรวจ ณ จุดเกิดเหตุ ผู้บริหารบางนายก็มักโทษว่าเป็นความบกพร่องของสายตรวจ และลงโทษทัณฑ์ไป หากคิดไม่ว่าเงื่อนไข ข้อจำกัดด้านข้อมูลและประสบการณ์นั่นเองที่มีผลมหาศาลต่อการตัดสินใจของสายตรวจ การลงโทษความผิดพลาดของสายตรวจที่เกิดจากการตัดสินใจไม่ดี คงไม่ใช่ทางแก้ที่ถูกต้องและสมควร เพราะสายตรวจเองก็ไม่ได้ได้รับการพัฒนาทักษะในด้านแนวคิดของการปฏิบัติแต่อย่างใด ดังนั้นกรณีเช่นนี้ผู้บริหารควรหันมาให้ความสนใจและพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถในการตัดสินใจของสายตรวจต่อกรณีเหตุเฉพาะหน้าต่าง ๆ น่าจะได้ผลมากกว่าการลงโทษที่ไม่เหมาะสม การฝึกหัดการตัดสินใจต่อการเผชิญเหตุเฉพาะหน้านั้น เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรของสายตรวจในประเทศที่เจริญแล้วมานานแล้ว การฝึกหัดเช่นนี้การฝึกให้ตำรวจได้รู้จักใช้ความคิดแก้ปัญหาหรือหาวิธีดำเนินการกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในขณะที่ย่ออกปฏิบัติหน้าที่ เช่น พบคนร้าย กำลังงัดบ้าน คนร้ายจับตัวประกัน คนร้ายมีอาวุธสำคัญ คนกำลังทะเลาะวิวาทมีอาวุธ ประสบเหตุชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ พบผู้เจ็บป่วยต้องการความช่วยเหลือ พบวัตถุต้องสงสัย เป็นต้น จากเหตุการณ์เหล่านี้ตำรวจจะฝึกหัดคิดทันทีว่า ถ้าเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์เช่นนี้ หนทางที่ดีที่สุดเขาควรจะทำได้อย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สายตรวจผู้ใดมีความคิดอย่างไร ก็นำมาถกเถียงเป็นกลุ่ม แล้วคัดเลือกหาทางหรือวิธีที่ดีที่สุดเอาไว้เป็นแนวทางหลักของสายตรวจเอง การฝึกเช่นนี้ย่อมมีผลให้สายตรวจได้มีประสบการณ์ต่อการคิดเผชิญเหตุเบื้องต้นในหลาย ๆ รูปแบบ และมีความรู้สะสมในการแก้ปัญหา ดังนั้นหากไปประสบเหตุในพื้นที่ก็สามารถนำเอาแนวความคิดเหล่านี้ไปช่วยในการตัดสินใจปฏิบัติ ณ จุดเกิดเหตุได้ดีกว่า ลดความเสียหาย ความสูญเสีย ก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสายตรวจและผู้เกี่ยวข้อง และสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารงานสายตรวจดังที่กล่าวมาแล้ว ย่อมเป็นส่วนประกอบอันสำคัญและเป็นสิ่งที่ผู้บริหารงานสายตรวจต้องให้ความสนใจและนำไปพิจารณา นำไปใช้ควบคู่กับหลักการบริหารโดยทั่วไป เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

บทที่ 9

พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)

การจัดทำพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)

พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)

หมายถึง ขอบเขตพื้นที่เฉพาะที่ต้องมีการเฝ้าระวังมากเป็นพิเศษเพื่อไม่ให้เป็นช่องโอกาสที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม และสามารถลดระดับความหวาดกลัวภัยของประชาชน สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ และศรัทธาให้กับประชาชนในเขตพื้นที่นั้น

สามารถสรุปแนวคิดพอสังเขปได้ดังนี้

1. เป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “ชุมชนปลอดภัย”
2. ดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามปรัชญา “ดำรงเป้าหมาย หลากหลายวิธีการ”
3. รูปแบบ (Model) ของพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) จะมีความแตกต่างและเหมาะสมตามลักษณะของสภาพการใช้พื้นที่ สภาพปัญหา รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินการ
4. หัวหน้าสถานีเป็นปัจจัยหลักในความสำเร็จ จะต้อง “ลงเล่น” ด้วยตนเอง
5. การเริ่มต้นเป็นความพยายามที่จะดำเนินการส่วนความสำเร็จเป็นสิ่งท้าทายที่รออยู่ข้างหน้าซึ่งคงไม่่ง่ายนัก แต่การรักษาไว้ตลอดไปนั้นยากมากกว่า

สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมในลักษณะภาคีเครือข่าย

ลงสำรวจพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น

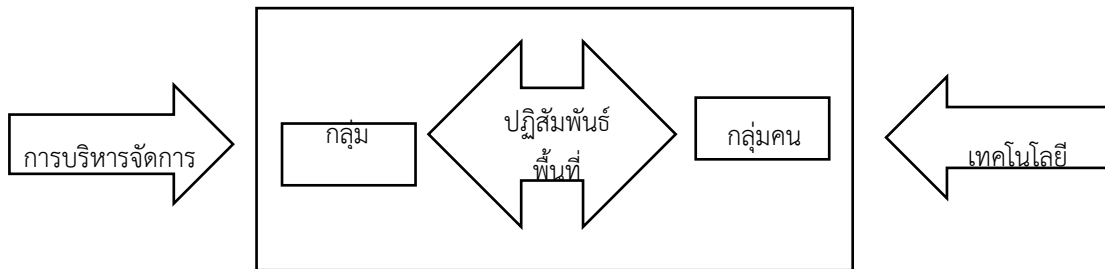
ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนเจ้าของพื้นที่

สร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

องค์ประกอบในการจัดทำ “พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)”

มีส่วนประกอบหลัก คือ พื้นที่ , กลุ่มคน , ปฏิสัมพันธ์ , การบริหารจัดการ และเทคโนโลยี

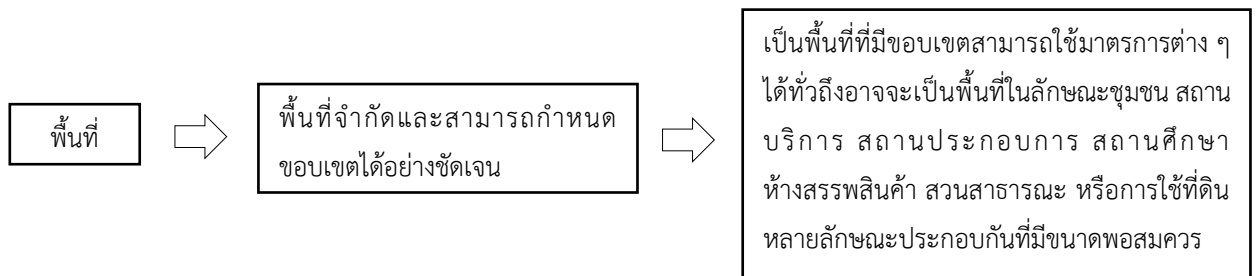
1. พื้นที่

ลักษณะพื้นที่ (Zone)

- มีขอบเขตที่ชัดเจน
- มีขนาดที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากสภาพของปัญหาและจำนวนประชากรในพื้นที่และมีความชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวัดสำหรับการประเมินผล

- อาจพิจารณาทั้งที่เป็นชุมชนและที่เป็นชุมชนผสม
- ขนาดของพื้นที่อาจมีหลายลักษณะตามสภาพของพื้นที่ เช่น พื้นที่ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ (S M L)

กรอบแนวคิดของพื้นที่

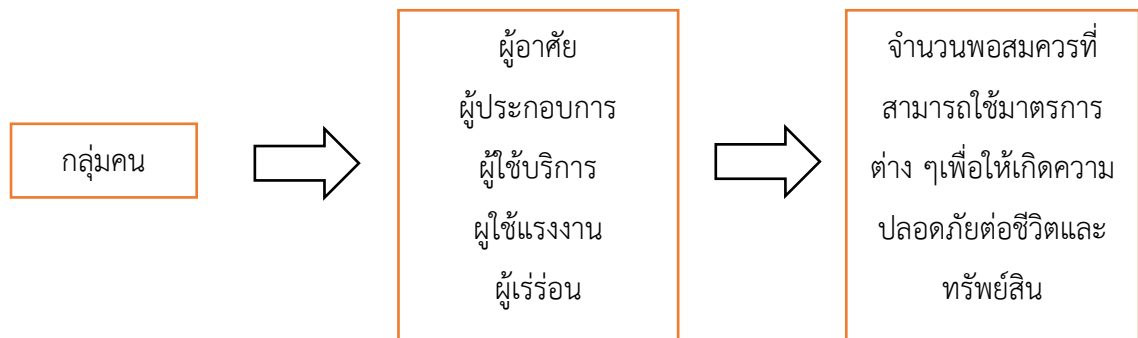

2. กลุ่มคนและปฏิสัมพันธ์

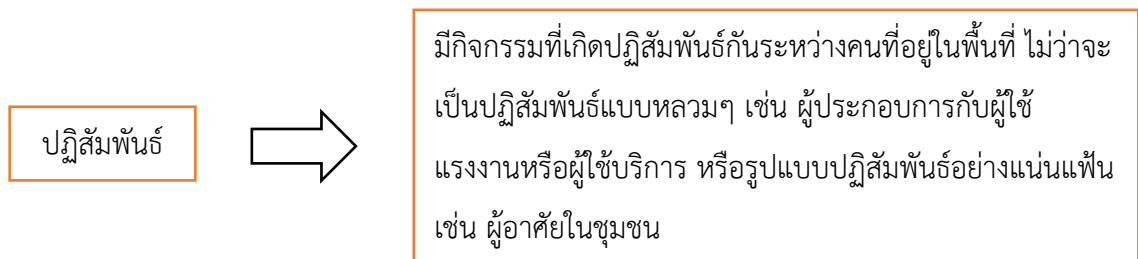
กลุ่มคนและปฏิสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่แยกออกจากกันได้ยาก อาจจะเรียกอีกในลักษณะหนึ่งว่า Peopleware มีลักษณะโดยสังเขปคือ

- ประชาชนในพื้นที่เป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือความร่วมมือจากประชาชน
- การเพิ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เข้าไปทำงานไม่ใช่ความหมายของ Peopleware
- คนอาจเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแทนประชาชนก็ได้ เช่น รปภ. หรือประชาชนทำหน้าที่ รปภ. เอง

กรอบแนวคิดของกลุ่มคน

กรอบแนวคิดของปฏิสัมพันธ์

3. การบริหารจัดการและเทคโนโลยี

การบริหารจัดการและเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบที่แยกออกจากกันได้ยากอีกองค์ประกอบหนึ่งโดยมีลักษณะดังนี้

การบริหารจัดการ คือการนำเอาระบบการบริหารจัดการต่าง ๆ มาใช้เพื่อจัดให้มี Software และ Peopleware อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และเกิดความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

เทคโนโลยี อาจจัดเป็นส่วนประกอบในลักษณะที่เรียกว่า Software โดยมีลักษณะและความหมายคือ อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือตัวช่วยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน (Peopleware)

กฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบ ภายใน Zone ที่ประชาชนในพื้นที่มีความเห็นตรงกัน ตกลงร่วมกัน ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากพื้นที่อื่น รวมไปถึงการช่วยกันจัดสภาพแวดล้อมภายใน Zone อันเป็นเทคโนโลยีการจัดการ

การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องช่วยต่าง ๆ ตามสภาพของแต่ละ Zone ตัวอย่างเช่น

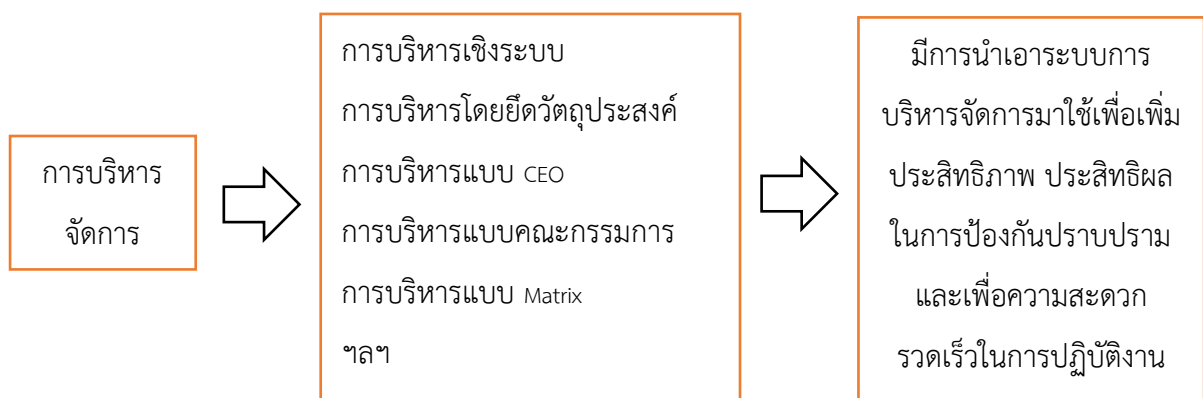
- CCTV / Electronic eyes
- Alarm
- การให้แสงสว่าง
- เครื่องกระจายเสียง

- การทำสิ่งกีดขวาง
- เวลาผ่านเข้า-ออก
- การห้ามยานพาหนะหรือบุคคลบางประเภท
- การมีข้อตกลงร่วมกันของผู้ที่อยู่ใน Zone เพื่อจัดทำเป็นกฎเกณฑ์ภายในพื้นที่

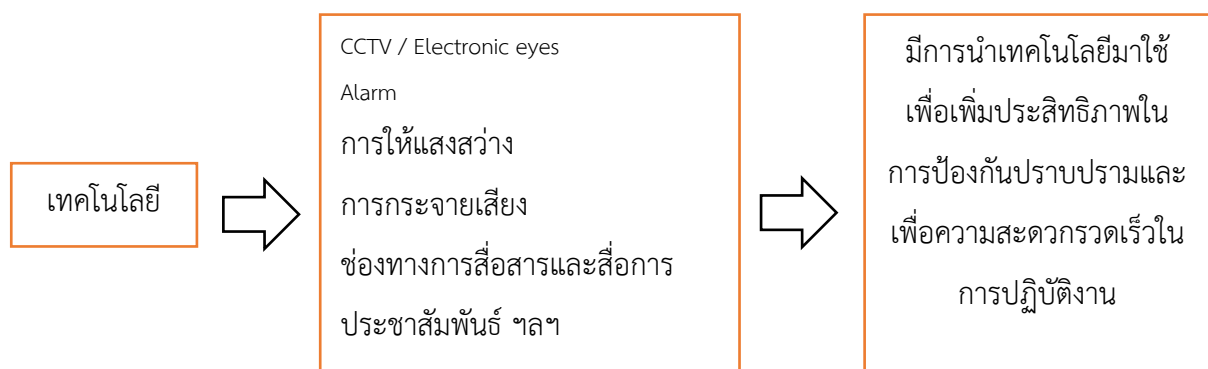
(Rule of Zone)

- แหล่งรวมข้อมูล
- ช่องทางการสื่อสารและสื่อประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

กรอบแนวคิดของการบริหารจัดการ

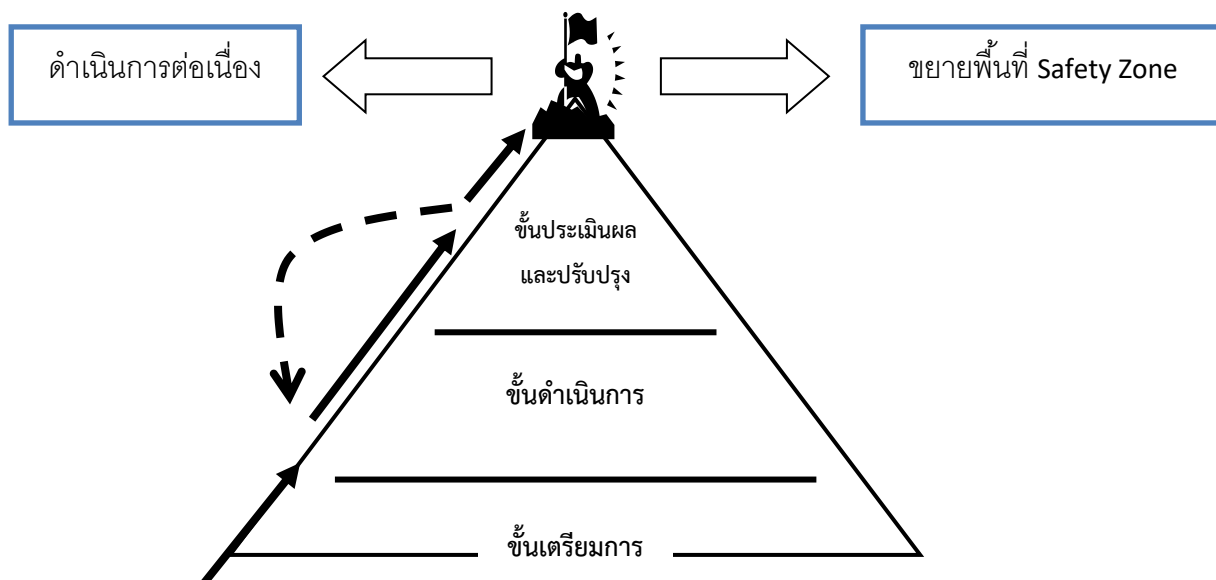

กรอบแนวคิดของเทคโนโลยี

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

เขียนเป็นแผนผังขั้นตอนการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ ประกอบด้วย

1.1 กำหนดพื้นที่เป้าหมาย โดยมีขนาดพื้นที่ชัดเจน แน่นนอน

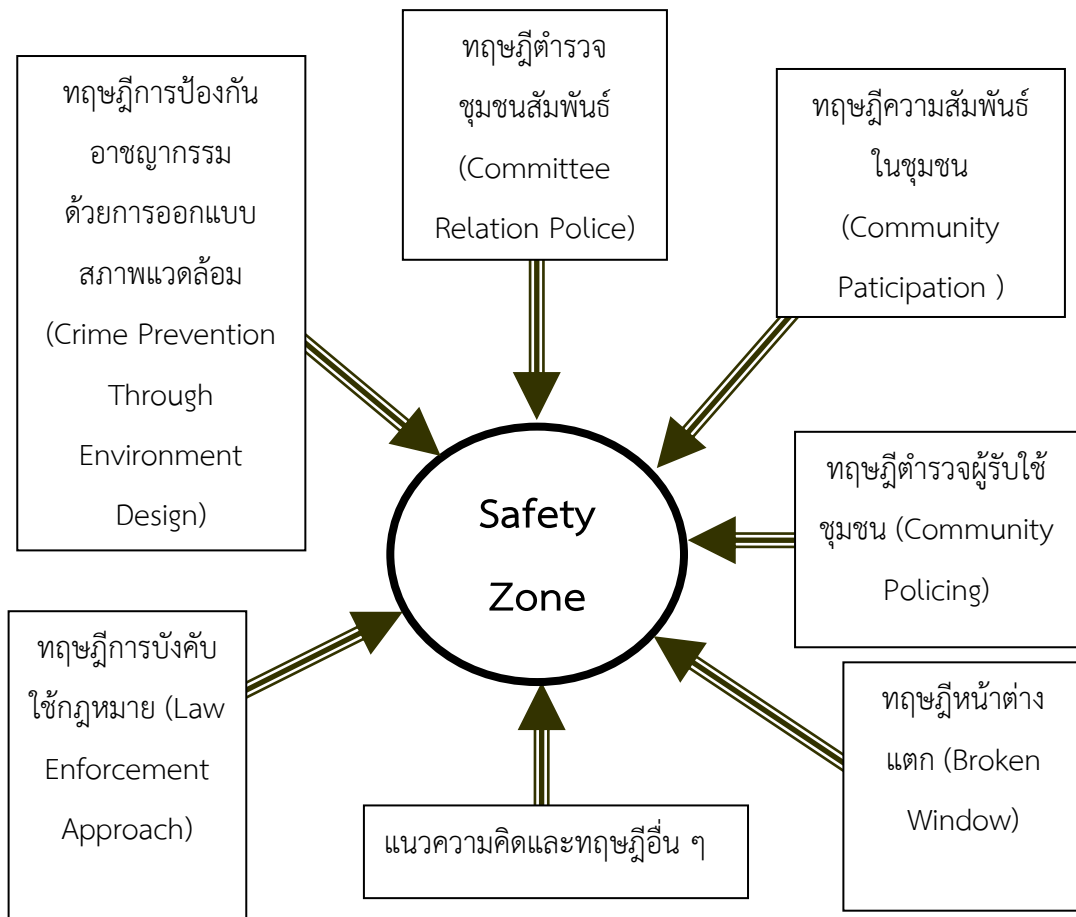
1.2 วัดผลก่อนการดำเนินการ โดยจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่น มาตรการในปัจจุบัน สถานภาพ อาชญากรรม ระดับความรุนแรงของอาชญากรรม จัดทำแบบสอบถามระดับความหวาดกลัวภัย ความพึงพอใจ และความประทับใจการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อเป็นข้อมูลไว้เปรียบเทียบ อันเป็นการใช้รูปแบบระเบียบวิธีการวิจัยประเมินผล

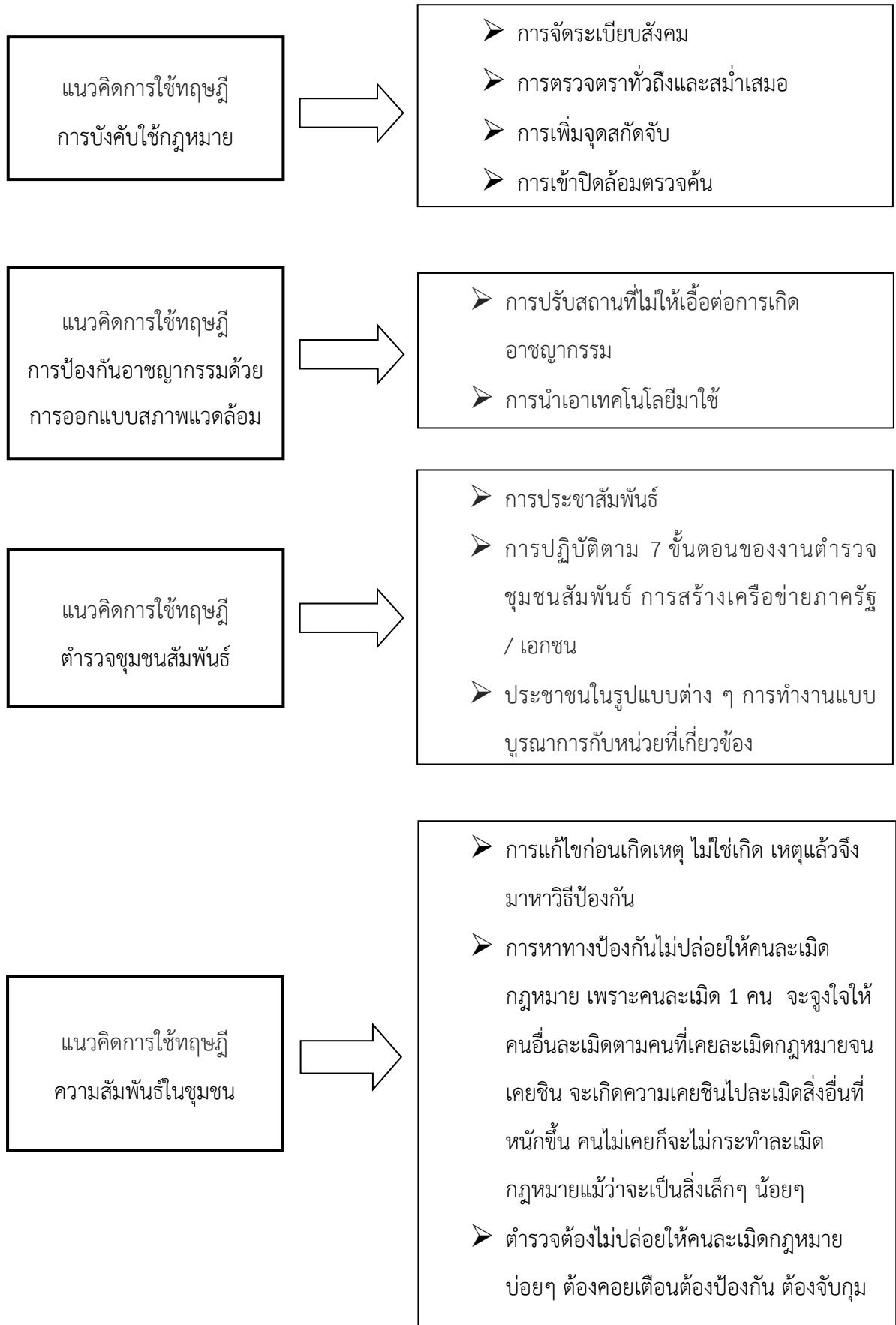
1.3 ปรับทัศนคติ กระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ให้เป็นไปในทางเดียวกัน

2. ชั้นดำเนินการ

2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาวิธีการจัดการและการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและสภาพของพื้นที่แต่ละพื้นที่

2.2 เพื่อให้การดำเนินการเป็นระบบ มีมาตรฐาน และเป็นสากล ในการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเขตพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) นั้น ควรพิจารณานำเอาทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม มาประยุกต์ใช้ โดยไม่จำกัดว่าในแต่ละพื้นที่ที่ดำเนินการจะต้องใช้แนวทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียว แต่สามารถเลือกใช้ได้หลากหลายแนวทฤษฎี หรืออาจจะประยุกต์เอาแนวความคิดหรือทฤษฎีความรู้อื่นนอกเหนือจากทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม มาประยุกต์เพื่อดำเนินการก็ได้

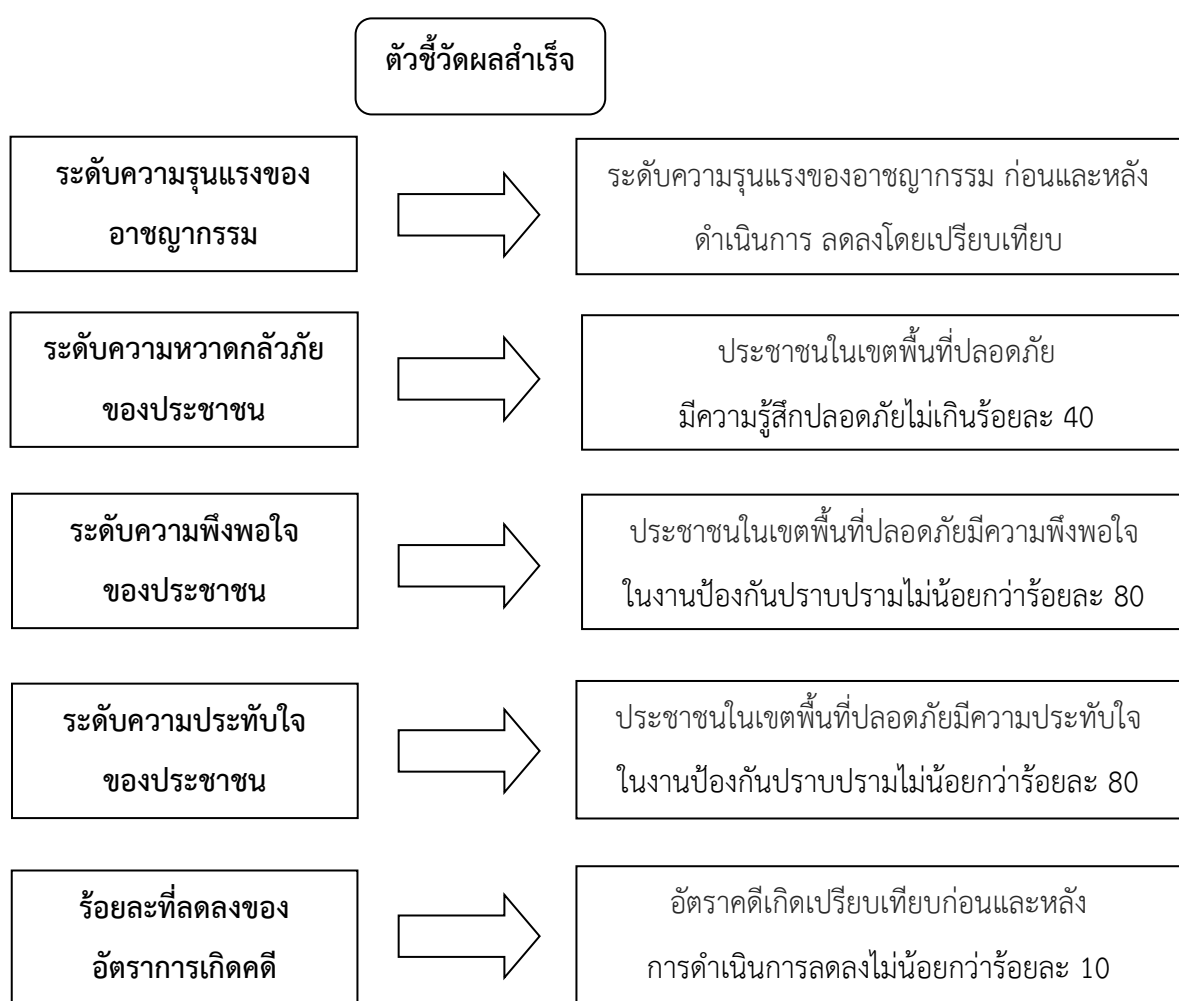

2.3 วัดผลขณะดำเนินการทุก 3 เดือน โดยจัดเก็บข้อมูลสถานภาพอาชญากรรม ระดับความรุนแรงของอาชญากรรม จัดทำแบบสอบถามระดับความหวาดกลัวภัย ความพึงพอใจ และความประทับใจ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แล้วนำไปเปรียบเทียบกับการวัดผลที่ได้ดำเนินการในขั้นเตรียมการ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างไร อันเป็นการใช้รูปแบบระเบียบวิธีการวิจัยประเมินผลแล้วนำผลที่ได้ไปประมวลผลและวิเคราะห์ว่าจะดำเนินการใช้รูปแบบวิธีการจัดการแบบเดิม หรือควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการจัดการใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3. ขั้นตอนประเมินผลและปรับปรุง

3.1 วัดผลหลังการดำเนินการไปแล้ว 12 เดือน โดยจัดเก็บข้อมูลสถานภาพอาชญากรรม ระดับความรุนแรงของอาชญากรรม จัดทำแบบสอบถามระดับความหวาดกลัวภัย ความพึงพอใจ และความประทับใจการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แล้วนำไปเปรียบเทียบกับการวัดผลที่ได้ดำเนินการในขั้นเตรียมการ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างไร แล้วนำไปเปรียบเทียบกับตัวชี้วัด ว่าการดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดหรือไม่ อันเป็นการใช้รูปแบบระเบียบวิธีการวิจัยประเมินผล

3.2 ประมวลผลและวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดผลสำเร็จ ดังนี้

3.3 ซ่อมและสร้างจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดผลสำเร็จ แล้วดำเนินการต่อเนื่องในเขตพื้นที่เดิม

3.4 ดำเนินการขยายผลพื้นที่ Safety Zone ต่อไป

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ในการจัดทำพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) นั้น หัวใจหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จประกอบไปด้วย

1. ประชาชนต้องร่วมมือกัน มีความสามัคคีที่จะร่วมกันจัดทำ Safety Zone
2. ตำรวจต้องเข้าใจขั้นตอน วิธีการ และให้คำแนะนำ เป็นแกนนำได้ในการเริ่มต้น
3. ผู้เกี่ยวข้องต้องเข้าใจในกระบวนการทุกขั้นตอน
4. มีการกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และวัดทุกขั้นตอนแต่ละช่วงเวลา

ภาคผนวก

ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี

ลักษณะที่ 25

เวรยาม สายตรวจ กองรักษาการณ์

บทที่ 11

การบริหารงานสายตรวจ

หัวหน้าสถานีตำรวจและหัวหน้างานป้องกันปราบปรามต้องร่วมกันวางแผน อำนาจการ สั่งการ ควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลในการบริหารงานสายตรวจ ดังนี้

ข้อ 1 การเตรียมการ ต้องดำเนินการสำรวจข้อมูลท้องถิ่น ดังนี้

1.1 ขนาดและสภาพภูมิประเทศเขตพื้นที่รับผิดชอบ เช่น เป็นย่านการค้า อุตสาหกรรม ที่พักอาศัย หรือประกอบการเกษตร

1.2 เส้นทางคมนาคม ตรอก ซอย ตลอดจนไฟส่องสว่าง

1.3 จำนวนประชากรในพื้นที่ตามทะเบียนราษฎร์และตามความเป็นจริง

1.4 สถานที่สำคัญ เช่น บ้านพักบุคคลสำคัญ สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานศึกษา สถานที่สำคัญทางศาสนา สถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนจำนวนผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้ใช้บริการ

1.5 สถานที่ล่อแหลมมีโอกาสเกิดอาชญากรรมสูง เช่น ร้านรับซื้อของเก่า ร้านจำหน่าย อะไหล่รถยนต์ จักรยานยนต์ใช้แล้ว ร้านซ่อมรถยนต์ จักรยานยนต์ขนาดกลางและเล็ก ธนาคาร ร้านจำหน่าย ทอง สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส ศูนย์การค้า ร้านสะดวกซื้อ สถานบริการทุกประเภท ร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา อาคารชุด อพาร์ทเมนต์ เกสต์เฮาส์ หอพัก บ้านเช่า โรงงาน มีจำนวนเท่าใด ตลอดจนจำนวนผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้ใช้บริการ

1.6 สถานที่ล่อแหลมที่เป็นสถานที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่เจ้าของไม่ดูแล ปล่อยให้ คนเร่ร่อนพักอาศัย เช่น สะพานลอยคนข้ามถนน บานรถยนต์โดยสารประจำทาง สวนหย่อม สวนสาธารณะ บริเวณใต้สะพานข้ามทางแยก ข้ามคลอง ใต้ทางด่วน บ้านร้าง ตึกร้าง ตึกแถวร้าง เพิงพักร้าง บ้านพักคนงานร้าง

1.7 สถานที่ล่อแหลมที่ต้องติดตามพฤติกรรมของผู้ประกอบการหรือเจ้าของ รวมทั้ง ผู้ใช้บริการ ให้ปรากฏถึงชื่อสถานประกอบการ ชื่อของผู้ประกอบการหรือเจ้าของ ที่ตั้ง ขนาดของกิจการ เช่น ร้านรับซื้อและจำหน่ายของเก่า ร้านจำหน่ายอะไหล่รถยนต์ จักรยานยนต์ และชิ้นส่วนของตัวถังใช้แล้วขนาด กลางและขนาดเล็ก ร้านซ่อมรถยนต์ จักรยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็ก ร้านจำหน่ายรถยนต์ รถจักรยานยนต์ใช้แล้วขนาดเล็ก ตลาดนัดจำหน่ายของเก่า สถานบริการที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วย สถานบริการ

1.8 สถานที่ล่อแหลมที่ต้องให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการหรือเจ้าของและผู้ให้บริการ สอดส่องผู้ให้บริการบางส่วน ให้ปรากฏชื่อสถานประกอบการ ชื่อของผู้ประกอบการหรือเจ้าของ ที่ตั้ง ขนาดกิจการ ปริมาณของผู้ให้บริการ เช่น ธนาคาร ร้านจำหน่ายทอง สถานีบริการน้ำมัน แก๊ส ร้านสะดวกซื้อ ร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา อาคารชุด อพาร์ทเมนต์ เกสต์เฮาส์ หอพัก บ้านเช่า โรงงาน

1.9 สถานที่ที่มีพฤติการณ์กระทำผิดกฎหมาย เช่น สถานที่ลักลอบเล่นการพนัน ลักลอบจำหน่ายยาเสพติด ลักลอบค้าประเวณี และสถานบริการที่จัดตั้งโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ให้ปรากฏสถานที่ตั้งและรายละเอียดอื่น ๆ

1.10 จุดจอดยานพาหนะบริการสาธารณะ เช่น รถตู้โดยสาร รถจักรยานยนต์รับจ้าง สถานีขนส่ง

1.11 จำนวนหมู่บ้านจัดสรรและจำนวนหลังคาเรือน

1.12 สถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งที่ผู้เสียหายมาร้องทุกข์และที่ไม่ได้มาร้องทุกข์ ตลอดจนหมายจับและบุคคลพันโทษที่มีที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ

1.13 จำนวนประชากรที่จะมาร่วมเป็นสายตรวจ เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน อาสาสมัครในพื้นที่

1.14 จำนวนวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จะใช้ในงานสายตรวจขอหน่วยงาน เช่น รถยนต์สายตรวจ รถจักรยานยนต์สายตรวจ อาวุธปืน เครื่องมือสื่อสาร น้ำมันเชื้อเพลิง

1.15 จำนวนกำลังพลที่ปฏิบัติงานในงานสายตรวจ

1.16 มุลนิธิ องค์กรเอกชนที่ปฏิบัติงานสนับสนุนงานสายตรวจ

1.17 ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น

ข้อ 2 แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบเป็นเขตตรวจ จะแบ่งเป็นกี่เขตให้พิจารณาตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้พิจารณาถึง

2.1 เป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่

2.2 ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่สายตรวจออกตรวจทั่วพื้นที่ และความรวดเร็วในการเดินทางถึงที่เกิดเหตุ

2.3 สถานภาพอาชญากรรม ข้อมูลท้องถิ่น เส้นทางคมนาคม ความหนาแน่นของประชากร สภาพชุมชน

2.4 จำนวนกำลังพลสายตรวจ ตลอดจนพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ และเบี้ยเลี้ยง

ข้อ 3 กำหนดประเภทและจำนวนสายตรวจลงในเขตตรวจแต่ละเขตให้เหมาะสมตามข้อ 2 ดังนี้

3.1 สายตรวจจรดยนต์

3.1.1 ใช้รถยนต์เก๋งหรือรถยนต์กระบะมีรูปแบบและอุปกรณ์ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

3.1.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพลขับ 1 คน ประจำอย่างน้อย 1 คน

3.1.3 เป็นสายตรวจที่เหมาะสมกับเขตตรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบกว้าง การจราจรไม่ติดขัด อาจใช้สนับสนุนสายตรวจเดินเท้า โดยนำสายตรวจเดินเท้าไปปล่อยที่จุดหนึ่ง แล้วไปคอยรับที่จุดนัดพบใช้ตรวจเสริมสายตรวจจักรยานยนต์

3.2 สายตรวจรถจักรยานยนต์

3.2.1 ใช้รถจักรยานยนต์ที่มีรูปแบบและอุปกรณ์ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

3.2.2 มีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำ 2 คน

3.2.3 เป็นสายตรวจที่เหมาะสมกับเขตตรวจที่มีพื้นที่เป็นตรอก ซอยมาก ๆ

3.3 สายตรวจเดินเท้า

3.3.1 จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2 คน

3.3.2 เป็นสายตรวจที่ใช้ตรวจในที่ชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การค้า งานเทศกาล งานมหกรรมต่าง ๆ ที่มีประชาชนเดินเท้ามาก ๆ ในบางโอกาสอาจจะใช้รถยนต์นำสายตรวจเดินเท้าไปปล่อยที่จุดหนึ่ง แล้วไปคอยรับที่จุดนัดพบ

3.4 สายตรวจเรือยนต์

3.4.1 ใช้เรือยนต์มีเจ้าหน้าที่ประจำ 3 คน

3.4.2 ใช้กับเขตตรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบเป็นแม่น้ำ ลำคลอง มีประชาชนพักอาศัยตามริมน้ำ ลำคลอง และสัญจรไปมา

3.5 สายตรวจรถจักรยาน

3.5.1 ใช้รถจักรยานสองล้อ

3.5.2 เป็นสายตรวจที่ใช้ในสถานที่ที่ประชาชนเดินเท้าไปมา มีพื้นที่กว้างขวางใช้รถจักรยานยนต์ไม่สะดวก เช่น แหล่งท่องเที่ยว

3.6 สายตรวจตำบล

3.6.1 ใช้รถยนต์ที่มีคุณลักษณะวิ่งบนทางที่มีน้ำมีโคลนได้ จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจและใช้ระยะเวลาออกตรวจตามความเหมาะสม พักแรมในหมู่บ้าน เช่น วัด หรือที่พักสายตรวจ

3.6.2 เป็นสายตรวจที่ใช้กับพื้นที่ชนบทที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง มีที่พักอาศัยอยู่ห่างกัน หรือรวมกันอยู่เป็นหย่อม ๆ แต่ละหย่อมอยู่ห่างกัน และอาจจัดให้มีที่พักสายตรวจด้วยก็ได้

3.7 สายตรวจอื่น ๆ เช่น สายตรวจตำรวจม้า สายตรวจสุนัขตำรวจ สายตรวจอากาศยาน เป็นสายตรวจที่จัดขึ้นพิเศษ โดยอาจจัดเป็นครั้งคราวตามที่เห็นสมควร

ข้อ 4 ให้จัดทำแผนการตรวจให้เหมาะสมสอดคล้องกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันอาชญากรรมและการรักษาความปลอดภัยของประชาชน

ข้อ 5 กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจ ดังนี้

5.1 มอบหมายให้สายตรวจไปติดตาม ตรวจสอบ และเก็บข้อมูลท้องถิ่นตามข้อ 1 ซึ่งอยู่ในเขตตรวจนั้น และภารกิจอื่น ๆ

5.2 กำหนดจุดให้สายตรวจไปลงชื่อในสมุดที่วางไว้ตามจุดต่าง ๆ หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการติดตามตัว

ข้อ 6 ปฏิบัติตามแผนและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ หัวหน้าสถานีตำรวจและหัวหน้างานสายตรวจเป็นผิตรีรับผิดชอบ กำกับ ดูแล ทั้งก่อนออกตรวจ ขณะตรวจ และเมื่อเสร็จสิ้นการตรวจ ดังนี้

6.1 ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้างานสายตรวจ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

6.1.1 สถานีตำรวจที่มีผู้กำกับการเป็นหัวหน้า ให้รองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจ มีสารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นผู้ช่วย

6.1.2 สถานีตำรวจที่มีสารวัตรใหญ่เป็นหัวหน้า ให้สารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจ มีรองสารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นผู้ช่วย

6.1.3 สถานีตำรวจที่มีสารวัตรเป็นหัวหน้า ให้สารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจ

6.2 หัวหน้าสถานีตำรวจและหัวหน้างานสายตรวจประชุมบ่อยแฉวยสายตรวจ ดังนี้

6.2.1 หัวหน้าสถานีตำรวจต้องประชุมบ่อยแฉวยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และประชุมชี้แจงทำความเข้าใจสายตรวจร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

6.2.2 กรณีรองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจ ต้องประชุมบ่อยแฉวยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ส่วนสารวัตรป้องกันปราบปรามต้องประชุมบ่อยแฉวยทุกวัน ๆ ละอย่างน้อย 1 ผลัดหมุนเวียนกันไป

6.2.3 กรณีสารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจต้องประชุมบ่อยแฉวยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ส่วนรองสารวัตรป้องกันปราบปรามต้องประชุมบ่อยแฉวยทุกวัน ๆ ละอย่างน้อย 1 ผลัด

6.2.4 กรณีรองสารวัตรป้องกันปราบปรามเป็นหัวหน้างานสายตรวจต้องประชุมบ่อยแฉวยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง

6.3 ผู้ประชุมบ่อยแฉวยสายตรวจต้องดำเนินการ ดังนี้

6.3.1 มอบหมายภารกิจตามข้อ 1 และอื่น ๆ โดยทำเป็นบันทึกสั่งการ รวบรวมสำเนาเข้าแฟ้ม ภารกิจที่มอบต้องเหมาะสมกับเวลา สรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบที่ควรแจ้งให้สายตรวจทราบ

6.3.2 ตรวจสอบความเรียบร้อยของการแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ของสายตรวจให้อยู่ในสภาพพร้อมในการใช้งานและถูกต้อง

6.3.3 กำหนดเส้นทาง ทิศทาง และเวลาที่จะไปตรวจสลับกันไปไม่ให้ซ้ำกัน เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดหรือคิดที่จะกระทำความผิดรู้หรือคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะมีสายตรวจผ่านเวลาใด และระมัดระวังตัวได้

6.3.4 รวบรวมรายงานผลการปฏิบัติของสายตรวจผลัดก่อน พิจารณาสั่งการตามความเหมาะสม แล้วรายงานหัวหน้าสถานีตำรวจทราบ โดยเฉพาะกรณีที่เห็นควรปรับแผนการตรวจ

6.3.5 การประชุมบ่อยแฉวยสายตรวจแต่ละครั้ง หัวหน้าสถานีตำรวจ หัวหน้างานสายตรวจจะต้องบันทึกเรื่องที่ประชุมด้วยตนเองในสมุดบันทึกการประชุมสายตรวจด้วยทุกครั้ง

6.4 หัวหน้างานสายตรวจต้องออกตรวจร่วมกับสายตรวจอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ในการตรวจให้ตรวจสอบการปฏิบัติของสายตรวจที่ผ่านมา ดังนี้

6.4.1 ตรวจการลงชื่อในสมุดที่วางไว้ตามจุดต่าง ๆ ตาม 5.2 ว่ามีการลงชื่อแสดงว่าได้ไปตรวจหรือไม่ แล้วลงชื่อกำกับไว้

6.4.2 ตรวจสอบข้อมูลท้องถิ่นว่ามีสภาพคงเดิม เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมตามที่สายตรวจได้รายงานไว้หรือไม่

6.4.3 สอบถามประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสายตรวจอย่างไร เช่น เห็นสายตรวจมาตรวจเป็นประจำ ไม่เคยเห็นสายตรวจเลย

ข้อ 7 สถานีตำรวจแต่ละแห่งต้องจัดให้มีห้องปฏิบัติการสายตรวจโดยเฉพาะสถานีตำรวจขนาดใหญ่ ถ้าไม่มีให้ใช้ห้องทำงานของรองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม สารวัตรป้องกันปราบปราม หรือสารวัตรเป็นห้องปฏิบัติการสายตรวจ ภายในห้องปฏิบัติการสายตรวจต้องจัดทำข้อมูลและมีเอกสารที่เป็นปัจจุบัน ดังนี้

7.1 นาฬิกาอาชญากรรมตามแบบท้ายบทนี้ ในรอบปีหนึ่ง ๆ จัดทำเป็น 4 ระยะ โดยเริ่มจากเดือนมกราคม เมื่อครบ 3 เดือน ให้เริ่มต้นใหม่ สำหรับข้อมูลเดิมให้เก็บไว้เป็นสถิติ เพื่อให้ทราบสถานภาพอาชญากรรมตามความเป็นจริง

7.2 ตารางเปรียบเทียบสถิติคดีที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทั้งที่ได้รับร้องทุกข์และไม่ได้ร้องทุกข์ และการจับกุมคดีกลุ่มต่าง ๆ ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด โดยเปรียบเทียบเป็นรายเดือนระหว่างปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา

7.3 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ พื้นที่ข้างเคียง การแบ่งเขตตรวจแสดงข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของสถานที่สำคัญ ๆ สถานที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม

7.4 สมุดบันทึกการประชุมสายตรวจ ซึ่งทุกครั้งที่หัวหน้าสถานีตำรวจ หัวหน้างานสายตรวจได้ประชุมสายตรวจจะต้องบันทึกไว้ในสมุดนี้

7.5 แฟ้มบรรจุคำสั่งหรือเอกสารการมอบภารกิจให้สายตรวจไปปฏิบัติ เขตตรวจละ 1 แฟ้ม

7.6 แฟ้มบรรจุเอกสารรายงานผลปฏิบัติของสายตรวจเกี่ยวกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เขตตรวจละ 1 แฟ้ม

7.7 แฟ้มบรรจุมาตรการหรือแผนการตรวจ รวมทั้งมาตรการหรือแผนที่ปรับปรุง

7.8 แฟ้มบรรจุข้อมูลตาม 6.3.1

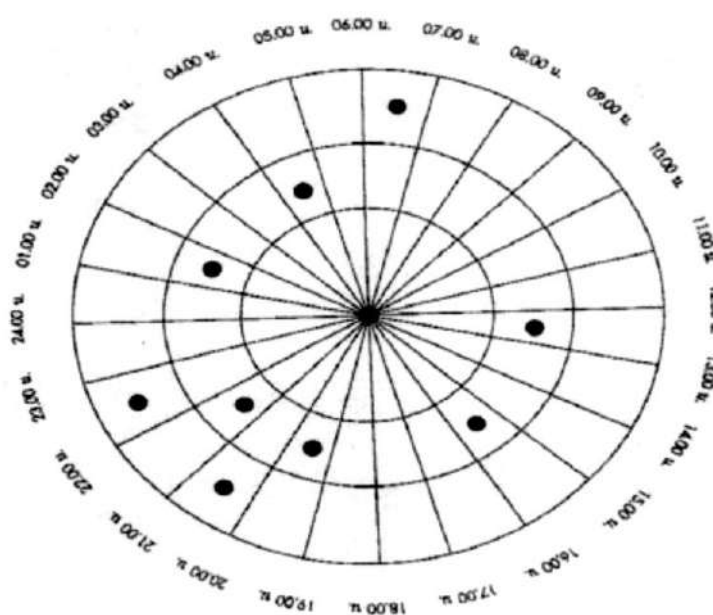
7.9 แฟ้มรวบรวมหมายจับ

7.10 แฟ้มรวบรวมข้อมูลท้องถิ่นตามข้อ 1

7.11 แฟ้มรวบรวมบุคคลที่ต้องติดตามพฤติกรรมและบุคคลพันโทษ

7.12 แฟ้มบรรจุสำเนาประจำวันแจ้งการเกิดคดี

นาฬิกาอาชญากรรม

คำอธิบาย

นาฬิกาอาชญากรรมจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการวางแผนป้องกันอาชญากรรมที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ซึ่งควบคุมสายตรวจและสายตรวจทุกคนต้องศึกษาประกอบการตรวจว่าเขตใด เวลาใด ควรสนใจในการกระทำ ความผิดประเภทใด ความหมายของนาฬิกาอาชญากรรม มีดังนี้

1. วงกลมหนึ่งเท่ากับ 1 เขตตรวจ เช่น สถานีตำรวจนั้นมี 3 เขตตรวจ จะมีวงรอบ 3 วงซ้อนกัน
2. ทุกวงกลมจะแบ่งเป็น 25 ช่อง ช่องละ 1 ชั่วโมง โดยเริ่มจาก 00.01 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา
3. ใช้หมุดสีแทนประเภทของคดี ดังนี้

คดี	ฆ่า	- สีแดง
	ทำร้ายร่างกาย	- สีเหลือง
	ปล้น	- สีน้ำเงิน
	ชิงทรัพย์	- สีเขียวแก่
	วิ่งราวทรัพย์	- สีเขียวอ่อน
	ลักทรัพย์	- สีดำ
	ลักทรัพย์ยานยนต์	- สีเทา
	ลักทรัพย์อื่น ๆ	- สีน้ำตาล

4. คดีแต่ละคดีเกิดในเขตใด ห้วงเวลาใด ก็ให้ปักหมุดลงในเขตนั้นในช่วงเวลานั้น
5. คดีใดจับกุมผู้กระทำผิดได้ ก็ให้ใช้สีขาวยึดที่หมุดนั้นแสดงว่าจับกุมได้แล้ว

แนวทางการตรวจสอบการปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม

ลำดับ.....สน./สก.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา น.

ลำดับ	หัวข้อ	ผลการตรวจ	ระดับคะแนน 0-5 คะแนน
1	ห้องปฏิบัติการสายตรวจ (มีข้อมูลครบถ้วนเป็นปัจจุบัน)		
	1.1 นาฬิกาอาชญากรรม 2 เรือน (เดือนปัจจุบันกับเดือนที่ผ่านมา ประกอบแผนที่ ปักหมุดครบถ้วนเป็นปัจจุบัน)		
	1.2 สถิติคดีเปรียบเทียบรายเดือนของปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา		
	1.3 ตารางวิเคราะห์สถานภาพอาชญากรรม ตามแบบที่กำหนด ป.1-1 ถึง ป.1-7 (ตามความเป็นจริง จากข้อมูล ข้อ 3) (รอบปีงบประมาณ ต.ค. - ก.ย. ปีถัดไป)		
	1.4 5ส.		
2	ข้อมูลท้องถิ่น (ตามแบบที่ ตร.กำหนด (ศขส. สน./สก.) พ.ศ.2543)		
	- ประเภทบุคคล		
	- ประเภทสถานที่		
	- จุดล่อแหลม/จุดเสี่ยงแต่ละประเภท / มาตรการป้องกัน ตามแบบที่กำหนด ป.10-1 หรือ ป.10-2		
	- ข้อมูลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ตามแบบที่กำหนด ป.2-1 ถึง ป.2-3		
3	รายละเอียดของแต่ละคดี / รายเดือน เช่น 111, 121 ฯลฯ ตามแบบที่กำหนด ป.3 ข้อมูล / อาชญากรรม จากทุกช่องทาง/ข้อมูลครบถ้วน ตามจริง		
	- สมุดข้อมูลอาชญากรรม - สมุดรับแจ้งเหตุฝ่ายสืบสวน		
	- สมุดรับคำร้องเรียนทางโทรศัพท์ - สมุดบันทึกของพนักงานวิทยุ		
	- สื่อต่างๆ - ป.จ.ว.		
4	แผนการตรวจ		
	4.1 แผนการตรวจ (ทุก 10/15 วัน) ตามสถานภาพอาชญากรรม ตามแบบที่กำหนด ป.4 และ ตย.2		
	4.2 สายตรวจมีแผนติดตัวหรือไม่		
	4.3 จุด ว.10 / ก่อน ว.14 ทุกผลัด/ทุกสาย		
	4.4 จุด ว.10 ฝนตก / จุดสกัดจับทุกผลัด (ตามแบบที่กำหนด ป.5)		
	4.5 สุ่มตรวจสอบว่า ตรวจตามแผนหรือไม่		

5	การอบรมปล่อยแถวสายตรวจ (ห้องปฏิบัติการ สปก.สน./สภ. อื่นๆ) (ตามบันทึก รอง อ.ตร.(ปป)ที่ 0601(ปป)/384 ลง 9 ก.ค.40)		
	5.1 ปล่อยแถวสายตรวจทุกผลัด		
	5.2 บันทึกด้วยตนเองทุกผลัด (สมุดเล่มเดียว) ตามคำสั่ง 384/ 8 ข้อ		
	5.3 ทน.สน. / สภ. สัปดาห์ละ ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง		
	5.4 ทน.งาน ป. (รอง ผกก.ป. / สวป. / รอง สวป.) สัปดาห์ละ ไม่น้อยกว่า 7 ครั้ง		
	5.5 ตรวจสอบความพร้อมของสายตรวจรถยนต์/รถจักรยานยนต์ การแต่งกาย อุปกรณ์ ยานพาหนะ		
6	สมุดควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ ของสายตรวจ (เล่มยาวสีน้ำตาล) หากจัดพิมพ์เองให้มี รายละเอียดครบถ้วน ถูกต้อง ตามแบบที่กำหนด ตย.1 ถึง ตย.1-2		
	6.1 สายตรวจ จยย. 1 สายต้องมี 2 นาย		
	6.2 ลงชื่อ เข้า-ออกเวร ครบ (จริง)		
	6.3 สายตรวจแต่ละสายรับผิดชอบเขตตรวจใด		
	6.4 จุด ว.10 ก่อน ว.14 (ทั้งจุดและเวลา)		
7	ห้องควบคุม		
	7.1 ความสะอาด / ไม่มีกลิ่น		
	7.2 แสงสว่าง		
	7.3 ตู้แดงอยู่ชั้นในสุดของห้องควบคุม		
	7.4 2-0 ลงชื่อตรวจทุกผลัด		
	7.5 ทน.งาน ป. (รอง ผกก.ป. หรือ สวป. หรือ รอง สวป.) ลงชื่อตรวจทุกวัน		
8	การตรวจตู้แดง		
	8.1สายตรวจเขียนชื่อ (อ่านออก) และลงลายมือชื่อทั้ง 2 นาย (ด้วยตัวเอง)		
	8.2 ทน.งาน ป. (รอง ผกก.ป. / สวป. / รอง.สว.) ตรวจสอบทุกวัน		
	8.3 ทน.สน./สภ. ทุก 7 วัน		
	8.4 ต้องเปลี่ยนสมุดตู้แดงหลัง 24.00 น. (ไม่ครบให้หมายเหตุไว้) แต่ภายใน 24 ชม. ต้องเปลี่ยนให้ครบทุกตู้		
	8.5 ทน.สน./สภ. สุ่มตรวจตู้แดงทุกเขตตรวจ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน		
	8.6 ทน.งาน ป. สุ่มตรวจตู้แดงทุกเขตตรวจ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วัน		

9	ห้องวิทยุ / การบันทึกของ พนักงานวิทยุ		
	9.1 แผนที่ / เขตตรวจ		
	9.2 ผังเครือข่ายวิทยุ		
	9.3 ระบบรับแจ้งเหตุ / ห้องวิทยุ		
	9.4 พนักงานวิทยุ บันทึกการแจ้งวิทยุ ของสายตรวจทุก 30 นาที / หัวหน้าสายตรวจ (20)/สวป.ที่เข้าเวร ทุก 1 ชม. (ตามความเหมาะสม ของสถานการณ์) ตามแบบที่กำหนด ป.12		
	9.5 การแจ้ง ว.10 ประจำจุด ก่อน ว.14 ของ หัวหน้าสายตรวจ(20) / สวป.ที่เข้าเวรและสายตรวจ		
	9.6 เพิ่มการพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมสั่งการของห้องวิทยุสื่อสาร (ศูนย์วิทยุ)/ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน 191		
	9.6.1 การจัดระบบพร้อมอุปกรณ์ที่มีความพร้อมในการรับแจ้งเหตุ และการสั่งการ		
	9.6.2 การจัดบุคลากรในการควบคุมสั่งการอย่างมีประสิทธิภาพ		
10	การรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของสายตรวจ/2-0		
	10.1 แบบฟอร์มการรายงานฯ ตรงตามแบบที่กำหนด สายตรวจ (ป.6) หน.สายตรวจ (ป.7)		
	10.2 เขียนเอง / ถูกต้อง / ครบถ้วนตามความเป็นจริง		
	10.3 รวบรวมรายผลัด / รายเดือน / ครบถ้วน		
11	เยี่ยมเยียนประชาชน สายละ 2 บ้าน / ผลัด / รวมทั้ง 2-0 /สวป.ที่เข้าเวร		
	- สวป.ที่เข้าเวร		
	- หน.สายตรวจ (2-0)		
	- สายตรวจ		
12	แผนเผชิญเหตุ (ซักซ้อม)		
	- มีกี่แผน เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ปฏิบัติได้จริงหรือไม่		
	- ระดับ สน. / สภ. เดือนละ 1 ครั้ง		
	การสกัดจับ (ซักซ้อม)		
	ระดับ บก./ภ.จว. 2 เดือน ต่อ 1 ครั้ง		
	ระดับ บข./ภ. 3 เดือน ต่อ 1 ครั้ง		

13	ผลการปฏิบัติ ของ ตชส. หรือ ชมส.		
	แผนการปฏิบัติ รายเดือน		
	ผลการปฏิบัติรายเดือน ตรงตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่		
14	สรุปผลการตรวจท้องที่ของนายตำรวจทุก 7 วัน ตามแบบที่กำหนด ป.9-1 และ ป.9-2 ว่าตรวจจริง และครบตามเกณฑ์หรือไม่ (ตรวจสมุด 3 เล่ม)		
	14.1 ระดับ รอง สว.		
	14.2 ระดับ สว.ขึ้นไป		
	14.3 เวรอำนวยความสะดวก (เข้าเวร 24 ชม.) ออกตรวจท้องที่ ช่วงเวลากลางวัน 1 ครั้ง ออกตรวจท้องที่ ช่วงเวลากลางคืน 1 ครั้ง		
	14.4 จุดที่กำหนดให้ไปตรวจถ้าไม่ใช่จุดที่เป็นตู้แดง ต้องจัดทำสมุด 2 เล่ม เก็บทุกวันจันทร์		
15	ตรวจสอบมาตรการป้องกันเหตุ หนาคร / ร้านทอง / สถานีบริการเชื้อเพลิง / ร้านสะดวกซื้อ / บ้านบุคคลสำคัญ/สถานที่สำคัญ/ จุดล่อแหลม / จุดเสี่ยง		
	15.1 จัดทำสมุดตรวจ 2 เล่ม (วันคู่, วันคี่)		
	15.2 เปลี่ยนทุกวัน		
	15.3 ตรวจสอบความถูกต้องเช่นเดียวกับตู้แดงปกติ		
16	จัดทำแฟ้มคำสั่ง นโยบาย แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับงาน ปป. เป็นปัจจุบัน (แฟ้ม / รายปี / ครบถ้วน) ค้นหาได้ง่าย / สะดวก (มีสารบัญ/ลิ้น)		
	- คำสั่ง		
	- แนวทางปฏิบัติ		
	- ข้อสั่งการ		
17	การจัดทำแผนผังกล้อง CCTV		
	17.1 แยกเขตตรวจ		
	17.2 ในภาพรวม		
	17.3 ปรากฏรายละเอียดเจ้าของ/สามารถเก็บข้อมูลได้นานเท่าใด		
	17.4 ต้องตรวจสอบทุกเดือนทั้งปริมาณ และคุณภาพ		
	17.5 สุ่มตรวจสอบ		

18	ดูยาม / ที่พักสายตรวจ (ตามความเหมาะสมของพื้นที่)		
	18.1 ความสะอาด/ภายใน และบริเวณโดยรอบ		
	18.2 อุปกรณ์ที่จำเป็น วิทยุ ถังดับเพลิง และเชือกกันสถานที่เกิดเหตุ (police line)		
	18.3 แฟ้มข้อมูลท้องถิ่น		
	18.4 สมุดรับแจ้งเหตุ		
	18.5 สมุดบันทึกการตรวจของผู้บังคับบัญชา		
	18.6 แผนที่แสดงเขตรับผิดชอบ		
	18.7 สมุดบันทึกของพนักงานวิทยุ		
	18.8 แผนการตรวจของสายตรวจตำบล		
	18.9 รายงานการตรวจเยี่ยมของสายตรวจตำบล		
19	การดำเนินโครงการ ตามที่ ตร. กำหนด ทั้ง 5 โครงการ		
	19.1 มีรายละเอียดโครงการ		
	19.2 มีการดำเนินงานตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนด		
	- โครงการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน		
	- โครงการ ชุมชนเข้มแข็ง/จัดระเบียบรอบสถานศึกษา		
	- โครงการ ฝากบ้านไว้กับตำรวจ		
	- โครงการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อลดอาชญากรรม		
	- โครงการ D.A.R.E.		
20	ดำเนินการตามมาตรการเชิงรุก สม่่าเสมอ		
	20.1 การยึดรถต้องสงสัย		
	20.2 การตีวงสุรา		
	20.3 การตรวจเยี่ยมชุมชน อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง (สน./สภ.)		
	20.4 การปิดล้อมตรวจค้น เข้ามีด/หัวค้อน		
	20.5 การระดมกวาดล้างอาชญากรรม (ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม)		
	20.6 การป้องกันเหตุนักเรียน นักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาท (เหตุ 600)		
	20.7 การสำรวจจุดล่อแหลม / จุดเสี่ยง		
	20.8 การซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ		

21	สมุดตรวจผู้ใหญ่ (สน./สภ.)		
	บก.น./ภ.จว. ผบก. = ครั้ง รอง ผบก. = ครั้ง รวม ครั้ง		
	บช.น./ภ. ผบช. = ครั้ง รอง ผบช. = ครั้ง รวม ครั้ง		
22	ผู้ร่วมตรวจ ระดับ บก./ภ.จว.		
23	ผู้ร่วมตรวจ ระดับ บช./ภ.		
24	ผลการตรวจและจัดลำดับ ระดับ บก./ภ.จว. และ บช.น./ภ.		

บรรณานุกรม

กองบัญชาการตำรวจนครบาล. (2561). คู่มือการบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 4.0.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2553). คู่มือการปฏิบัติงานของตำรวจสายตรวจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). คู่มือการบริหารงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). คู่มือการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันปราบปรามในสถานีตำรวจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

พิทักษ์ภักดิ์ ให้ประชาชน

